

C/2023/267

20.10.2023.

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

par dažu tādu tiesību normu interpretāciju un īstenošanu, kuras ietvertas ES taksonomijas Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu, ar ko ievieš tehniskās pārbaudes kritērijus saimnieciskajām darbībām, kas būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu vai pielāgošanos klimata pārmaiņām un nenodara būtisku kaitējumu kādiem citiem vidiskajiem mērķiem

(C/2023/267)

2018. gada martā pieņemtajā Rīcības plānā ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanai ⁽¹⁾ Komisija cita starpā apņēmas izveidot skaidru un detalizētu ES klasifikācijas sistēmu jeb ES taksonomiju ilgtspējīgiem saimnieciskās darbības veidiem, lai radītu kopīgu valodu visiem finanšu sistēmas dalībniekiem. Ar regulu par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu jeb investīciju veicināšanai ("Taksonomijas regula") ⁽²⁾ ir izveidota vienota ES klasifikācijas sistēma attiecībā uz vides ziņā ilgtspējīgām saimnieciskām darbībām un noteiktiem nefinanšu un finanšu uzņēmumiem uzlikti pārredzamības pienākumi saistībā ar šīm darbībām.

Komisija ir pieņēmusi ES taksonomijas Deleģēto aktu par klimatisko komponentu ⁽³⁾, lai noteiktu tehniskās pārbaudes kritēriju ("TPK") sarakstu noteiktām saimnieciskajām darbībām, kuras uzskatāmas par tādām, kas būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās klimata pārmaiņām mērķu sasniegšanu, nenodarot būtisku kaitējumu kādiem citiem vidiskajiem mērķiem (turpmāk tekstā — "taksonomijai atbilstīgas darbības"). Komisija 2022. gada 9. martā grozīja Deleģēto aktu par klimatisko komponentu, nosakot tehniskus pārbaudes kritērijus saimnieciskajām darbībām noteiktās enerģētikas nozarēs ⁽⁴⁾. Pēc likumdevēju veiktās pārbaudes Deleģētais akts par klimatisko komponentu tika publicēts *Oficiālajā Vēstnesī*, un to piemēro no 2022. gada 1. janvāra. Deleģētā akta grozījumi tiek piemēroti no 2023. gada 1. janvāra.

Šis paziņojums ir publicēts kopā ar citu Komisijas paziņojumu, kurā ir iekļautas atbildes uz bieži uzdotajiem jautājumiem (BUJ) par uzņēmumu sniegto informāciju attiecībā uz to darbību piederīgumu un atbilstīgumu taksonomijai saskaņā ar Taksonomijas regulas 8. pantu un attiecīgo deleģēto aktu ("Informācijas atklāšanas deleģētais akts" jeb "Deleģētais akts par informācijas atklāšanu" ⁽⁵⁾). Šis paziņojums papildina norādījumus, ko iepriekš sniedzis Finanšu stabilitātes, finanšu pakalpojumu un kapitāla tirgu savienības ģenerāldirektorāts dokumentā "Bieži uzdotie jautājumi: kā finanšu un nefinanšu uzņēmumiem jāziņo par taksonomijai piederīgām saimnieciskajām darbībām un aktīviem saskaņā ar Informācijas atklāšanas deleģēto aktu, kas papildina Taksonomijas regulas 8. pantu?" un Komisijas paziņojumā par dažu tādu tiesību normu interpretāciju, kas ietvertas saskaņā ar ES Taksonomijas regulas 8. pantu pieņemtajā Informācijas atklāšanas deleģētajā aktā un attiecas uz ziņošanu par piederīgām saimnieciskām darbībām un aktīviem ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Centrālajai Bankai, Eiropas Ekonomikas un Sociālo lietu komitejai un Reģionu Komitejai "Rīcības plāns: ilgtspējīgas izaugsmes finansēšana" (COM(2018)097 final, Celex 52018DC0097).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.).

⁽³⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2139 (2021. gada 4. jūnijs), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2020/852 papildina, ieviešot tehniskās pārbaudes kritērijus, pēc kuriem nosaka, ar kādiem nosacījumiem konkrēta saimnieciskā darbība ir uzskatāma par tādu, kas būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu vai pielāgošanos klimata pārmaiņām, un pēc kuriem nosaka, vai konkrētā saimnieciskā darbība nenodara būtisku kaitējumu kādiem citiem vidiskajiem mērķiem (OV L 442, 9.12.2021., 1. lpp.).

⁽⁴⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2022/1214 (2022. gada 9. marts), ar ko groza Deleģēto regulu (ES) 2021/2139 attiecībā uz saimnieciskajām darbībām noteiktās enerģētikas nozarēs un Deleģēto regulu (ES) 2021/2178 attiecībā uz īpašām informācijas atklāšanas prasībām par šīm saimnieciskajām darbībām (OV L 188, 15.7.2022., 1. lpp.).

⁽⁵⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2178 (2021. gada 6. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2020/852, precizējot tās informācijas saturu un noformējumu, kas uzņēmumiem, uz kuriem attiecas Direktīvas 2013/34/ES 19.a vai 29.a pants, jāatklāj par vides ziņā ilgtspējīgām saimnieciskajām darbībām, un precizējot metodoloģiju minētā informācijas atklāšanas pienākuma izpildei (OV L 443, 10.12.2021., 9. lpp.).

⁽⁶⁾ Komisijas Paziņojums par dažu tādu tiesību normu interpretāciju, kas ietvertas saskaņā ar ES Taksonomijas regulas 8. pantu pieņemtajā Informācijas atklāšanas deleģētajā aktā un attiecas uz ziņošanu par piederīgām saimnieciskām darbībām un aktīviem, 2022/C 385/01 (OV C 385, 6.10.2022., 1. lpp.).

Tehniskās pārbaudes kritēriju piemērošana ir būtiska, lai uzņēmumi varētu pierādīt atbilstīgumu taksonomijai, bet tā ir svarīga arī tad, kad tiek noteikts uzlabojumu potenciāls saimnieciskajām darbībām, kas ir piederīgas taksonomijai, bet vēl nav tai atbilstīgas. Regulā par finanšu informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju (SFDR) ⁽⁷⁾, ir noteikts, ka finanšu tirgus dalībniekiem ir jāizmanto informācija par ieguldījumus saņemšo sabiedrību atbilstīgumu taksonomijai, lai novērtētu to tirgto finanšu produktu vidiskā snieguma līmeni, par kuriem tiek apgalvots, ka tie ir ilgtspējīgi.

Šajā paziņojumā, atbildot uz bieži uzdotajiem jautājumiem par tehniskās pārbaudes kritērijiem, kas noteikti Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu, ietverti tehniski skaidrojumi. Šā paziņojuma mērķis ir veicināt Deleģētā akta par klimatisko komponentu rezultatīvu piemērošanu.

Šajā paziņojumā nav aplūkoti daudzie jautājumi un priekšlikumi par kritēriju izvēles pamatojumu un pierādījumiem. Attiecībā uz šiem jautājumiem Komisija norāda, ka ietekmes novērtējumā, kas pievienots Deleģētajam aktam par klimatisko komponentu, ir sniegti papildu paskaidrojumi par šā tiesību akta izstrādi, jo īpaši par Taksonomijas regulā noteikto tehniskās pārbaudes kritēriju prasību pamatojumu un līdzsvaru starp tām.

Šajā paziņojumā ietvertās atbildes uz BUJ precizē noteikumus, kas tā publicēšanas brīdī jau ietverti piemērojamajos tiesību aktos ⁽⁸⁾. Tās nekādā veidā nepaplašina no šādiem tiesību aktiem izrietošās tiesības un pienākumus un nenosaka arī nekādas papildu prasības attiecīgajiem uzņēmējiem un kompetentajām iestādēm. BUJ ir paredzēti vienīgi, lai palīdzētu finanšu un nefinanšu uzņēmumiem īstenot attiecīgās tiesību normas. Autoritatīva Savienības tiesību aktu interpretācija ir vienīgi Eiropas Savienības Tiesas kompetencē. Šajā paziņojumā paustie viedokļi nevar skart nostāju, kādu Komisija var ieņemt Savienības un valstu tiesās.

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/2088 (2019. gada 27. novembris) par informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju, finanšu pakalpojumu nozarē (OV L 317, 9.12.2019., 1. lpp.).

⁽⁸⁾ Atbildēs uz BUJ nav ņemti vērā grozījumi Klimata deleģētajā aktā, kas ieviesti ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) .../... (2023. gada 27. jūnijs), ar ko Deleģēto regulu (ES) 2021/2139 groza, ieviešot papildu tehniskās pārbaudes kritērijus, pēc kuriem nosaka, ar kādiem nosacījumiem konkrētas saimnieciskās darbības ir uzskatāmas par tādām, kas būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu vai pielāgošanos klimata pārmaiņām, un pēc kuriem nosaka, vai šīs darbības nenodara būtisku kaitējumu kādam no pārējiem vidiskajiem mērķiem (C/2023/3850 final) (Oficiālajā Vēstnesī vēl nav publicēts). Tāpēc atbildēs uz 45., 119., 120., 121. un 176.–181. jautājumu par Regulas (ES) 2021/2139 I un II pielikuma C papildinājumu nav ņemti vērā minētā papildinājuma grozījumi, kurus sāks piemērot saskaņā ar Komisijas 2023. gada 27. jūnija Deleģēto regulu.

Satura rādītājs

	<i>Lappuse</i>
Attiecīgie termini un piemērojamo tiesību aktu saraksts	4
I IEDAĻA. Horizontālie jautājumi	9
Jautājumi par procesu, atjauninājumiem un turpmāko attīstību	9
Horizontālie jautājumi par saimniecisko darbību tvērumu un Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu noteiktajiem tehniskās pārbaudes kritērijiem	9
II IEDAĻA. Ar konkrētām nozarēm saistīti jautājumi par tehniskās pārbaudes kritērijiem	13
Mežsaimniecība	13
Ražošana	17
Energija	21
Ūdensapgāde, kanalizācija, atkritumu apsaimniekošana un remediācija (5. iedaļa)	24
Transports (6. iedaļa)	25
Būvniecība un nekustamais īpašums (7. iedaļa)	33
Informācija un komunikācija (8. iedaļa)	46
Profesionālās, zinātniskās un tehniskās darbības (9. iedaļa)	47
III IEDAĻA. Jautājumi par principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijiem, kas atkārtojas	48
A. papildinājums. Vispārīgie kritēriji: būtiska kaitējuma nenodarīšana mērķim “pielāgošanās klimata pārmaiņām”	48
C papildinājums. Vispārīgie kritēriji: būtiska kaitējuma nenodarīšana mērķim “piesārņojuma novēršana un kontrole” attiecībā uz ķīmikāliju izmantošanu un klātbūtni	51
D papildinājums. Vispārīgie kritēriji: būtiska kaitējuma nenodarīšana mērķim “biodaudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana”	54

Attiecīgie termini un piemērojamo tiesību aktu saraksts

Termins/instruments	Paskaidrojums/atsauce
Rīcības plāns ilgtspējīgas izaugsmes finansēšanai	Komisijas paziņojums "Rīcības plāns: ilgtspējīgas izaugsmes finansēšana" ⁽⁹⁾
X iedaļā minēta darbība	Deleģētā akta par klimatisko komponentu I pielikuma X iedaļā minēta darbība
I pielikums	Deleģētā akta par klimatisko komponentu I pielikums
II pielikums	Deleģētā akta par klimatisko komponentu II pielikums
A papildinājums	Deleģētā akta par klimatisko komponentu I pielikuma A papildinājums
C papildinājums	Deleģētā akta par klimatisko komponentu I pielikuma C papildinājums
D papildinājums	Deleģētā akta par klimatisko komponentu I pielikuma D papildinājums
LPTP	Labākie pieejamie tehniskie paņēmieni
Putnu direktīva	Direktīva 2009/147/EK ⁽¹⁰⁾
BREEAM	Būvniecības pētniecības institūta vides novērtēšanas metode
Pielāgošanās klimata pārmaiņām (PKP)	Pielāgošanās klimata pārmaiņām, kā minēts Taksonomijas regulas 9. panta b) punktā
Klimata pārmaiņu mazināšana (KPM)	Klimata pārmaiņu mazināšana, kā minēts Taksonomijas regulas 9. panta a) punktā
Deleģētais akts par klimatisko komponentu	Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2139 ⁽¹¹⁾
Deleģētā akta par klimatisko komponentu (DAKK) ietekmes novērtējums	Deleģētajam aktam pievienotais ietekmes novērtējums ⁽¹²⁾
CLP regula	Regula par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu ⁽¹³⁾
CO ₂ Regula	Regula (ES) 2019/631 ⁽¹⁴⁾
Komisija	Eiropas Komisija

⁽⁹⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Centrālajai Bankai, Eiropas Ekonomikas un Sociālo lietu komitejai un Reģionu Komitejai "Rīcības plāns: ilgtspējīgas izaugsmes finansēšana" (COM(2018) 097 final).

⁽¹⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/147/EK (2009. gada 30. novembris) par savvaļas putnu aizsardzību (OV L 20, 26.1.2010., 7. lpp.).

⁽¹¹⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2139 (2021. gada 4. jūnijs), ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2020/852 papildina, ieviešot tehniskās pārbaudes kritērijus, pēc kuriem nosaka, ar kādiem nosacījumiem konkrēta saimnieciskā darbība ir uzskatāma par tādu, kas būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu vai pielāgošanos klimata pārmaiņām, un pēc kuriem nosaka, vai konkrētā saimnieciskā darbība nenodara būtisku kaitējumu kādiem citiem vidiskajiem mērķiem (OV L 442, 9.12.2021., 1. lpp.).

⁽¹²⁾ Komisijas dienestu darba dokuments "Ietekmes novērtējums, kas pievienots Komisijas Deleģētajai regulai (ES) 2021/2139, ar ko Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2020/852 papildina, ieviešot tehniskās pārbaudes kritērijus, pēc kuriem nosaka, ar kādiem nosacījumiem konkrēta saimnieciskā darbība ir uzskatāma par tādu, kas būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu vai pielāgošanos klimata pārmaiņām, un pēc kuriem nosaka, vai konkrētā saimnieciskā darbība nenodara būtisku kaitējumu kādiem citiem vidiskajiem mērķiem" (SWD(2021) 152 final, 4.6.2021.).

⁽¹³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1272/2008 (2008. gada 16. decembris) par vielu un maisījumu klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu un ar ko groza un atceļ Direktīvas 67/548/EEK un 1999/45/EK un groza Regulu (EK) Nr. 1907/2006 (OV L 353, 31.12.2008., 1. lpp.).

⁽¹⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/631 (2019. gada 17. aprīlis) par CO₂ emisiju standartu noteikšanu jauniem vieglajiem pasažieru automobiļiem un jauniem vieglajiem komerciālajiem transportlīdzekļiem un ar kuru atceļ Regulu (EK) Nr. 443/2009 un Regulu (ES) Nr. 510/2011 (OV L 111, 25.4.2019., 13. lpp.).

Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/331	Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/331 ⁽¹⁵⁾
Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/781	Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/781 ⁽¹⁶⁾
Komisijas ieteikums par ēku modernizāciju	Komisijas 2019. gada 7. jūnija Ieteikums (ES) 2019/1019 ⁽¹⁷⁾
Papildinošais deleģētais akts par klimatisko komponentu	Komisijas Deleģētā regula (ES) 2022/1214 ⁽¹⁸⁾
CSRD	Direktīva par korporatīvo ilgtspējas ziņu sniegšanu ⁽¹⁹⁾
DGNB	<i>Deutsches Gütesiegel nachhaltiges Bauen</i> (Vācijas ilgtspējīgas būvniecības kvalitātes zīmogs)
Deleģētais akts par informācijas atklāšanu	Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2178 ⁽²⁰⁾
Princips “nenodarīt būtisku kaitējumu”	Princips “nenodarīt būtisku kaitējumu”, kā minēts Taksonomijas regulas 3. panta b) un d) punktā
EEDI	Projektētās energoefektivitātes indekss
VIN	Vides ietekmējuma novērtējums
Veicinošas darbības	Veicinošas darbības, kā minēts Taksonomijas regulas 16. pantā
Direktīva par ēku energoefektivitāti	Direktīva 2010/31/ES ⁽²¹⁾
Direktīva par vides ietekmējuma novērtējumu	Direktīva 2011/92/ES ⁽²²⁾
Vidiskie mērķi	Vides jeb vidiskie mērķi, kā minēts Taksonomijas regulas 9. pantā
EPC	Energoefektivitātes sertifikāts
EPREL	Eiropas ražojumu energomarķējuma reģistrs ⁽²³⁾

⁽¹⁵⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/331 (2018. gada 19. decembris), ar ko nosaka Savienības mēroga pārejas noteikumus saskaņotai bezmaksas emisijas kvotu iedalei saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2003/87/EK 10.a pantu (OV L 59, 27.2.2019., 8. lpp.).

⁽¹⁶⁾ Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/781 (2021. gada 10. maijs) par to, lai saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/1242 publicētu sarakstu, kurā par 2019. gada pārskata periodu katram ražotājam norādītas noteiktas CO₂ emisiju vērtības, kā arī norādītas visu Savienībā reģistrēto jauno lielas noslodzes transportlīdzekļu vidējās īpatnējās CO₂ emisijas un atsaucis CO₂ emisijas (OV L 167, 12.5.2021., 47. lpp.).

⁽¹⁷⁾ Komisijas Ieteikums (ES) 2019/1019 (2019. gada 7. jūnijs) par ēku modernizāciju (OV L 165, 21.6.2019., 70. lpp.).

⁽¹⁸⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2022/1214 (2022. gada 9. marts), ar ko groza Deleģēto regulu (ES) 2021/2139 attiecībā uz saimnieciskajām darbībām noteiktās enerģētikas nozarēs un Deleģēto regulu (ES) 2021/2178 attiecībā uz īpašām informācijas atklāšanas prasībām par šīm saimnieciskajām darbībām (OV L 188, 15.7.2022., 1. lpp.).

⁽¹⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2022/2464 (2022. gada 14. decembris), ar ko attiecībā uz korporatīvo ilgtspējas ziņu sniegšanu groza Regulu (ES) Nr. 537/2014, Direktīvu 2004/109/EK, Direktīvu 2006/43/EK un Direktīvu 2013/34/ES (OV L 322, 16.12.2022., 15. lpp.).

⁽²⁰⁾ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2178 (2021. gada 6. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2020/852, precizējot tās informācijas saturu un noformējumu, kas uzņēmumiem, uz kuriem attiecas Direktīvas 2013/34/ES 19.a vai 29.a pants, jāatklāj par vides ziņā ilgtspējīgām saimnieciskajām darbībām, un precizējot metodoloģiju minētā informācijas atklāšanas pienākuma izpildei (OV L 443, 10.12.2021., 9. lpp.).

⁽²¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/31/ES (2010. gada 19. maijs) par ēku energoefektivitāti (pārstrādāta redakcija) (OV L 153, 18.6.2010., 13. lpp.).

⁽²²⁾ Padomes Direktīva 2011/92/ES par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 26, 28.1.2012., 1. lpp.).

⁽²³⁾ Reģistrs ir pieejams vietnē https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/product-database_en

ES	Eiropas Savienība
ES Klimata akts	Regula (ES) 2021/1119 ⁽²⁴⁾
ES protokols par būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu apsaimniekošanu	ES protokols par būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu apsaimniekošanu, ko Eiropas Komisijas uzdevumā sagatavojis uzņēmums Ecorys, īstenojot līgumā paredzētos turpmākos pasākumus saistībā ar 2016. gada paziņojumu par ilgtspējīgu konkurētspēju būvniecības nozarē ⁽²⁵⁾ .
Regula par ES tipa apstiprinājumu attiecībā uz emisijām	Komisijas Regula (ES) 2017/1151 ⁽²⁶⁾
Euro 6 regula	Regula (EK) Nr. 715/2007 ⁽²⁷⁾
Euro VI regula	Regula (EK) Nr. 595/2009 ⁽²⁸⁾
Eiropas rīcības kodekss attiecībā uz datu centru energoefektivitāti	Eiropas rīcības kodekss attiecībā uz datu centru energoefektivitāti ⁽²⁹⁾
BUJ	Komisijas dienestu dokuments "Bieži uzdotie jautājumi: kā finanšu un nefinanšu uzņēmumiem jāziņo par taksonomijai piederīgām saimnieciskajām darbībām un aktīviem saskaņā ar Informācijas atklāšanas deleģēto aktu, kas papildina Taksonomijas regulas 8. pantu?" ⁽³⁰⁾
Komisijas pirmais paziņojums	Komisijas Paziņojums par dažu tādu tiesību normu interpretāciju, kas ietvertas saskaņā ar ES Taksonomijas regulas 8. pantu pieņemtajā Informācijas atklāšanas deleģētajā aktā un attiecas uz ziņošanu par piederīgām saimnieciskām darbībām un aktīviem ⁽³¹⁾ .
SEG	Siltumnīcefekta gāze
GSP	Globālās sasilšanas potenciāls
Dzīvotņu direktīva	Direktīva 92/43/EEK ⁽³²⁾
SJO	Starptautiskā Jūrnīcības organizācija
Rūpniecisko emisiju direktīva	Direktīva 2010/75/ES ⁽³³⁾

⁽²⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts") (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

⁽²⁵⁾ Pieejams vietnē <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/20509>

⁽²⁶⁾ Komisijas Regula (ES) 2017/1151 (2017. gada 1. jūnijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 715/2007 par tipa apstiprinājumu mehāniskiem transportlīdzekļiem attiecībā uz emisijām no vieglajiem pasažieru un komerciālajiem transportlīdzekļiem ("Euro 5" un "Euro 6") un par piekļuvi transportlīdzekļa remonta un tehniskās apkopes informācijai, groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/46/EK, Komisijas Regulu (EK) Nr. 692/2008 un Komisijas Regulu (ES) Nr. 1230/2012 un atceļ Komisijas Regulu (EK) Nr. 692/2008 (OV L 175, 7.7.2017., 1. lpp.).

⁽²⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 715/2007 (2007. gada 20. jūnijs) par tipa apstiprinājumu mehāniskiem transportlīdzekļiem attiecībā uz emisijām no vieglajiem pasažieru un komerciālajiem transportlīdzekļiem ("Euro 5" un "Euro 6") un par piekļuvi transportlīdzekļa remonta un tehniskās apkopes informācijai (OV L 171, 29.6.2007., 1. lpp.).

⁽²⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 595/2009 (2009. gada 18. jūnijs) par mehānisko transportlīdzekļu un motoru tipa apstiprinājumu attiecībā uz lielas celtségas/kravnesības transportlīdzekļu radītām emisijām (Euro VI), par piekļuvi transportlīdzekļu remonta un tehniskās apkopes informācijai, par grozījumiem Regulā (EK) Nr. 715/2007 un Direktīvā 2007/46/EK un par Direktīvu 80/1269/EEK, 2005/55/EK un 2005/78/EK atcelšanu (OV L 188, 18.7.2009., 1. lpp.).

⁽²⁹⁾ Pieejams vietnē https://joint-research-centre.ec.europa.eu/energy-efficiency/energy-efficiency-products/code-conduct-ict/code-conduct-energy-efficiency-data-centres_en

⁽³⁰⁾ Komisijas dienestu dokuments, publicēts tiešsaistē 2021. gada decembrī (atjaunināts 2022. gada janvārī).

⁽³¹⁾ Komisijas Paziņojums par dažu tādu tiesību normu interpretāciju, kas ietvertas saskaņā ar ES Taksonomijas regulas 8. pantu pieņemtajā Informācijas atklāšanas deleģētajā aktā un attiecas uz ziņošanu par piederīgām saimnieciskām darbībām un aktīviem, 2022/C 385/01 (OV C 385, 6.10.2022., 1. lpp.).

⁽³²⁾ Padomes Direktīva 92/43/EEK (1992. gada 21. maijs) par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 22.7.1992., 7. lpp.).

⁽³³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (pārstrādāta redakcija) (OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp.).

IPCC	Klimata pārmaiņu starpvaldību padome
ISO	Starptautiskā Standartizācijas organizācija
Galvenie snieguma rādītāji (KPI)	Deleģētā akta par informācijas atklāšanu I pielikumā minētie nefinanšu uzņēmumu galvenie darbības rādītāji (KPI)
LEED	Enerģijas un vides dizaina līderība
MARPOL konvencija	Starptautiskā konvencija par piesārņojuma novēršanu no kuģiem ⁽³⁴⁾
Mīnimuma aizsargpasākumi	Mīnimuma aizsargpasākumi, kā minēts Taksonomijas regulas 18. pantā
NACE	Saimniecisko darbību statistiskā klasifikācija Eiropas Savienībā
NFRD	Direktīva 2014/95/ES ⁽³⁵⁾
Ar klimatu nesaistīti vidiskie mērķi	Taksonomijas regulas 9. panta c), d), e) un f) apakšpunktā minētie vidiskie mērķi (ilgtspējīga ūdens un jūras resursu izmantošana un aizsardzība; pāreja uz aprītes ekonomiku; piesārņojuma novēršana un kontrole; bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana)
NZEB	Gandrīz nulles enerģijas ēka
OpEx	Pamatdarbības izdevumi
Parīzes nolīgums	Parīzes nolīgums saskaņā ar UNFCCC ⁽³⁶⁾
Ilgtspējīga finansējuma platforma	Ilgtspējīga finansējuma platforma, kā minēts Taksonomijas regulas 20. pantā
RCP	Reprezentatīva koncentrāciju trajektorija
REACH	Regula (EK) Nr. 1907/2006 ⁽³⁷⁾ par ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH)
Regula (EK) 1005/2009	Regula (EK) 1005/2009 ⁽³⁸⁾
Regula (ES) 2016/1628	Regula (ES) 2016/1628 ⁽³⁹⁾
Regula (ES) 2017/852	Regula (ES) 2017/852 ⁽⁴⁰⁾

⁽³⁴⁾ 1973. gada Starptautiskā konvencija par piesārņojuma novēršanu no kuģiem, kas grozīta ar 1978. gada protokolu.

⁽³⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/95/ES (2014. gada 22. oktobris), ar ko groza Direktīvu 2013/34/ES attiecībā uz noteiktu lielu uzņēmumu un grupu nefinanšu un daudzveidības informācijas atklāšanu (OV L 330, 15.11.2014., 1. lpp.).

⁽³⁶⁾ Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām ietvaros pieņemtais Parīzes nolīgums (OV L 282, 19.10.2016., 4. lpp.).

⁽³⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1907/2006 (2006. gada 18. decembris), kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (REACH), un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 30.12.2006., 1. lpp.).

⁽³⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1005/2009 (2009. gada 16. septembris) par ozona slāni noārdošām vielām (pārstrādāta redakcija) (OV L 286, 31.10.2009., 1. lpp.).

⁽³⁹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/1628 (2016. gada 14. septembris) par prasībām attiecībā uz autoceļiem neparedzētas mobilās tehnikas iekšdedzes motoru gāzveida un daļiņveida piesārņotāju emisiju robežvērtībām un tipa apstiprināšanu, ar ko groza regulas (ES) Nr. 1024/2012 un (ES) Nr. 167/2013 un groza un atceļ Direktīvu 97/68/EK (OV L 252, 16.9.2016., 53. lpp.).

⁽⁴⁰⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/852 (2017. gada 17. maijs) par dzīvsudrabu un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1102/2008 (OV L 137, 24.5.2017., 1. lpp.).

Regula (ES) 2019/1021	Regula (ES) 2019/1021 ⁽⁴¹⁾
Regula (ES) 2019/1242	Regula (ES) 2019/1242 ⁽⁴²⁾
Atjaunīgo energoresursu direktīvu (RED II)	Direktīva (ES) 2018/2001 ⁽⁴³⁾
RoHS direktīva	Direktīva 2011/65/ES ⁽⁴⁴⁾ par bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu elektriskās un elektroniskās iekārtās
Taksonomijas regula	Regula (ES) 2020/852 ⁽⁴⁵⁾
Taksonomijai atbilstīga saimnieciskā darbība	Deleģētā akta par informācijas atklāšanu 1. panta 2. punktā definētā saimnieciskā darbība
Taksonomijai piederīga saimnieciskā darbība	Deleģētā akta par informācijas atklāšanu 1. panta 5. punktā definētā saimnieciskā darbība
Tehniskās pārbaudes kritēriji (TPK jeb kritēriji)	Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu noteiktie tehniskās pārbaudes kritēriji
TEN-E regula	Regula (ES) 2022/869 ⁽⁴⁶⁾
Pārejas darbības	Saimnieciskās darbības, kā minēts Taksonomijas regulas 10. panta 2. punktā
U vērtība	Siltumcaurlaidības vērtība, kas izsaka siltumcaurlaidības ātrumu caur konstrukciju
Atkritumu pamatdirektīva	Direktīva 2008/98/EK ⁽⁴⁷⁾
Ūdens pamatdirektīva (ŪPD)	Direktīva 2000/60/EK ⁽⁴⁸⁾
WLTP	<i>Worldwide Harmonised Light Vehicles Test procedure</i> (vispārēji harmonizētā vieglo transportlīdzekļu testa procedūra)

⁽⁴¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1021 (2019. gada 20. jūnijs) par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem (pārstrādāta redakcija) (OV L 169, 25.6.2019., 45. lpp.).

⁽⁴²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/1242 (2019. gada 20. jūnijs) par CO2 emisiju standartu noteikšanu jauniem lielas noslodzes transportlīdzekļiem un ar kuru groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 595/2009 un (ES) 2018/956 un Padomes Direktīvu 96/53/EK (OV L 198, 25.7.2019., 202. lpp.).

⁽⁴³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

⁽⁴⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/65/ES (2011. gada 8. jūnijs) par dažu bīstamu vielu izmantošanas ierobežošanu elektriskās un elektroniskās iekārtās (pārstrādāta redakcija) (OV L 174, 1.7.2011., 88. lpp.).

⁽⁴⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.).

⁽⁴⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/869 (2022. gada 30. maijs) par Eiropas energoinfrastrukturā pamatnostādņem un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 715/2009, (ES) 2019/942 un (ES) 2019/943 un Direktīvas 2009/73/EK un (ES) 2019/944 un atceļ Regulu (ES) Nr. 347/2013 (OV L 152, 3.6.2022., 45. lpp.).

⁽⁴⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK (2008. gada 19. novembris) par atkritumiem un par dažu direktīvu atcelšanu (OV L 312, 22.11.2008., 3. lpp.).

⁽⁴⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/60/EK (2000. gada 23. oktobris), ar ko izveido sistēmu Kopienas rīcībai ūdens resursu politikas jomā (OV L 327, 22.12.2000., 1. lpp.).

I IEDAĻA

HORIZONTĀLIE JAUTĀJUMI

Jautājumi par procesu, atjauninājumiem un turpmāko attīstību

1. Vai Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu noteiktie tehniskās pārbaudes kritēriji laika gaitā tiks padarīti stingrāki un atjaunināti?

Taksonomijas regulas 19. panta 5. punktā noteikts, ka Komisijai regulāri jāpārskata TPK, ar ko definē vidisko mērķu sasniegšanas būtisku sekmēšanu un principu “nenodarīt būtisku kaitējumu” saistībā ar šiem mērķiem. Attiecībā uz darbībām, kas Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu noteiktas kā pārejas darbības, pārskatīšana tiktu veikta vismaz reizi trijos gados, lai nodrošinātu, ka kritēriji joprojām atbilst ticamam pārejas ceļam saskaņā ar klimatneitrālu ekonomiku. Citām darbībām minimālais periods nav noteikts. Laika gaitā TPK tiks atjaunināti, lai tos saskaņotu ar vispārējiem politikas mērķiem, tehnoloģiju attīstību un tādu zinātniski pamatotu pierādījumu pieejamību, kas pamato jaunu vai atjauninātu kritēriju ieviešanu.

Saskaņā ar Taksonomijas regulas 20. panta 2. punktu Ilgtspējīga finansējuma platforma konsultē Komisiju par papildu TPK izstrādi, tajā skaitā papildu darbībām, un esošo TPK atjaunināšanu.

Pamatojoties uz šiem ieteikumiem, ES virzību attiecībā uz tās ilgtspējas mērķrādītājiem, kā arī uz citām atsauksmēm, Komisija var pārskatīt TPK un vajadzības gadījumā grozīt deleģētos aktus, ar kuriem nosaka šos kritērijus. Tādējādi laika gaitā TPK varētu kļūt stingrāki.

2. Kāda būs taksonomijas turpmākā attīstība — vai Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu tiks iekļautas papildu darbības, kas sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu (KPM)?

Jā, taksonomiju laika gaitā turpinās attīstīt. Attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu (KPM) Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu ir noteiktas prioritārās tautsaimniecības nozares un darbības, kurām ir vislielākais potenciāls būtiski sekmēt SEG emisiju samazināšanu, pamatojoties uz to radīto emisiju īpatsvaru kopējā emisiju apjomā un to emisiju samazināšanas potenciālu. Tāds pats tvērums kā KPM ir noteikts arī attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām⁽⁴⁹⁾.

Tomēr ne visas darbības, kas varētu būtiski sekmēt klimata mērķu sasniegšanu, tika iekļautas pirmajā Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu. Tika pieņemts Papildinošais deleģētais akts par klimatisko komponentu, ar ko groza Deleģēto aktu par klimatisko komponentu, lai kā pārejas darbības aptvertu noteiktas saimnieciskās darbības, kas attiecas uz konkrētām ar gāzi un kodolenerģiju saistītām tehnoloģijām, kuras nebija iekļautas Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu.

Turklāt, kad turpmāk tiks pārskatīts Deleģētais akts par klimatisko komponentu vai pieņemti jebkādi turpmāki deleģētie akti, kuros būs ietvertas darbības, kas sekmē pārejo četru ar klimatu nesaistīto vidisko mērķu sasniegšanu, Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu varētu iekļaut papildu darbības, kas sekmē klimata mērķu sasniegšanu.

Horizontālie jautājumi par saimniecisko darbību tvērumu un Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu noteiktajiem tehniskās pārbaudes kritērijiem

3. Ko praksē nozīmē, ka tiek pārbaudīts, vai tiek izpildīti TPK attiecībā uz būtisku sekmēšanu un principu “nenodarīt būtisku kaitējumu”?

Lai pārbaudītu, vai TPK ir izpildīti, ir jāvāc un jānovērtē attiecīgā informācija, lai noteiktu, vai saimnieciskā darbība atbilst TPK izklāstītajiem nosacījumiem. Lai darbību uzskatītu par atbilstīgu taksonomijai, ir jāizpilda visi kritēriji, kas saistīti ar būtisku sekmēšanu, jāievēro princips “nenodarīt būtisku kaitējumu” un jāpilda Taksonomijas regulas 18. pantā minētie sociālie minimuma aizsargpasākumi. Papildu norādījumi lietotājiem pieejami taksonomijas lietotāja rokasgrāmatā Komisijas tīmekļa vietnē⁽⁵⁰⁾.

⁽⁴⁹⁾ Sikāku informāciju sk. ietekmes novērtējuma 6. pielikumā, kas pievienots pirmajam Deleģētajam aktam par klimatisko komponentu un ir pieejams šajā tīmekļa vietnē: https://ec.europa.eu/finance/docs/level-2-measures/taxonomy-regulation-delegated-act-2021-2800-impact-assessment_en.pdf

⁽⁵⁰⁾ <https://ec.europa.eu/sustainable-finance-taxonomy/>

4. Kā būtu jāsaprot tehniskās pārbaudes kritērijos iekļautās verificēšanas prasības? Ar kādiem dokumentāriem pierādījumiem varētu apliecināt un verificēt šo kritēriju izpildi?

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu ir ietvertas īpašas verificēšanas prasības attiecībā uz konkrētām darbībām saskaņā ar Taksonomijas regulas 19. panta 1. punkta k) apakšpunktu, kurā noteikts, ka TPK ir viegli izmantojami un ir noteikti tā, lai atvieglotu to izpildes verificēšanu. Tas attiecas uz gadījumiem, kad kritēriju pamatā ir elementi, kam nepieciešamas speciālas zināšanas. Ieguldītājiem jeb investoriem būtu grūti pārbaudīt šādas informācijas precizitāti. Tāpēc TPK attiecībā uz specifiskām darbībām ietver ārējas verificēšanas prasības darbībām, par kurām pastāv šādas bažas. Ja Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu ir prasība par konkrētu darbību verificēšanu, ārējā verificētāja ziņojums būs pierādījums šo kritēriju izpildei. Ārējie verificētāji var būt vai nu attiecīgās valsts kompetentās iestādes, vai arī neatkarīgs verificētājs, kurš ir trešā puse un kuram nav interešu konflikta ar darbības veicēju, un kurš nav iesaistīts attiecīgās darbības izstrādē vai veikšanā.

Piemēram, 1.1.–1.4. iedaļā minētie meža apsaimniekošanas plāni par mežsaimniecības darbībām ir ļoti specifiski, tāpēc, lai investoriem nodrošinātu pietiekamu pārlicību, ir nepieciešama šo plānu un to īstenošanas ārēja verificēšana. Attiecībā uz vairākām enerģētikas un dažām ražošanas darbībām (piemēram, "Citu mazoglekļa tehnoloģiju ražošana" 3.6. iedaļā, "Pirmējās plastmasas ražošana" 3.17. iedaļā, "Elektroenerģijas ražošana, izmantojot ģeotermālo enerģiju" 4.6. iedaļā) TPK pamatā ir konkrētas SEG emisiju robežvērtības, un to ārēju verificēšanu var izmantot, lai informētu investorus par TPK izpildi.

Ja nepieciešams, informācijai par kritēriju verificēšanu būtu jābūt daļai no informācijas par atbilstīgumu taksonomijai. Taksonomijas verificēšanas prasības tiks izstrādātas kopā ar citām CSRD noteiktajām ilgtspējas ziņošanas prasībām, kad tās sāks piemērot.

5. Vai tehnisko konsultāciju pakalpojumus var uzskatīt par taksonomijai piederīgiem un, iespējams, taksonomijai atbilstīgiem pakalpojumiem, ja tie ir saistīti ar taksonomijas deleģētajos aktos noteiktu darbību?

Taksonomijai piederīgas var būt tikai tās darbības, kas ir noteiktas Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu.

Tādējādi tikai konsultāciju pakalpojumi, uz kuriem nepārprotami attiecas taksonomija, jo īpaši attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu ("Profesionālie pakalpojumi, kas saistīti ar ēku energoefektivitāti" 9.3. iedaļā) un attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām ("Datorprogrammēšana, konsultēšana un saistītas darbības" 8.2. iedaļā un "Inženierdarbības un ar tām saistītas tehniskās konsultācijas, kas paredzētas, lai pielāgotos klimata pārmaiņām" 9.1. iedaļā).

Lai noteiktu, vai darbība ir taksonomijai piederīga, jāizmanto darbības apraksts. Atsauces uz NACE kodiem, ar kuriem varētu būt saistīta šāda darbība, tiek izmantotas orientējoši.

Konsultāciju pakalpojumi, kas saistīti ar citām Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu uzskaitītajām taksonomijai piederīgām darbībām, nav piederīgi.

6. Kā būtu jāaprēķina SEG emisijas tehniskās pārbaudes kritērijiem (tvērums, metodika utt.)?

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu nav noteiktas universālas SEG emisiju aprēķināšanas metodes. Konkrētas aprēķinu metodes ir noteiktas TPK konkrētām darbībām saskaņā ar metodikas pieejām, kuru pamatā ir Taksonomijas regulas 19. pantā izklāstītās prasības. Šajā saistībā skatīt arī atbildes uz jautājumiem par konkrētām darbībām, piemēram, 52. jautājumu.

7. Kā uzņēmuma darbībām, ko veic jurisdikcijās ārpus ES, var novērtēt tehniskās pārbaudes kritēriju izpildi, atsaucoties uz trešo valstu vietējām prasībām vai vadlīnijām? Ja kritēriji attiecas uz ES/valsts tiesību aktiem vai standartiem, vai prasību līmenis būtu jāpielāgo kritērijiem, kas sasniedzami ārpus ES?

Kā izklāstīts atbildē uz Komisijas pirmā paziņojuma 18. jautājumu, Taksonomijas regulas 8. pantā noteiktie informācijas atklāšanas pienākumi attiecas uz struktūrām, kurām piemērojama NFRD, un uz visām to darbībām neatkarīgi no to atrašanās vietas. Kaut arī vairākos TPK ir noteiktas objektīvas robežvērtības un prasības, kas neattiecas uz konkrētai atrašanās vietai paredzētām regulatīvām prasībām, dažos TPK ir sniegtas atsauces uz ES tiesību aktos noteiktām jurisdikcijai specifiskām prasībām. Kopumā, lai novērtētu ārpus ES veiktas saimnieciskās darbības atbilstīgumu

taksonomijai, uzņēmumiem būtu jāpārlicinās, vai tā tiek veikta saskaņā ar prasību, kas noteikta Savienības tiesību aktos vai, ja tas minēts TPK, attiecīgajā starptautiskajā standartā vai līdzvērtīgos trešās valsts piemērojamajos tiesību aktos (piemēram, atsauces uz šādiem standartiem I pielikuma D papildinājumā izklāstītajos principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” vispārīgajos kritērijos bioloģiskās daudzveidības jeb biodaudzveidības aizsardzībai).

8. **Kā interpretēt saikļu “un” un “vai” lietojumu saimniecisko darbību aprakstā (piemēram, “Tādu elektrostaciju būvniecība vai ekspluatācija, kurās ražo elektroenerģiju, izmantojot hidroenerģiju” 4.5. iedaļā vai “Tādu elektrostaciju būvniecība un ekspluatācija, kas ražo elektroenerģiju tikai no biomasas, biogāzes un bioloģiskā šķidrā kurināmā” 4.8. iedaļā)?**

Darbību aprakstos saikļi “un” un “vai” ir savstarpēji aizstājami, bet ne kritērijos, kur saiklis “un” attiecas uz kumulatīvu prasību. Kopumā saimnieciskā darbība ir taksonomijai piederīga, ja tā ietver kādu no darbības aprakstā minētajiem posmiem, lai šo darbību varētu ieviest tirgū (piemēram, būvniecība, ekspluatācija, pārjaunošana, uzstādīšana, apkope utt.).

9. **Kā rīkoties, ja tehniskās pārbaudes kritēriji neattiecas uz konkrētu aprakstā minētu darbību (piemēram, tikai apkopes pakalpojums, kas nerada būvniecības atkritumus)?**

Ja saimnieciskā darbība acīm redzami neietver kādu no elementiem, uz kuriem attiecas TPK, atklājamajā informācijā var sniegt skaidrojumu par to, kāpēc darbība kvalificējama kā taksonomijai atbilstīga, pat ja nav izpildīts kāds konkrēts kritērijs (piemēram, aprakstā iekļautā pakalpojuma sniegšana, kas neietekmē kādus citus vidiskos mērķus un tādējādi nerada nekādas iespējamās problēmas saistībā ar principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriju).

10. **Vairākos veicinošo darbību gadījumos ir nepieciešamas līmeņatzīmes, kas salīdzinātas ar nozares vidējiem rādītājiem, līdzīgiem uzņēmējiem vai labākajām pieejamajām tehnoloģijām. Tomēr šāda informācija ne vienmēr ir publiski pieejama. Kā būtu jāizpilda prasība nodrošināt šīs līmeņatzīmes?**

TPK ne vienmēr izsmeļoši nosaka darbību kvalificēšanas veidus, bet konkrētos gadījumos ļauj ekonomikas dalībniekiem veikt individuālu novērtējumu. Ja informācija, kas vajadzīga, lai pierādītu izpildi attiecībā uz kādiem rādītājiem vai nozares paraugpraksi, ir atkarīga no vairākiem faktoriem vai to nevar izteikt vienkāršā veidā, ekonomikas dalībniekiem savos paziņojumos būtu jāsniedz atbilstoši paskaidrojumi — tajā skaitā jebkādi attiecīgi neatkarīgu trešo personu atzinumi — par to, kāpēc darbība tiek uzskatīta par taksonomijai atbilstīgu.

11. **Kā ilgtspējīga finansējuma satvars attiecas uz privātā finansējuma pieejamību aizsardzības rūpniecībai?**

Komisija atzīst, ka ir jānodrošina piekļuve finansējumam un investīcijām — arī no privātā sektora — visās stratēģiskajās nozarēs, jo īpaši aizsardzības rūpniecībā, kas veicina Eiropas iedzīvotāju drošību.

Komisija savā 2022. gada 15. februāra paziņojumā par ieguldījumu Eiropas Savienības aizsardzībā (COM(2022) 60) uzsvēra, ka ilgtspējīga finansējuma iniciatīvām ir jāsauglabā saskaņība ar Eiropas Savienības pasākumiem, kuru mērķis ir sekmēt pietiekama finansējuma un investīciju pieejamību ES aizsardzības rūpniecībai. ES ilgtspējīga finansējuma satvars ir vērsts uz pārredzamības nodrošināšanu un neuzliek nekādus ierobežojumus attiecībā uz konkrētu nozaru (arī aizsardzības nozares) finansēšanu.

Tāpat kā jebkurā citā nozarē, uzņēmumi, kas iesaistīti ar aizsardzību saistītās darbībās, var pieprasīt noteikt attaisnoto horizontālo investīciju, kas paredzētas Delegētajā aktā par klimatisko komponentu, atbilstīgumu taksonomijai. Tās ietver, piemēram, investīcijas ēku zaļināšanā vai investīcijas tūrā transportā, kas izpaužas kā kapitālizdevumi (CapEx) un/vai pamatdarbības izdevumi (OpEx), kā minēts Delegētā akta par informācijas atklāšanu I pielikuma 1.1.2.2. un 1.1.3.2. iedaļas c) punktā. Tie var arī pieprasīt noteikt atbilstīgumu attiecībā uz jebkurām citām darbībām, kas norādītas Delegētajā aktā par klimatisko komponentu (piemēram, darbībām transporta, datu risinājumu, ražošanas u. c. jomās).

ES noteikumi attiecībā uz informācijas atklāšanu par ilgtspēju ir horizontāli piemērojami visās nozarēs vienādi, un tie neizceļ kādu konkrētu nozari.

Vienā regulatīvajā tehniskajā standartā (RTS) saskaņā ar Regulu par finanšu informācijas atklāšanu, kas saistīta ar ilgtspēju (SFDR), ir skaidra atsauce, kas tieši attiecas uz ierobežotu aizsardzības nozares daļu, un tajā sīkāk precizēts, kā finanšu tirgus dalībniekiem būtu jāatklāj informācija par to svarīgāko negatīvo ietekmi uz ilgtspēju (PAI). Šis regulatīvais standarts attiecas uz četrām kategorijām pretrunīgu ieroču (kājnieku mīnas, kasešu munīcija, ķīmiskie ieroči un bioloģiskie ieroči) iedarbību. Attiecībā uz pārējo RTS daļu saskaņā ar SFDR prasības (arī par sociālajiem aspektiem) ir tādas pašas kā jebkurā citā nozarē.

Līdzīgi noteikumi par FITD/IDD ilgtspējas preferencēm privātajiem investoriem tiek piemēroti horizontāli visās nozarēs vienādi un neizceļ nevienu konkrētu nozari. Tāpēc tie neliedz investēt kādā konkrētā nozarē. Svarīgākā negatīvā ietekme, kas ņemta vērā finanšu produktā, attiecas tikai uz iepriekš minētajiem pretrunīgajiem ieročiem.

Kā daļu no plašāka darba, kas seko Eiropadomes 2022. gada marta secinājumiem, lai veicinātu un atvieglotu piekļuvi privātajam finansējumam aizsardzības rūpniecībai, Eiropas Aizsardzības aģentūra 2022. gada maijā sāka pētījumu, lai sniegtu pārskatu par finanšu tirgos piemērotajiem vidisko, sociālo un pārvaldības kritēriju satvariem un to, kā tie attiecas uz aizsardzības rūpniecību vai ar aizsardzības rūpniecību saistītām darbībām. Mērķis ir noteikt un salīdzinoši novērtēt Eiropas aizsardzības rūpniecības darbības saistībā ar vidiskajiem, sociālajiem un pārvaldības kritērijiem un sniegt analīzi par nozares ieguldījumu to mērķu sasniegšanā, kas noteikti ar šiem kritērijiem saistītajos satvaros.

12. Kā ar uzņēmumiem, kas neveic taksonomijai atbilstīgas darbības? Vai tie zaudēs piekļuvi finansējumam?

Nē. Pats fakts, ka uzņēmums neveic taksonomijai atbilstīgas darbības, vēl nenozīmē, ka var izdarīt secinājumus par uzņēmuma vidisko sniegumu vai tā piekļuvi finansējumam.

Turklāt uzņēmumiem nav pienākuma veikt ES taksonomijai atbilstīgas darbības, un investoriem nav pienākuma ieguldīt taksonomijai atbilstīgās darbībās.

Kopumā ir paredzams, ka investori, kas vēlas veikt ilgtspējīgas investīcijas, izrādīs lielāku interesi par taksonomijai atbilstīgām darbībām.

Ir vairāki iemesli, kāpēc uzņēmums var neveikt saimnieciskās darbības, kas ir piederīgas vai atbilstīgas ES taksonomijai: tā saimnieciskā darbība var vienkārši nebūt iekļauta ES taksonomijā vai arī tā var būt iekļauta, bet ne būtiski sekmēt vidisko mērķu sasniegšanu; vai arī tas var būtiski sekmēt šādus mērķus, bet neatbilst principa "nenodarīt būtisku kaitējumu" kritērijiem vai sociālajiem minimuma aizsargpasākumiem. Tāpēc, ja nav zināmi konkrēti iemesli, kāpēc kāds uzņēmums neveic taksonomijai atbilstīgas darbības, tirgus dalībnieki nevar pieņemt lēmumus par investīcijām, pamatojoties tikai uz uzņēmuma atklāto informāciju, kas saistīta ar taksonomiju, jo tas, ka uzņēmums neveic taksonomijai atbilstīgas darbības, pats par sevi neatspoguļo uzņēmuma konkrēto vidisko sniegumu. Tā vietā cita atklātā informācija, piemēram, uzņēmuma atklātā informācija saskaņā ar CSRD, palīdzēs informēt tirgus par uzņēmuma vidisko sniegumu un uzņēmuma virzību vides jautājumos.

Līdzīgi kā uzņēmumiem ir jāpārvalda savs darbību portfelis un jātiecas pakāpeniski palielināt zaļo darbību īpatsvaru, tāpat var gaidīt, ka lielākā daļa investoru centīsies pakāpeniski palielināt ilgtspējīgu investīciju īpatsvaru savos portfeļos. Svarīgi ir arī paturēt prātā, ka finanšu tirgus dalībnieki, kas pieņem lēmumus par kapitāla piešķiršanu, ņems vērā vairāk elementu, nevis tikai atbilstīgumu taksonomijai. Attiecībā uz visiem uzņēmumiem, kuriem piemērojama CSRD (pat uzņēmumiem, kuri neveic taksonomijai atbilstīgas saimnieciskās darbības), investoru rīcībā būs gan i) informācija, kas atklāta saskaņā ar taksonomiju, gan ii) informācija, kas paziņota saskaņā ar CSRD. Papildus juridiski saistošai informācijas atklāšanai uzņēmumi var arī informāciju atklāt brīvprātīgi. Investori, pieņemot lēmumus par investīcijām un finanšu produktiem, var izmantot visu šo atklāto informāciju. Investori var brīvi strukturēt savas investīcijas pēc saviem ieskatiem un lēmumus par investīcijām arī turpmāk pieņems, ņemot vērā daudzus faktorus.

II IEDAĻA

AR KONKRĒTĀM NOZARĒM SAISTĪTI JAUTĀJUMI PAR TEHNISKĀS PĀRBAUDES KRITĒRIJĒM

Mežsaimniecība

A. Pirmreizējā apmežošana

13. **Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijos piesārņojuma novēršanai un kontrolei saistībā ar darbību “Pirmreizējā apmežošana” (1.1. iedaļa) ir norādīts, ka šajā darbībā līdz minimumam jāsamazina mēslošanas līdzekļu izmantošana un nedrīkst izmantot kūtsmēslus. Vai līdz minimumam jāsamazina arī dabīgo mēslošanas līdzekļu izmantošana?**

Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijs paredz līdz minimumam samazināt mēslošanas līdzekļu izmantošanu, dodot priekšroku alternatīvu pieeju vai metožu izmantošanai, tajā skaitā neķīmisku jeb dabīgu mēslošanas līdzekļu izmantošanai. Gadījumos, kad tiek izmantoti neķīmiskie jeb dabīgie mēslošanas līdzekļi, to kopējam patēriņam būtu jābūt minimālam un būtu jāņem vērā plašāka ietekme uz ekosistēmu.

14. **Kā 1.1. iedaļā “Pirmreizējā apmežošana” ir definēts termins “zemes platību ar lielu oglekļa uzkrājumu degradācija”?**

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu zemes platības ar lielu oglekļa uzkrājumu ir definētas, atsaucoties uz RED II 29. panta 4. punkta a), b) un c) apakšpunktu, kuros noteikts:

“[...] zemes platības ar lielu oglekļa uzkrājumu, tas ir, zeme, kurai bija piešķirts viens no turpmāk minētajiem statusiem 2008. gada janvārī vai agrāk un kurai vairs nav šā statusa:

a) mitrājs, tas ir, zemes platība, kuru nepārtraukti vai ievērojamu gada daļu klāj ūdens vai kura ievērojamu gada daļu ir piesātināta ar ūdeni;

b) pastāvīga mežaudze, tas ir, platība, kura aizņem vairāk nekā vienu hektāru un kurā koku augstums pārsniedz piecus metrus un vainaga projekcija ir vairāk nekā 30 % vai kurā augošie koki var sasniegt šos rādītājus in situ;

c) platība, kura aizņem vairāk nekā vienu hektāru un kurā koku augstums pārsniedz piecus metrus un vainaga projekcija ir 10–30 % vai kurā augošie koki var sasniegt šos rādītājus in situ, ja vien nav sniegti pierādījumi, ka šīs platības oglekļa uzkrājums pirms un pēc pārveidošanas ir tāds, ka, piemērojot V pielikuma C daļā izklāstīto metodiku, tiktu izpildīti šā panta 10. punktā paredzētie nosacījumi.”

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu degradācijas definīcija nav sniegta. Tomēr kritērija vispārējais mērķis ir saglabāt lielu oglekļa uzkrājumu un nepieļaut SEG emisijas no šā uzkrājuma.

B. Mežu atveseļošana un atjaunošana

15. **Ko nozīmē frāze “saskaņā ar valsts tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem” 1.2. iedaļā aprakstītās darbības “Mežu atveseļošana un atjaunošana” kontekstā? Kā rīkoties, ja valsts tiesību aktos šādi apsvērumi nav paredzēti?**

Saistībā ar 1.2. iedaļā aprakstītās darbības “Mežu atveseļošana un atjaunošana” 1.2. punkta g) apakšpunktā paredzēto klimata pārmaiņu mazināšanas būtiskas sekmēšanas kritēriju Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu nav sīkāk definēta atsauce uz apspriešanos ar ieinteresētajām personām saskaņā ar valsts tiesību aktos paredzētajiem noteikumiem attiecībā uz sabiedriskiem apsvērumiem. Ja nav īpašu valsts tiesību aktu, tas jānorāda 1.2. punktā paredzētajā informācijā.

16. **Kur ir robeža starp 1.2. iedaļā aprakstīto darbību “Mežu atveseļošana un atjaunošana” un 1.3. iedaļā aprakstīto darbību “Meža apsaimniekošana”, ja meža apsaimniekošana ietver atkārtotu apmežošanu pēc kailcirtes vai dabiskiem iztraucējumiem? Konkrēti, uz kuru iedaļu attiecas atkārtota apmežošana pēc kaitēkļu invāzijas?**

Uz atkārtotu apmežošanu pēc kaitēkļu invāzijas attiektos 1.2. iedaļas darbība “Mežu atveseļošana un atjaunošana” jo darbības nosaukumā ir teikts “tostarp [...] pēc ekstrēma notikuma”.

C. Meža apsaimniekošana

17. Ko nozīmē “pastāvīgi atjaunināts” meža apsaimniekošanas plāns? Vai tas nozīmē, ka tas tiek atjaunots pēc tās derīguma termiņa beigām, ja iestājušies nozīmīgi notikumi, vai reizi gadā? Vai arī runa ir par pierādījumiem par mežā paveiktajiem darbiem?

Meža apsaimniekošanas plānu atjaunināšanas biežums TPK nav noteikts, kas tādējādi ļauj atspoguļot valsts prasības. Kā minēts FAO Ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas rīkkopā ⁽⁵¹⁾, neatņemama ilgtspējīgas meža apsaimniekošanas daļa ir pastāvīga pilnveide, uzkrājot zināšanas, un meža apsaimniekošanas plāni ir regulāri un attiecīgi jāpārskata, ja mainās apstākļi. Pastāvīguma aspekts ietver arī nepieciešamību nodrošināt, lai starp dažādiem meža apsaimniekošanas plānu atjauninājumiem nebūtu pārtraukumu laika ziņā. Ja meža apsaimniekošanas plāns ir izstrādāts 10 gadu ilgām laikposmam, atjaunināšanas periodiskumam jābūt vismaz 10 gadi.

18. **Vai ir izpildīti 1.3. iedaļas “Meža apsaimniekošana” 2.1. punkta a) un b) apakšpunktā minētie būtiskās sekmēšanas kritēriji, ja meža ieguves līmenī ir ieviestas apsaimniekošanas sistēmas, kas nodrošina oglekļa uzkrājumu un piesaistītāju līmeņu saglabāšanu vai palielināšanu?**

Nē, šajā gadījumā ir izpildīts tikai 2.1. punkta b) apakšpunkts. Joprojām 30 gadu periodā ir jāveic klimatieguvumu analīze saskaņā ar 2.1. punkta a) apakšpunktu, iespējams, par atskaites punktu izmantojot meža ieguves līmenī ieviesto apsaimniekošanas sistēmu.

19. **Ko praksē nozīmē 1.3. iedaļā aprakstītās darbības “Meža apsaimniekošana” būtiskas sekmēšanas kritēriju 2.3. punkta c) apakšpunkta kritērijs?**

Kritērijs 2.3. punkta c) apakšpunktā paredz, ka “*analīzes detalizētība ir proporcionāla attiecīgā apgabala lielumam, un tiek izmantotas šim apgabalam specifiskas vērtības*”.

Kritērijā uzsvērts, ka klimatieguvumu analīze ir jāpielāgo attiecīgā apgabala lielumam un konkrētajam kontekstam, piemēram, izmantojot pieņēmumus par izaugsmi, kas saistīti ar konkrētajiem augsnes un klimatiskajiem apstākļiem.

20. **1.3. iedaļā aprakstītās darbības “Meža apsaimniekošana” būtiskas sekmēšanas kritēriju 2.4. punkta kritērijs paredz, ka meža saimniecībām, kuru platība ir mazāka par 13 ha, klimatieguvumu analīze nav jāveic. Kādas ir prasības 14 hektāru lielas meža saimniecības īpašniekam?**

Saskaņā ar 1.3. iedaļas “Meža apsaimniekošana” 2.4. punkta noteikumiem no prasības veikt klimatieguvumu analīzi ir atbrīvotas meža saimniecības, kuru platība ir mazāka par 13 ha, proti, vidēja lieluma meža saimniecības Eiropā. Tāpēc 14 hektārus lielas meža saimniecības īpašniekam ir jāveic šāda analīze, lai nodrošinātu atbilstību meža apsaimniekošanas kritērijiem, ja vien īpašnieks nevar pierādīt atbilstību šai prasībai meža ieguves apgabala līmenī, kā norādīts 2.1. punktā.

21. **Kā tiks izvērtēta darbības atbilstība 1.3. iedaļas “Mežu apsaimniekošana” 2.3. punkta a) apakšpunktā noteiktajiem kritērijiem, jo īpaši analīze, kurā ņemts vērā noplūžu risks?**

TPK 4. punktā minētie audita veikšanas kritēriji nodrošina papildu ticamības līmeni attiecībā uz paziņotajiem datiem. Turklāt aicinām iepazīties ar atbildi uz 4. jautājumu, kas sniegta šā paziņojuma I iedaļā.

22. **Ko 3.1. punktā minētā frāze “saskaņā ar valsts tiesību aktiem” nozīmē pastāvīguma garantijas kontekstā? Kā rīkoties, ja valsts tiesību aktos šādi apsvērumi nav paredzēti?**

Šī atsauce nozīmē, ka dažādiem pasākumiem, ko var izmantot, lai nodrošinātu meža statusa pastāvīguma garantiju, attiecīgā gadījumā būtu jāatbilst valsts tiesību aktiem (piemēram, 3.1. punkta b) vai c) apakšpunktā minētajām iespējām, ja attiecīgā teritorija ir klasificēta kā aizsargājama teritorija vai ja uz teritoriju attiecas juridiska vai līgumiska vienošanās).

Ja valsts tiesību aktos šādi apsvērumi nav prasīti, aicinām iepazīties ar atbildi uz šā paziņojuma 15. jautājumu.

⁽⁵¹⁾ Sk.: www.fao.org/sustainable-forest-management/toolbox/modules/forest-management-planning/in-more-depth/en/

23. **Vai 1.3. iedaļas darbības “Meža apsaimniekošana” būtiskas sekmēšana kritēriju 3.1. punkta kritērijs ir jāsaprot tādejādi, ka ir nepieciešama līgumiska vienošanās, ka attiecīgo meža platību nedrīkst pārvērst citādi izmantojamā zemē?**

Nē, tā nav izslēdzoša prasība. Kritērijs ietver līgumisku vienošanos kā vienu no iespējamiem veidiem, kā izpildīt 1.3. iedaļas 3.1. punktā izklāstīto prasību.

24. **Ko 1.3. iedaļas 3.2. punktā minētās pastāvīguma garantijas kontekstā nozīmē frāze “ārpus finansētās darbības”?**

“Finansētā darbība” apzīmē darbību, kas pašlaik tiek veikta un ko plānots kvalificēt kā taksonomijai atbilstīgu darbību. Frāze “ārpus finansētās darbības” nozīmē to, ka ar šo darbību tiks mēģināts gūt klimatieguvumus arī ārpus tās darbības jomas.

25. **Vai, lai verificētu tehniskās pārbaudes kritēriju izpildi, pietiek ar meža sertifikācijas auditu?**

Lai pierādītu TPK izpildi, var izmantot meža sertifikāciju. Tomēr meža sertifikācija pati par sevi nepierāda TPK izpildi.

Piemērots ir jebkurš audits (arī meža sertifikācijas procesa ietvaros), kurā ņemti vērā visi piemērojamie kritēriju aspekti. Turklāt aicinām iepazīties ar atbildi uz 4. jautājumu, kas sniegta šā paziņojuma I iedaļā.

26. **Kā var iepriekš zināt, ka “šo saimniecību grupas sastāvs arī turpmāko auditu laikā nebūs mainījies”, kā minēts 1.3. iedaļas 5. punkta b) apakšpunktā? Kāda nozīme ir tam, ka starp auditiem mainījies grupas sastāvs?**

Šā nosacījuma mērķis ir nodrošināt informācijas salīdzināmību, un, ja tas ticis izvēlēts atbilstības pārbaudei saimniecību grupas līmenī, nepieciešams, lai starp saimniecībām pastāvētu ilgstoša saikne. Deleģētajā aktā nav sīkāk noteikts, kā šādas grupas dalībnieki organizē savu sadarbību.

27. **Kas notiek, ja principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriji tiek vērtēti “saimniecību grupas” līmenī un viens no dalībniekiem grupu pamet darbības paredzamā ilguma laikā? Mežsaimniecības darbību ilgums var būt vairāki gadu desmiti, un nav pārliecības, ka grupa tik ilgu laiku paliks nemainīga.**

Grupās novērtējuma gadījumā deleģētajā aktā noteikts, ka grupai jābūt pietiekami viendabīgai, lai būtu iespējams izvērtēt riskus, ka starp grupas dalībniekiem pastāv ilgstoša saikne un ka šo saimniecību grupas sastāvs arī turpmāko auditu laikā nebūs mainījies. Deleģētajā aktā nav paredzēts, ka grupas novērtēšanu nevar turpināt situācijā, ja kāda saimniecība pamet grupu, kuras kritēriji tika novērtēti grupas līmenī. Ja var pamatoti gaidīt, ka atlikusī grupa turpinās tās kopīgu novērtēšanu, un ja netiek ietekmēts grupas profils un viendabīgums, grupai nebūtu papildu pierādīšanas pienākuma attiecībā uz tās viendabīgumu, un tā varētu turpināt veikt verificāciju kā grupa.

28. **Attiecībā uz tehniskās pārbaudes kritērijiem principam “nenodarīt būtisku kaitējumu” saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām — kāds ir A papildinājumā minētais “paredzamais ilgums” mežsaimniecības darbībām?**

Mežsaimniecības darbību paredzamais ilgums būtu jānosaka vismaz vairāku desmitu gadu laikposmā.

29. **Attiecībā uz tehniskās pārbaudes kritērijiem principam “nenodarīt būtisku kaitējumu” saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām — vai klimatrisku novērtējumam var izmantot valsts vai reģionālā līmenī sagatavotās klimata projekcijas?**

Valsts un reģionālā līmenī pieejamās projekcijas var izmantot par pamatu novērtējumiem, ja tās ir sagatavojuši attiecīgā kompetentā iestāde (piemēram, meteoroloģisko prognožu dienests). Ja par dažām teritorijām ir pieejami detalizētāki un specifiskāki novērtējumi, meža plānotājiem, īpašniekiem vai apsaimniekotājiem šajās teritorijās būtu jāizmanto arī šie novērtējumi.

30. **Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” biodaudzveidības kritēriji saistībā ar 1.3. iedaļā aprakstīto darbību “Meža apsaimniekošana” 6. punkta a) apakšpunktā prasa “nodrošināt dzīvotņu un sugu labu aizsardzības statusu, uzturēt tipiskās dzīvotnes sugas”. Kā interpretējams principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijos lietotais termins “labs aizsardzības statuss”?**

Šā kritērija galvenais mērķis ir būt piemērojamam neatkarīgi no tā, vai darbība notiek aizsargājamā teritorijā vai citur vai arī attiecas uz prioritārajām sugām saskaņā ar Putnu direktīvu un Dzīvotņu direktīvu. Kritērija pirmie punkti attiecas tieši uz aizsargājamajām teritorijām.

Tekstā pirms a) apakšpunkta, kurā iekļauta atsauce uz “labu aizsardzības statusu”, skaidri norādīts, ka ir nepieciešami “noteikumi, kā uzturēt un potenciāli vairost biodaudzveidību saskaņā ar valsts un vietējiem noteikumiem”. Tas liecina, ka šajā kritērijā lietotais termins “labs aizsardzības statuss” var tikt interpretēts dažādi saskaņā ar valsts vai vietējiem noteikumiem, un tas nav paredzēts kā atsauce uz Putnu direktīvā un Dzīvotņu direktīvā paredzēto labvēlīgo aizsardzības statusu.

31. **Kā saistībā ar 1.3. iedaļā aprakstīto darbību “Meža apsaimniekošana” var nodrošināt principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” biodaudzveidības kritēriju a)–d) punktu meža saimniecības līmenī?**

Galvenais 6. kritērija “biodaudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana” mērķis ir nodrošināt, lai neatkarīgi no tā, vai darbība notiek saglabājamā vai aizsargājamā meža teritorijā, meža apsaimniekošanas plānā tiktu sniegta a)–h) apakšpunktā minētā detalizētā informācija.

Saskaņā ar valsts vai vietējiem noteikumiem meža apsaimniekošanas plānā vai līdzvērtīgā instrumentā ir noteikta attiecīgā platība un apsaimniekošanas plānā iekļaujami noteikumi biodaudzveidības saglabāšanai un potenciālai vairošanai.

32. **Ko praksē nozīmē 1.3. iedaļā minētās darbības “Meža apsaimniekošana” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” biodaudzveidības kritēriju d) punkts, kurā ir atsauce uz “augšnes fiziskās, ķīmiskās un bioloģiskās kvalitātes [...] uzlabošanu”?**

Augsnei ir fizikāli, ķīmiski un bioloģiski komponenti. Augšnes fizikālie komponenti ir ieži un minerāli, kas laika gaitā ir pārvērtušies ļoti sīkās smiltīs, dūņos un māla daļiņās. Augšnes ķīmiskie komponenti ir pH, dažādas barības vielas (piemēram, slāpekļis) un ūdens. Visbeidzot, augšnes bioloģiskie komponenti ir dzīvnieki, augi, vienšūņi, baktērijas un sēnes, kas dzīvo augsnē.

Praksē augšnes fizikālo, ķīmisko un bioloģisko komponentu uzlabošanai jāizmanto dažādi paņēmieni, tajā skaitā tādi, kas novērš augšnes sablīvēšanos, augšnes eroziju un noteci, kā arī nodrošina atbilstošus apstākļus labvēlīgu organismu vairošanās procesiem augsnē, piemēram, atstājot pietiekamu daudzumu rupju un smalku koksnes atlieku.

33. **Ko praksē nozīmē 1.3. iedaļā aprakstītās darbības “Meža apsaimniekošana” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” biodaudzveidības kritērija e) punkts, kas paredz “veicināt biodaudzveidībai labvēlīgu praksi, kas pastiprina dabiskos procesus mežos”?**

Meži ir biodaudzveidīgas sistēmas, kas nodrošina dažādas dzīvotnes augiem, dzīvniekiem, sēnēm un mikroorganismiem.

Praksē biodaudzveidības un dzīvotņu atjaunošanai un saglabāšanai mežos būtu nepieciešamas dažādas praktiskas pieejas, kas uztur un uzlabo strukturālo daudzveidību un veicina vietējiem apstākļiem pielāgotu dabisko dinamiku. Kā šādu pieeju praktiskus piemērus var minēt platību atstāšanu atmatā, buferzonu izveidi ūdensobjektu aizsardzībai, atbilstošu atmirušās koksnes apjoma un daudzveidības nodrošināšanu, dzīvotņu koku un citu mikrodzīvotņu klātbūtnes nodrošināšanu, dabiskās atjaunošanās veicināšanu un koku sugu un vecuma struktūras dažādošanu saimniecības platībās. Pasākumi būtu jānosaka meža apsaimniekošanas plānā vai līdzvērtīgā instrumentā saskaņā ar valsts vai vietējiem noteikumiem.

34. **Ko praksē nozīmē 1.3. iedaļā aprakstītās darbības “Meža apsaimniekošana” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” biodaudzveidības kritērija f) punkts, kas paredz “izslēgt ļoti biodaudzveidīgu ekosistēmu pārveidošanu par mazāk biodaudzveidīgām ekosistēmām”?**

Meža ekosistēmas atšķiras pēc dzīvotņu tiem, sugu skaita un sugu daudzveidības, ko tās nodrošina.

Šā kritērija galvenais mērķis ir nodrošināt, lai ļoti biodaudzveidīga ekosistēma saglabātu savu statusu un meža apsaimniekošanas prakšu rezultātā netiktu pārveidota par mazāk biodaudzveidīgu ekosistēmu. Tas var ietvert meža tipa pārveidošanu, samazinot koku, krūmu un zālaugu un ar tiem saistītās faunas sugu daudzveidību, kā arī ļoti biodaudzveidīgu nemeža ekosistēmu pārveidošanu par mazāk biodaudzveidīgām meža ekosistēmām.

Praksē, lai saglabātu ļoti biodaudzveidīgu ekosistēmu, būtu nepieciešamas dažādas praktiskas pieejas, kas pielāgotas vietējiem apstākļiem. Dažas no šīm praktiskajām pieejām ir noteiktas meža apsaimniekošanas plānā vai līdzvērtīgā instrumentā saskaņā ar valsts vai vietējiem noteikumiem.

35. Ko praksē nozīmē 1.3. iedaļā aprakstītās darbības “Meža apsaimniekošana” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” biodaudzveidības kritērija g) punkts, kas paredz “nodrošināt ar mežu saistīto dzīvotņu un sugu daudzveidību”?

Šā kritērija galvenais mērķis ir nodrošināt, lai neatkarīgi no tā, vai darbība notiek saglabājamā vai aizsargājamā teritorijā vai ārpus tās, meži tiktu apsaimniekoti tā, lai nodrošinātu ar mežu saistīto daudzveidīgo dzīvotņu un sugu saglabāšanu.

Praksē dzīvotņu un sugu daudzveidības nodrošināšanai būtu nepieciešamas dažādas praktiskas pieejas, kas pielāgotas vietējiem apstākļiem. Kā šādu pieeju praktiskus piemērus var minēt atbilstoša atmirušās koksnes apjoma un daudzveidības nodrošināšanu, ar kokiem saistītu mikrodzīvotņu klātbūtni un daudzveidīgas vecuma struktūras veidošanu vai uzturēšanu mežā. Tās ir noteiktas meža apsaimniekošanas plānā vai līdzvērtīgā instrumentā saskaņā ar valsts vai vietējiem noteikumiem.

36. Ko praksē nozīmē 1.3. iedaļā aprakstītās darbības “Meža apsaimniekošana” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” biodaudzveidības kritērija h) punkts, kas paredz “nodrošināt mežaudžu struktūru daudzveidību un nobriedušu mežaudžu un atmirušās koksnes uzturēšanu vai uzlabošanu”?

“Daudzveidīgas mežaudžu struktūras saglabāšana” un “nobriedušu mežaudžu uzturēšana vai uzlabošana” nozīmē, ka jāveido pēc augstuma, diametra, vecuma un sugām daudzveidīgāki, neviendabīgāki jaukta tipa meži, kuros ir gan blīvāki, gan retāki apaugušas daļas atbilstoši dabiskajam sugu un struktūras sajaukumam un atkarībā no meža tipa.

“Atmirušās koksnes uzturēšana vai uzlabošana” nozīmē atstāt mežā atbilstošu atmirušās koksnes daudzumu (ņemot vērā vietējos apstākļus) visās sadalīšanās stadijās, arī stāvošus atmirušus un mirstošus kokus ar faktiskām vai potenciālām ligzdošanas un guļas vietām. Tas ir svarīgs pasākums biodaudzveidības atjaunošanai un saglabāšanai.

Ražošana

37. Vai 3.1.–3.6. iedaļā aprakstītās ražošanas darbības ietver to tehnoloģiju sastāvdaļu ražošanu?

Kopumā darbības var attiecināt uz šādām sastāvdaļām, ja tās ir norādītas darbības vai TPK aprakstā. Kā piemēru var minēt 3.4. iedaļā “Bateriju ražošana” aprakstīto darbību, kur sastāvdaļas ir norādītas darbības aprakstā.

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu ietvertu ražošanas darbību galveno sastāvdaļu (piemēram, mazoglekļa transporta nozarē) traktējums tiks skatīts turpmākajās deleģētā akta pārskatīšanās reizēs.

38. Kāda informācija vai dokuments apstiprina nepieciešamās emisiju robežvērtības un pierāda to atbilstību principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijam saistībā ar piesārņojuma novēršanu un kontroli (PNK) attiecībā uz 3.7., 3.8., 3.9., 3.10., 3.11., 3.12., 3.13., 3.14., 3.15., 3.16. un 3.17. iedaļā minētajām ražošanas darbībām, ja Savienības tiesību aktos nav paredzēts pienākums saņemt darbības atļauju?

Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijs saistībā ar piesārņojuma novēršanu un kontroli (PNK) attiecībā uz 3.7., 3.8., 3.9., 3.10., 3.11., 3.12., 3.13., 3.14., 3.15., 3.16. un 3.17. iedaļā minētajām darbībām paredz, ka visām darbībām neatkarīgi no to jaudas piemēro šādus kritērijus: “Emisijas nepārsniedz emisiju līmeni, kas saistīts ar labāko pieejamo tehnisko paņēmieni (LPTP SEL) diapazoniem, kuri izklāstīti jaunākajos relevantajos secinājumos par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem (LPTP), t. sk. secinājumos par labākajiem pieejamajiem tehniskajiem paņēmieniem (LPTP) attiecībā uz [..].” Attiecībā uz darbībām, kas nepārsniedz Rūpniecisko emisiju direktīvas I pielikumā paredzētās robežvērtības, Savienības tiesību aktos nav noteikts pienākums saņemt darbības atļauju.

Pat ja iekārta neatbilst Rūpniecisko emisiju direktīvā noteiktajām jaudas robežvērtībām, tai tomēr var būt piemērojami attiecīgie valsts vides tiesību akti, un tāpēc saskaņā ar šiem tiesību aktiem tai var būt vajadzīga darbības atļauja. Jebkurā gadījumā iekārta atbilstību var pierādīt, iesniedzot neatkarīgi verificētu informāciju par to piesārņojošo vielu emisiju līmeņiem, kas norādītas attiecīgajos īstenošanas lēmumos par LPTP. Emisiju līmeņu uzraudzība būtu jāveic saskaņā ar šiem īstenošanas lēmumiem.

A. Mazoglekļa transporta tehnoloģiju ražošana (3.3. iedaļa)

39. Kā būtu jāvērtē vieglo automobiļu atbilstīgums taksonomijai saistībā ar automobiļiem, uz kuriem neattiecas ES oglekļa emisiju testa cikls (WLTP)?

Lai saimniecisko darbību varētu klasificēt kā taksonomijai atbilstīgu, tai jāizpilda attiecīgie TPK saistībā ar būtisku sekmēšanu un principu “nenodarīt būtisku kaitējumu”, kā arī jānodrošina minimuma aizsargpasākumi.

3.3. iedaļā aprakstītās darbības “Mazoglekļa transporta tehnoloģiju ražošana” TPK attiecībā uz vidisko mērķi “Klimata pārmaiņu mazināšana” ir šādi:

“Saimnieciskās darbības ietvaros tiek ražoti, remontēti, apkopti, pārāprīkoti, pārprofilēti vai modernizēti: [...]

f) M1 un N1 kategorijas transportlīdzekļi, kas klasificēti kā mazas noslodzes transportlīdzekļi;

i) līdz 2025. gada 31. decembrim: kuru Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/631 3. panta 1. punkta h) apakšpunktā definētās īpatnējās CO₂ emisijas ir mazākas par 50gCO₂/km (mazemisiju un bezemisiju mazas noslodzes transportlīdzekļi);

ii) no 2026. gada 1. janvāra: kuru Regulas (ES) 2019/631 3. panta 1. punkta h) apakšpunktā definētās īpatnējās CO₂ emisijas ir vienādas ar nulli;

g) L kategorijas transportlīdzekļi, kuru izpūtēja CO₂ emisijas, kas aprēķinātas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 168/2013 paredzēto emisiju testu, ir 0 g CO₂/km”.

Deleģētais akts par klimatisko komponentu attiecas tikai uz ES regulām, ar kurām nosaka CO₂ emisiju standartus jauniem vieglajiem automobiļiem un jauniem vieglajiem komerciālajiem transportlīdzekļiem. CO₂ regula attiecas uz Regulu par ES tipa apstiprinājumu attiecībā uz emisijām⁽³²⁾, kurā noteikta testa procedūra (WLTP) mazas noslodzes transportlīdzekļu CO₂ emisiju mērīšanai. Ar ES taksonomiju saistītā informācijas atklāšana ietver ES uzņēmumu globālās darbības, un tā neaprobežojas tikai ar ES apgrozījumu, kapitālizdevumiem (CapEx) un pamatdarbības izdevumiem (OpEx). Ārpus ES ražotie/pārdotie automobiļi/autofurģoni (kas nav viegļie automobiļi, kuriem piešķirts ES tipa apstiprinājums) vienmēr tiek testēti saskaņā ar WLTP. Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu nav norādījumu par to, kā rīkoties saistībā ar šādiem transportlīdzekļiem.

Tā kā taksonomija tikai nosaka vērtības, pamatojoties uz WLTP testa procedūru, tā neparedz īpašus noteikumus transportlīdzekļiem, kuru tipa apstiprinājums piešķirts saskaņā ar citām sistēmām. Kaut arī liela daļa pasaulē pārdoto transportlīdzekļu ir reģistrēti valstīs, kurās izmanto tipa apstiprināšanas sistēmas, kas balstītas uz WLTP (piemēram, ANO EEK Noteikumus Nr. 154⁽³³⁾), un tāpēc var sniegt pierādījumus par to atbilstību šai prasībai, saistībā ar ievērojamu daļu pasaulē pārdoto transportlīdzekļu joprojām nevar sniegt pierādījumus par šādu atbilstību. Papildus WLTP atbilstīgas sertifikācijas procedūras ir ASV CAFE, Japānas JC08 vai NEDC (jeb Eiropas Jaunais braukšanas cikls — ES tas vairs netiek izmantots, bet dažās jurisdikcijās joprojām ir piemērojams). Lai pierādītu šā kritērija izpildi, tādu transportlīdzekļu ražošanu, kas sertificēti saskaņā ar sistēmām, kuras nav ES tipa apstiprinājums, un ko tirgo trešā valstī, var uzskatīt par taksonomijai atbilstīgu, ja transportlīdzeklis atbilst taksonomijas kritērijiem pēc pienācīgi dokumentēta un zinātniski pamatota pārreķina koeficienta piemērošanas.

B. Ēku energoefektivitātes aprīkojuma ražošana (3.5. iedaļa)

40. Vai piekārtās fasādes var izmantot, lai darbību kvalificētu kā taksonomijai atbilstīgu saskaņā ar 3.5. punktu?

Jā, deleģētajā aktā terminu “piekārtās fasādes” var saprast kā “nensesošu sienu konstrukcijas” saskaņā ar tā lietojumu standartā (EN) ISO 12631, kas attiecas gan uz necaurspīdīgiem, gan caurspīdīgiem elementiem. Mēs apzināmies, ka ierosināto U vērtību sienu sistēmām varētu būt ļoti grūti sasniegt ar piekārtajām fasādēm, kas ir pilnībā (vai gandrīz pilnībā) stiklotas.

⁽³²⁾ Komisijas Regula (ES) 2017/1151 (2017. gada 1. jūnijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 715/2007 par tipa apstiprinājumu mehāniskiem transportlīdzekļiem attiecībā uz emisijām no vieglajiem pasažieru un komerciālajiem transportlīdzekļiem (“Euro 5” un “Euro 6”) un par piekļuvi transportlīdzekļa remonta un tehniskās apkopes informācijai, groza Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2007/46/EK, Komisijas Regulu (EK) Nr. 692/2008 un Komisijas Regulu (ES) Nr. 1230/2012 un atceļ Komisijas Regulu (EK) Nr. 692/2008 (OV L 175, 7.7.2017., 1. lpp.).

⁽³³⁾ Sk. <https://unece.org/transport/documents/2021/02/standards/un-regulation-no-154-worldwide-harmonized-light-vehicles-test>

Pēdējās no minētajām (pilnībā vai gandrīz pilnībā stiklotas sienas) saskaņā ar attiecīgo U vērtību varētu kvalificēt kā logu izstrādājumus. Principā pilnībā (vai gandrīz pilnībā) stiklotām un caurspīdīgām piekārtajām fasādēm (proti, tām, kuru virsma vismaz 80 % apmērā ir stiklota un caurspīdīga), ir jāpiemēro logiem paredzētā U vērtība.

41. Ko praksē nozīmē mājsaimniecības ierīču “divas augstākās aizņemtās klases”, kas minētas 3.5. iedaļas TPK un attiecīgā gadījumā 7.3. iedaļas TPK? Kādas mājsaimniecības ierīces ietilpst šajās klasēs? Vai informācijas iegūšanai varētu izmantot EPREL reģistru?

Šī prasība attiecas uz divām augstākajām aizņemtajām energoefektivitātes klasēm, pie kurām pieder vismaz daži tirgū sastopami ražojumi. Saprast, kuras ir divas augstākās aizņemtās klases, pie kurām pieder vismaz daži tirgū sastopami ražojumi, palīdz pārskats par tirgū pieejamajiem ražojumiem (pamatojoties uz oficiāliem datiem) atsaucies reģistrā EPREL (Eiropas ražojumu energomarķējuma reģistrs) ⁽⁵⁴⁾.

C. Citu mazoglekļa tehnoloģiju ražošana (3.6. iedaļa)

42. Kā būtu jādefinē jēdziens “būtisks” 3.6. iedaļā aprakstītās darbības “Citu mazoglekļa tehnoloģiju ražošana” būtiskas sekmēšanas kritērijos, kas attiecas uz “būtiskiem aprites cikla SEG emisiju aiztaupījumiem”? Kādi dati būtu jāizmanto kā pierādījumi salīdzināšanai?

Tā kā I pielikuma 3.6. iedaļā minētā darbība attiecas uz citām mazoglekļa tehnoloģijām, kas nav iekļautas 3.1.–3.5. iedaļā, TPK var attiekties uz vairākām darbībām dažādās nozarēs. To precīza piemērošana ir elastīga un atkarīga no konkrētās darbības. Līdz ar to kritērijs “būtiski aprites cikla SEG emisiju aiztaupījumi salīdzinājumā ar tirgū pieejamām efektīvākajām alternatīvajām tehnoloģijām, produktiem vai risinājumiem” neparedz vienotu snieguma līmeni. Uzņēmējiem, kas veic attiecīgo darbību, jāpamato, vai un kā to tehnoloģija ļauj panākt būtisku SEG emisiju samazinājumu citās nozarēs salīdzinājumā ar citām konkurējošām tehnoloģijām. Šajā sakarā tiem būtu jānodrošina, ka to novērtējums atbilst visiem ticamiem, pieejamiem ārējiem informācijas avotiem par attiecīgās tehnoloģijas potenciālu, lai palīdzētu sasniegt mērķdarbības dekarbonizāciju saskaņā ar ES Klimata akta vai Parīzes nolīguma mērķiem. Uzņēmumiem šis elements būtu jāpierāda arī saistībā ar trešās personas veiktu verifikāciju, ko pieprasa TPK, un jo sevišķi uzņēmumiem, uz kuriem attiecas Taksonomijas regulas 8. pants, visa attiecīgā informācija būtu jāatklāj kā daļa no nefinanšu paziņojuma.

43. Vai produktam vai pakalpojumam, ko paredzēts kvalificēt kā taksonomijai atbilstīgu saskaņā ar 3.6. iedaļu, ir jābūt ekonomiski dzīvotspējīgam risinājumam?

TPK minētais noteikums ir prasība pierādīt, ka attiecīgie produkti/pakalpojumi ir efektīvāki nekā labākais tirgū pieejamais risinājums neatkarīgi no tā, vai attiecīgie produkti/pakalpojumi ir ekonomiski dzīvotspējīgi vai pieejami plašākā/rūpnieciskā mērogā.

44. Piemēram, vai satiksmes vadības un ceļa lietošanas nodevu iekasēšanas iekārtu ražošanu var uzskatīt par taksonomijai piederīgu darbību saskaņā ar 3.6. iedaļu “Citu mazoglekļa tehnoloģiju ražošana”?

Šī darbība varētu būt piederīga saskaņā ar I pielikuma 3.6. iedaļu. Lai panāktu, ka darbību atzīst par atbilstīgu taksonomijai, būtu jāpierāda, ka tā nodrošina SEG emisiju aiztaupījumu salīdzinājumā ar tirgū pieejamo visefektīvāko alternatīvo tehnoloģiju/produktu/risinājumu (šajā gadījumā salīdzinājumā ar citām satiksmes vadības un ceļa lietošanas nodevu iekasēšanas iekārtām). Ja ir vairāki iespējamie izmantošanas veidi, aiztaupījums būtu jāgūst visos iespējamajos izmantošanas veidos.

Lai iegūtu indikatīvu informāciju par to, kādus darbības veidus varētu kvalificēt saskaņā ar deleģēto aktu, pamatojoties uz dažādām nozaru klasifikācijas sistēmām, var skatīt Ilgtspējīga finansējuma platformas sagatavoto publikāciju “NACE alternate classification mapping” ⁽⁵⁵⁾. Jāatzīmē, ka šis dokuments nav saistošs — tas ir tikai indikatīvs.

⁽⁵⁴⁾ Sk. <https://eprel.ec.europa.eu/screen/home>

⁽⁵⁵⁾ Sk. https://ec.europa.eu/info/files/sustainable-finance-taxonomy-nace-alternate-classification-mapping_en

45. **Kā 3.6. iedaļā attiecībā uz darbību “Citu mazoglekļa tehnoloģiju ražošana” piemērot jēdzienu “būtiski nepieciešama sabiedrībai” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” aprakstā saistībā ar piesārņojuma novēršanu un kontroli?**

Aicinām iepazīties ar atbildēm tālāk III iedaļā par principu “nenodarīt būtisku kaitējumu” saistībā ar C papildinājumu.

D. Alumīnija ražošana (3.8. iedaļa)

46. **Vai darbības “Alumīnija ražošana” tehniskās pārbaudes kritēriji attiecībā uz netiešajām siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijām ir izpildīti tikai tad, ja alumīnija ražošanā atjaunīgo enerģiju izmanto 100 % apmērā, vai arī elektroenerģijas lietotājam ir jādokumentē netiešo SEG emisiju oglekļa intensitāte (piemēram, iegādājoties izcelsmes garantijas)?**

Līdz 2025. gada beigām ekonomikas dalībniekiem ir jāievēro tikai divi no trim nosacījumiem, kas izklāstīti 3.8. iedaļas TPK a) punktā attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanas būtisku sekmēšanu, lai tos uzskatītu par tādiem, kas būtiski sekmē šā mērķa sasniegšanu.

Pēc 2025. gada ir jāizpilda visi trīs I pielikuma 3.8. iedaļā izklāstītie nosacījumi, lai darbību varētu uzskatīt par tādu, kas būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu. Prasība attiecībā uz netiešajām SEG emisijām paredz, ka netiešo SEG emisiju vidējā oglekļa intensitāte nedrīkst pārsniegt 100 g CO_{2e}/kWh. Tāpēc pēc analogijas ar 100 g CO_{2e}/kWh būtiskas sekmēšanas sliekšņvērtību noteiktās enerģētikas nozarēs šī prasība nenozīmē, ka šā kritērija izpildei var izmantot tikai atjaunīgo enerģiju.

E. Dzelzs un tērauda ražošana (3.9. iedaļa)

47. **Kā būtu jāinterpretē 3.9. iedaļā izklāstītās darbības “Dzelzs un tērauda ražošana” tehniskās pārbaudes kritēriju noteikumi, kas attiecas uz emisiju attiecināšanu uz atlikumgāzu ražošanu un izmantošanu?**

3.9. iedaļā par dzelzs un tērauda ražošanu TPK a) punktā par klimata pārmaiņu mazināšanas būtisku sekmēšanu norādīts, ka no SEG emisijām būtu jāatskaita “to emisiju daudzums, kuras attiecinātas uz atlikumgāzu radīšanu saskaņā ar Regulas (ES) 2019/331 VII [pielikuma] 10.1.5.a) punktu”. Tas nozīmē, ka emisijas, kas saistītas ar atlikumgāzu ražošanu, netiek ņemtas vērā, lai piemērotu Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu noteiktos kritērijus tēraudam. Jo īpaši šī prasība nozīmē, ka tērauda ražotāji emisijas, kas attiecināmas uz atlikumgāzu ražošanu, var aprēķināt saskaņā ar bezmaksas iedaļas noteikumiem (kuros šīs atlikumgāzes ir skaidri ņemtas vērā). Tomēr, lai izpildītu TPK, tās tiek atskaitītas. Tāpēc šīs emisijas, kas saistītas ar atlikumgāzu rašanos, darbības emisiju aprēķinā nav ņemtas vērā.

48. **Kā tiek piemērotas SEG emisiju robežvērtības, kas norādītas 3.9. iedaļā aprakstītās darbības “Dzelzs un tērauda ražošana” tehniskās pārbaudes kritērijos? Piemēram, vai karstā metāla ražošana (1,331 tCO_{2e}/t produkta) ietver koksa nodrošināšanu (0,144 tCO_{2e}/t produkta) vai arī SEG emisiju robežvērtība ir piemērojama tikai karstā metāla ražošanas procesa posmam?**

To procesu un emisiju definīcijas, uz kuriem attiecas dažādi pārbaudes kritēriji (t. i., sistēmas robežas), ir sniegtas Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2019/331 I pielikumā. Koksa ražošana nav iekļauta karstā metāla sistēmas robežās.

49. **Kāda ir definīcija terminam “karstais metāls”, kas iekļauts 3.9. iedaļā aprakstītās darbības “Dzelzs un tērauda ražošana” būtiskas sekmēšanas kritērijos?**

Produkts “karstais metāls” un ar to saistītā produkta līmeņatzīme un sistēmas robežas ir definētas Komisijas Deleģētās regulas (ES) 2019/331 I pielikumā.

F. Ūdeņraža ražošana (3.10. iedaļa)

50. **Kā saskaņā ar 3.10. iedaļu tiek noteikta emisiju robežvērtība ūdeņradim, ko izmanto dažādos ūdeņraža ražošanas procesos?**

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu ūdeņradis ir atzīts par enerģijas nesēju, uzglabāšanas risinājumu, degvielu vai izejvielu. Saskaņā ar Taksonomijas regulas 19. panta 1. punkta a) apakšpunktā minēto tehnoloģiju neitralitātes prasību ūdeņraža ražošana nav ierobežota ar konkrētiem ražošanas veidiem vai tehnoloģijām. Jebkuru ūdeņraža ražošanas veidu,

par kuru pierāda, ka tas atbilst aprites cikla SEG emisiju aiztaupījumam 73,4 % apmērā salīdzinājumā ar fosilā kurināmā komparatoru 94 g CO_{2e}/MJ pēc analogijas ar RED II 25. panta 2. punktu un V pielikumu, var uzskatīt par tādu, kas būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu.

Atbilstoši pieejai, kas izmantota, lai noteiktu principu “nenodarīt būtisku kaitējumu” saistībā ar klimata pārmaiņu mazināšanu, Deleģētais akts par klimatisko komponentu balstās uz spēkā esošo Savienības tiesību aktu ieceru līmeni. II pielikumā noteikts, ka ūdeņraža ražošana tiek uzskatīta darbību, kas nerada būtisku kaitējumu, ja ar to tiek panākts vismaz tāds siltumnīcefekta gāzu emisiju aiztaupījuma līmenis, kāds noteikts RED II.

51. Vai atsauce uz RED II 3.10. iedaļā aprakstītās darbības “Ūdeņraža ražošana” tehniskās pārbaudes kritērijos paredz, ka ir piemērojama RED II papildināmības prasība?

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu prasības par papildināmību nav iekļautas. Tomēr šis jautājums ir svarīgs saistībā ar RED II īstenošanu un var ietekmēt ūdeņraža veidus, kas kvalificējami kā atjaunīgie (t. i., attiecīgo elektroenerģijas veidu var uzskatīt par atjaunīgu ūdeņraža ražošanai), un tas var būt svarīgs arī atjaunīgā ūdeņraža SEG emisiju intensitātes noteikšanai.

52. Kā tiek novērtētas un aprēķinātas aprites cikla emisijas 3.10. iedaļā aprakstītajai darbībai “Ūdeņraža ražošana”? Piemēram, vai, novērtējot aprites cikla emisijas, tiek ņemta vērā iekārtu ražošana?

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu ir noteikta relatīvā SEG emisiju aiztaupījuma prasība salīdzinājumā ar fosilā kurināmā komparatoru pēc analogijas ar RED II 25. panta 2. punktu un V pielikumu.

Līdzīgi kā saistībā ar pieeju elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanas darbībām Deleģētais akts par klimatisko komponentu aprites cikla SEG emisiju aprēķināšanai ļauj izmantot alternatīvas metodikas. Saskaņā ar ISO standartiem alternatīva aprēķina metodika ūdeņraža ražošanas gadījumā ir tā, kas minēta RED II 28. panta 5. punktā.

Komisija izstrādā deleģēto aktu, kurā būs izklāstīta metodika, kā noteikt SEG emisiju aiztaupījumu no atjaunīgā kurināmā/degvielām, kas nav bioloģiskas izcelsmes kurināmais/degvielas un reciklēta oglekļa kurināmais/degvielas, kas ietver atjaunīgo ūdeņradi (izņemot ūdeņradi, kas iegūts no biogēniem avotiem) un dažus mazoglekļa ūdeņraža veidus.

Enerģija

A. Elektroenerģijas ražošana, izmantojot hidroenerģiju (4.5. iedaļa)

53. Ko saistībā 4.5. iedaļā aprakstīto darbību “Elektroenerģijas ražošana, izmantojot hidroenerģiju” praksē nozīmē elektrostacijas enerģijas blīvuma sliekšnis virs 5 W/m²?

Hidroelektrostaciju enerģijas blīvums raksturo attiecību starp elektrostacijas uzstādīto jaudu un applūdināto platību. Saskaņā ar Starptautiskās Hidroenerģijas asociācijas SEG emisiju datiem ⁽⁵⁶⁾ hidroelektrostacijas ar jaudu virs 5 W/m² nerada vairāk par 100 g CO_{2e}/kWh. Šis konstatējums tika izmantots, lai no pienākuma veikt aprites cikla novērtēšanu atbrīvotu elektrostacijas ar lielāku enerģijas blīvumu (kopā ar caurteces hidroelektrostacijām).

54. Ko 4.5. iedaļā par darbību “Elektroenerģijas ražošana, izmantojot hidroenerģiju” saistībā ar principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijiem ilgtspējīgai ūdeņu un jūras resursu izmantošanai un aizsardzībai praksē nozīmē frāze “ja tas ir relevanti” un kas novērtē, kādi pasākumi ir relevanti?

Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijos attiecībā uz hidroenerģiju ir uzskaitīti visi iespējamie (vispārīgie) mazināšanas pasākumi, kas jāņem vērā visos gadījumos. Tomēr šo kritēriju īstenošana attiecībā uz hidroenerģiju ir atkarīga no konkrētā konteksta. Mērķis ir panākt līdzsvaru starp ekosistēmu un ūdensobjektu aizsardzību, no vienas puses, un izvairīšanos no pārmērīga administratīvā sloga uzlikšanas hidroenerģijas operatoriem, no otras puses. Tāpēc katrā atsevišķā gadījumā būtu jāveic īpaša analīze, pamatojoties uz visu pasākumu sarakstu, lai noteiktu piemērotākos pasākumus. Būtu jāīsteno tikai tādi pasākumi, kas ir relevanti projekta ekoloģiskajiem apstākļiem.

⁽⁵⁶⁾ Starptautiskā Hidroenerģijas asociācija, 2018. gada ziņojums par hidroenerģijas statusu. Sk. 29. lpp. iedaļā “Sector trends and insights”; publikācija pieejama vietnē: https://hydropower-assets.s3.eu-west-2.amazonaws.com/publications-docs/iha_2018_hydropower_status_report_4.pdf

Konkrētu principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriju un tajos uzskaitīto mazināšanas pasākumu piemērotība būs atkarīga no katra konkrētā gadījuma novērtējuma attiecībā uz īstenojamību un relevantumu, ņemot vērā plašāku hidromorfoloģisko kontekstu, tajā skaitā ekoloģiskā caurplūduma stāvokli un prasību attiecīgajos ūdensobjektos sasniegt un uzturēt labu ekoloģisko stāvokli vai attiecīgā gadījumā — labu ekoloģisko potenciālu. Atsauces nosacījumi labam ūdensobjektu stāvoklim vai labam potenciālam atšķiras atkarībā no attiecīgā ekoreģiona (ģeogrāfiskā apgabala, kas norādīts Ūdens pamatdirektīvas XI pielikumā). Šie nosacījumi ir svarīgi, lai noteiktu nepieciešamos un relevantos ietekmes mazināšanas pasākumus šo mērķu sasniegšanai.

55. Ko 4.5. iedaļā par darbību “Elektroenerģijas ražošana, izmantojot hidroenerģiju” saistībā ar principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijiem ilgtspējīgai ūdeņu un jūras resursu izmantošanai un aizsardzībai 3.5. punktā nozīmē frāze “kompensācijas pasākumi”? Kādi būtu šādu pasākumu piemēri?

Kompensācijas pasākumi ir pasākumi, kuru mērķis ir atjaunot nepārtrauktību tajā pašā upes baseina apgabalā tādā mērā, kas kompensē nepārtrauktības traucējumus un ar tiem saistīto ietekmi uz ūdens ekosistēmām, ko izraisījusi hidroelektrostacijas būvniecība, par ko tiek pieprasīta TPK izpilde, piemēram, likvidējot dambjus vai citus šķēršļus citur upes baseina apgabalā. Kompensācijas pasākumu radītie vidiskie ieguvumi ir proporcionāli ietekmes apjomam. Šādu kompensācijas pasākumu nozīme un veids detalizētāk nav aprakstīti, jo katrā atsevišķā gadījumā ir nepieciešams novērtēt to īstenojamību un relevantumu.

56. Vai pastāv tāda absolūta prasība, ka ar elektroenerģijas ražošanu, izmantojot hidroenerģiju, jānodrošina ūdensobjektu laba stāvokļa vai laba potenciāla mērķu sasniegšana gan attiecībā uz jaunu, gan esošu elektroenerģijas ražošanu, izmantojot hidroenerģiju, lai izpildītu principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijus ilgtspējīgai ūdeņu un jūras resursu izmantošanai un aizsardzībai?

Pastāv absolūta prasība ieviest visus tehniski un ekoloģiski relevantos pasākumus, lai sasniegtu ūdensobjektu labu ekoloģisko stāvokli vai labu ekoloģisko potenciālu saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvas definīciju. Gan attiecībā uz jaunu, gan esošu elektroenerģijas ražošanu, izmantojot hidroenerģiju, principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijs ilgtspējīgai ūdeņu un jūras resursu izmantošanai un aizsardzībai paredz, ka: “Saskaņā ar Direktīvu 2000/60/EK un jo īpaši tās 4. un 11. pantu, lai samazinātu negatīvo ietekmi uz ūdeni, kā arī uz aizsargājamām dzīvotnēm un sugām, kas ir tieši atkarīgas no ūdens, ir īstenoti visi tehniski iespējamie un ekoloģiski relevantie ietekmes mazināšanas pasākumi” un “Tām, cik šie pasākumi ir efektīvi, seko līdzi, ņemot vērā, kādi ir izsniegtajā atļaujā izklāstītie nosacījumi, kuru mērķis ir panākt labu skartā ūdensobjekta stāvokli vai potenciālu.”

Turklāt attiecībā uz jaunu elektroenerģijas ražošanu, izmantojot hidroenerģiju, ir norādīts, ka “stacija neatgriezeniski neapdraud laba stāvokļa/potenciāla sasniegšanu nevienā ūdensobjektā tajā pašā upes baseina apgabalā”. (4.5. iedaļas 3.4. punkts).

57. Deleģētajā aktā ir noteikts, ka hidroelektrostacijas darbojas saskaņā ar atļauju, kuras mērķis ir panākt labu skartā ūdensobjekta stāvokli vai potenciālu. Vai tas nozīmē, ka:

- pastāv tāda absolūta prasība, ka jebkādi elektroenerģijas ražošanai, izmantojot hidroenerģiju, ir nepieciešama atļauja/licence; un
- vai visās atļaujās būtu jāiekļauj atsauce uz vidiskajiem mērķiem saistībā ar skartajiem ūdensobjektiem? Vai tas nozīmē arī to, ka principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriji prasa radīt apstākļus, kas vērsti uz to, lai panāktu labu skartā ūdensobjekta stāvokli vai potenciālu?

Jebkādi elektroenerģijas ražošanai, izmantojot hidroenerģiju, ir nepieciešama atļauja/licence, lai panāktu labu skartā ūdensobjekta ekoloģisko stāvokli vai potenciālu saskaņā ar Ūdens pamatdirektīvas definīcijām. Turklāt, kā noteikts 4.5. iedaļas 2.3. punktā — principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērija par ūdeņu un jūras resursu ilgtspējīgu izmantošanu un aizsardzību: “Tām, cik šie pasākumi ir efektīvi, seko līdzi, ņemot vērā, kādi ir izsniegtajā atļaujā izklāstītie nosacījumi, kuru mērķis ir panākt labu skartā ūdensobjekta stāvokli vai potenciālu.”

58. Vai var uzskatīt, ka elektroenerģijas ražošana, izmantojot hidroenerģiju, kas ietver Ūdens pamatdirektīvas (ŪPD) 4. panta 5. punkta (mazāk stingri mērķi) piemērošanu, atbilst principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijiem?

Principā hidroelektrostacijas ietekmētais ūdensobjekts būtu pārvērtsts par “stipri pārveidotu ūdens objektu” saskaņā ar ŪPD 4. panta 3. punktu. Tas nozīmē, ka saistībā ar to būtu jācenšas sasniegt labu ekoloģisko potenciālu, nevis labu stāvokli. Saskaņā ar ŪPD atkāpes, kas noteiktas ŪPD 4. panta 5. punktā, var piemērot, ja ūdensobjektu ietekmē hidroelektrostacija un ja sasniegt labu potenciālu būtu nesamērīgi dārgi vai tehniski neiespējami. Ja šāda hidroelektrostacija tomēr nolemj

veikt visus tehniski iespējamus un ekoloģiski relevantos ietekmes mazināšanas pasākumus, lai sasniegtu labu ekoloģisko potenciālu, un ja tai ir izdota atļauja šo ekoloģiski relevanto pasākumu uzraudzībai un kontrolei, tā joprojām var atbilst principa "nenodarīt būtisku kaitējumu" kritērijiem.

Tomēr tas nozīmētu, ka saistībā ar attiecīgo ūdensobjektu mērķis būtu panākt labu stāvokli vai labu potenciālu, un tāpēc nākamajā attiecīgā upes baseina apsaimniekošanas plāna pārskatīšanā būtu jāpārskata ŪPD 4. panta 5. punktā paredzētā atkāpe. Savukārt ūdensobjekts, kuram, gluži pretēji, joprojām tiktu piemērots (sākotnējais) "pazeminātais" mērķis saskaņā ar ŪPD 4. panta 5. punktu, neveicot nepieciešamos (ekoloģiski un tehniski relevantos) pasākumus laba potenciāla sasniegšanai, principa "nenodarīt būtisku kaitējumu" kritērijiem neatbilst.

B. Elektroenerģijas ražošana no atjaunīga, nefosila gāzveida un šķidrā kurināmā (4.7. iedaļa)

59. **Kā labākie pieejamie tehniskie paņēmieni (LPTP SEL), kas minēti 4.7. iedaļā aprakstītās darbības "Elektroenerģijas ražošana no atjaunīga, nefosila gāzveida un šķidrā kurināmā" tehniskās pārbaudes kritērijos, būtu jāpiemēro jurisdikcijās ārpus ES?**

LPTP SEL diapazonus varētu piemērot starptautiski, jo tie nav balstīti uz ES tiesību aktiem. LPTP SEL apraksta emisiju līmeņu diapazonu, ko iegūst normālos ekspluatācijas apstākļos, izmantojot labāko pieejamo tehnisko paņēmieni (LPTP) vai labāko pieejamo tehnisko paņēmieni kombināciju, kā aprakstīts LPTP secinājumos. Tos izsaka kā vidējo rādītāju noteiktā laikposmā noteiktos atsaucēs apstākļos.

C. Elektroenerģijas pārvade un sadale (4.9. iedaļa)

60. **Emisijas no iekārtas var atšķirties atkarībā no tajā izmantotā kurināmā. Vai 4.9. iedaļā noteiktie kritēriji attiecībā uz darbību "Elektroenerģijas pārvade un sadale" paredz prasību pierādīt, ka emisijas nepārsniedz 100 g CO₂/kWh neatkarīgi no izmantotā kurināmā?**

Jaunradītu ražošanas jaudu emisijas intensitāte, kā arī vidējais sistēmas tīkla emisijas faktors ir balstīti uz vēsturiskajām emisijām un saražoto elektroenerģiju. 100 g CO₂/kWh attiecas uz šiem vēsturiskajiem datiem slidošā piecu gadu periodā.

D. Elektroenerģijas uzkrāšana (4.10. iedaļa)

61. **Vai ūdeņradis ir iekļauts 4.10. iedaļā kā daļa no darbības "Elektroenerģijas uzkrāšana"?**

Ūdeņraža uzkrāšana ir iekļauta I pielikuma 4.12. iedaļā kā atsevišķa darbība ar tai paredzētiem kritērijiem attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanas būtisku sekmēšanu un principu "nenodarīt būtisku kaitējumu".

Uzskatāms, ka ūdeņraža uzkrāšana būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu, ja tā ietver jaunu ūdeņradim paredzētu krātuvju būvniecību vai esošo krātuvju pārveidošanu vai ja tā ietver krātuves ekspluatāciju, ja krātuvē esošais ūdeņradis tiek ražots saskaņā ar attiecīgajiem kritērijiem, kas noteikti ūdeņraža ražošanai.

E. Transportā izmantojamas biogāzes un biodegvielu, kā arī bioloģiskā šķidrā kurināmā ražošana (4.13. iedaļa)

62. **Kā ir definētas mazoglekļa gāzes 4.13. iedaļā minētās darbības "Transportā izmantojamas biogāzes un biodegvielu, kā arī bioloģiskā šķidrā kurināmā ražošana" kontekstā? Vai kāds no kritērijiem attiecas uz biogāzi?**

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu nav iekļauta atjaunīgo un mazoglekļa gāzu definīcija. Visas attiecīgās gāzes, tajā skaitā biogāze (kā norādīts darbības nosaukumā un aprakstā), kas atbilst attiecīgajiem TPK, būtu jāuzskata par atjaunīgām un mazoglekļa gāzēm.

F. Atjaunīgo un mazoglekļa gāzu pārvades un sadales tīkli (4.14. iedaļa)

63. **4.14. iedaļā darbības "Atjaunīgo un mazoglekļa gāzu pārvades un sadales tīkli" aprakstā ir iekļautas atjaunīgās un mazoglekļa gāzes, savukārt kritērijos par klimata pārmaiņu mazināšanas būtisku sekmēšanu atjaunīgās gāzes nav minētas. Kā tas būtu jāsaprot?**

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu nav iekļauta atjaunīgo un mazoglekļa gāzu definīcija. Visas gāzes, kas atbilst attiecīgajiem TPK, būtu jāuzskata par atjaunīgām un mazoglekļa gāzēm.

64. **Vai 4.14. iedaļas darbības “Atjaunīgo un mazoglekļa gāzu pārvades un sadales tīkli” aprakstā minētā ūdeņraža cauruļvadu būvniecība būtu kvalificējama tikai tad, ja šis ūdeņradis tiek ražots, izmantojot 3.10. iedaļas darbības “Ūdeņraža ražošana” aprakstā norādīto ūdeņraža robežvērtību?**

Nē, starp abām darbībām nav tiešas saiknes. Iespējams, ka nākotnē, attīstoties ūdeņraža tirgum un uzlabojoties tā izsekojamībai, varētu pastāvēt “ūdeņraža garantija”. Saskaņā ar TEN-E regulu, kurā noteiktas Eiropas enerģētikas infrastruktūras prioritātes, saistībā ar ūdeņraža infrastruktūras kopīgu interešu projektiem ir jāpierāda, ka tie būtiski veicina ilgtspēju, tajā skaitā samazinot siltumnīcefekta gāzu emisijas, veicinot atjaunīgā vai mazoglekļa ūdeņraža izmantošanu, īpašu uzmanību pievēršot ūdeņradim no atjaunīgiem avotiem.

Ūdensapgāde, kanalizācija, atkritumu apsaimniekošana un remediācija (5. iedaļa)

A. Vispārīgi

65. **Vai par biomasu var uzskatīt sausās dūņas no nerūpnieciskām pilsētas ūdens attīrīšanas stacijām (bez iepriekšējas noārdīšanas un bez sajaukšanas)? Ja tās uzskata par biomasu, vai sadedzināšanas (incinerācijas) komplekss, kur notiek enerģijas atgūšana elektroenerģijas un siltumenerģijas veidā, kas paredzēts tikai šo dūņu sadedzināšanai, būtu piederīgs taksonomijai?**

Saskaņā ar biomasas definīciju RED II 2. panta 24. punktā biomasu ir definēta kā “lauksaimniecības, mežsaimniecības un saistīto nozaru, arī zvejniecības un akvakultūras, produktu, bioloģiskas izcelsmes atkritumu un atlikumu bioloģiski noārdāmā frakcija, tostarp augu un dzīvnieku izcelsmes vielas, kā arī atkritumu, tostarp bioloģiskas izcelsmes rūpniecības un sadzīves atkritumu, bioloģiski noārdāmā frakcija.” Saskaņā ar šo definīciju par biomasu var uzskatīt sausās dūņas, kas iegūtas no nerūpnieciskām pilsētas ūdens attīrīšanas stacijām.

Tomēr, lai darbības klasificētu kā “vides ziņā ilgtspējīgas”, Taksonomijas regulas 17. panta 1. punkta d) apakšpunktā ir īpaši norādīts, ka par darbību, kas rada būtisku kaitējumu videi, tiek uzskatīta jebkura darbība, kuras “rezultātā būtiski palielinās atkritumu rašanās, sadedzināšana vai apglabāšana, izņemot nepārstrādājamu bīstamo atkritumu sadedzināšanu.”

Pamatojoties uz to, ES Taksonomijas regulas 17. panta 1. punkta d) apakšpunkts attiecas uz pasākumiem, kas saistīti gan ar atkritumu incinerāciju, gan līdzincinerāciju, jo īpaši ražotnēs, kur no atkritumiem tiek iegūta enerģija, un cementa ražotnēs, kā arī uz pasākumiem, kas saistīti ar šādu jaunu ražotņu būvniecību, esošo jaudu palielināšanu vai to darbības laika pagarināšanu. Tādējādi šīs darbības — izņemot neregulējamu bīstamo atkritumu incinerāciju — nevar atbilst TPK. Te ietilptu incinerācijas kompleksi, kur tiek atgūta enerģija elektroenerģijas un siltumenerģijas veidā, kas paredzēti vienīgi tādu sauso dūņu sadedzināšanai, kas radušās nerūpnieciskās pilsētas ūdens attīrīšanas stacijās.

B. Ūdens savākšanas, attīrīšanas un apgādes sistēmu būvniecība, paplašināšana un ekspluatācija (5.1. iedaļa)

66. **Vai komerciālo un māsaimniecību baseinu aprīkojuma (piemēram, skimeru, ieplūdes atveru, filtru, pH regulatoru, hlora daudzuma regulatoru, vārstu) ražošana ir taksonomijai piederīga pie 5.1. iedaļā “Ūdens savākšanas, attīrīšanas un apgādes sistēmu būvniecība, paplašināšana un ekspluatācija” vai 5.3. iedaļā “Notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmu būvniecība, paplašināšana un ekspluatācija” aprakstītajām darbībām?**

Deleģētā akta par klimatisko komponentu 5.1. un 5.3. iedaļa attiecas uz dzeramā ūdens apgādi un notekūdeņu attīrīšanu. Tāpēc, lai saskaņā ar Taksonomijas regulu varētu uzskatīt, ka sistēma būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu, dzeramā ūdens / notekūdeņu sistēmas projektētāji/apsaimniekotāji ir atbildīgi par to, lai nodrošinātu, ka sistēma atbilst I pielikuma 5.1. un 5.3. iedaļā izklāstītajiem tehniskās pārbaudes kritērijiem.

Produktu ražošana komerciāliem un māsaimniecību baseiniem neatbilst I pielikuma 5.1. un 5.3. iedaļas prasībām, jo to galvenais mērķis nav dzeramā ūdens apgāde vai notekūdeņu attīrīšanas nodrošināšana.

C. Notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmu būvniecība, paplašināšana un ekspluatācija (5.3. iedaļa)

67. **Vai notekūdeņu dūņu anaerobo noārdīšanu arī var iekļaut neto enerģijas patēriņā, kas minēts 5.3. iedaļā aprakstītās darbības “Notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas sistēmu būvniecība, paplašināšana un ekspluatācija” tehniskās pārbaudes kritērijos, ja šāda noārdīšana notiek attīrīšanas stacijās?**

Kā norādīts būtiskas sekmēšanas kritērijos 5.3. iedaļas 1. punktā: “Notekūdeņu attīrīšanas stacijas neto enerģijas patēriņa aprēķinā var ņemt vērā [...] attiecīgā gadījumā enerģijas ražošanu sistēmā (piemēram, hidroenerģija, saules enerģija, termālā enerģija, vēja enerģija).” Norādītais saraksts nav izsmelošs.

Enerģija, kas iegūta notekūdeņu dūņu anaerobās noārdīšanas procesā, ietilpst sistēmas enerģijas ražošanas tvērumā, pat ja tas nav skaidri norādīts.

D. Materiālu atgūšana no nebīstamiem atkritumiem (5.9. iedaļa)

68. **Vai 5.9. iedaļā aprakstītā darbība “Materiālu atgūšana no nebīstamiem atkritumiem” attiecas arī uz šķirošanas kompleksiem, ja galīgā reciklēšana vai atgūšana tiek veikta citā kompleksā vai valstī?**

Šī darbība neattiecas uz kompleksiem, kur notiek tikai šķirošana. Tā attiecas uz kompleksiem, kur reciklē dalīti savāktus atkritumus, bet kur daļa no procesa bieži vien ir sākotnējais “šķirošanas” posms, piemēram, lai atdalītu plastmasu un metālus, ja šie dalīti savāktie atkritumi ir sajaukti kopā, vai lai atdalītu dažādu veidu plastmasu, piemēram, PET, HDPE, PP.

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu kā prioritārs ir noteikts materiālu atgūšanas aspekts, jo tam ir lielāks potenciāls samazināt SEG emisijas, t. i., ražošanā aizstājot jaunmateriālus.

E. CO₂ transportēšana (5.11. iedaļa)

69. **Vai 5.11. iedaļā aprakstītajā darbībā “CO₂ transportēšana” tādu aktīvu uzstādīšanu, kas palielina esošā tīkla elastību un uzlabo tā pārvaldību, var uzskatīt par atsevišķu darbību, vai arī šādai uzstādīšanai ir jābūt neatņemamai uztvertā CO₂ transportēšanas procesa daļai?**

Nē, atbilstība vienam klimata pārmaiņu mazināšanas būtiskas sekmēšanas kritēriju elementam nenozīmē atbilstīgumu taksonomijai. Kritēriji ir kumulatīvi, un ir jāizpilda visi kritēriji.

Transports (6. iedaļa)

A. Vispārīgi

70. **Ko attiecībā uz riepām nozīmē frāze “augstākās aizņemtās klases”, pamatojoties uz oficiālu datu kopumu?**

Tehniskās pārbaudes kritēriji ir vērsti uz divām augstākajām aizņemtajām rītes pretestības klasēm (kas ietekmē energoefektivitāti), pie kurām pieder vismaz daži tirgū sastopami riepu modeļi. Saprast, kuras ir augstākās aizņemtās klases, pie kurām pieder vismaz daži tirgū sastopami riepu modeļi, palīdz pārskats par tirgū pieejamajiem ražojumiem (pamatojoties uz oficiāliem datiem) sniedz atsauces reģistrā EPREL (Eiropas ražojumu energomarķējuma reģistrs). Publiska informācija par riepām ir pieejama šeit: <https://eprel.ec.europa.eu/screen/product/tyres>. Piemēram, attiecībā uz 195R15C izmēra riepām autofurgoniem, kas paredzētas smagiem sniega apstākļiem, rītes pretestības (energoefektivitātes) ziņā visaugstākās veikspējas rīpas ir D klases rīpas (šā dokumenta sagatavošanas brīdī).

71. **Vai riepu “augstākās aizņemtās klases” tiek noteiktas pēc izmēra vai kategorijām?**

Augstākās aizņemtās klases būtu jānosaka konkrētajam riepu izmēram un raksturlielumiem (riepām, kuras faktiski var uzstādīt transportlīdzeklim un uz kurām ir piktogramma ar trīs kalnu virsotnēm un sniegpārslu , ja transportlīdzekli izmanto smagos sniega apstākļos). Šo informāciju var pārbaudīt EPREL. Klases attiecināšana uz visu kategoriju būtu bezjēdzīga, jo viena un tā paša zīmola un modeļa klase var mainīties atkarībā no riepu izmēra — katram atšķirīgam izmēram rītes pretestības koeficienta, saķeres ar mitru ceļu un trokšņa klases var atšķirties.

72. Vai riepu degvielas patēriņa efektivitātes, saķeres ar mitru ceļu un rites trokšņa klases tiek salīdzinātas visām riepiem vai atsevišķi riepu kategoriju ietvaros, piemēram, ziemas, vissezonas un vasaras riepiem?

Salīdzinājums tiek veikts konkrētā riepu kategorijā, proti, riepu izmērs un sertificētie īpašie raksturlielumi. Var īpaši izvēlēties riepas, kas apzīmētas ar piktogrammu ar trīs kalnu virsotnēm un sniegpārslu () (var izvēlēties riepas, kas paredzētas arī apledojumam). Papildus tam nepastāv atšķirības starp "ziemas", "vissezonas" vai "vasaras" riepiem (tomēr iespējams, ka riepai, kas tiek pārdota kā "vissezonas", bet bez piktogrammas ar trīs kalnu virsotnēm un sniegpārslu, nebūtu pietiekamas veiktspējas smagos sniega apstākļos). Piemēram, viena un tā paša zīmola riepiem ar izmēru "205/55 R16" un vienādu protektora rakstu (tātad arī vienādu sezonālītāti) var būt atšķirīgas trīs parametru klases atkarībā no ātruma kategorijas indeksa vai citiem aspektiem (piemēram, tās ir īpaši izstrādātas noteiktam oriģinālā aprīkojuma ražotājam (OEM) vai citam OEM). Lai pareizi salīdzinātu atlasītās riepas, EPREL ir jāievada visi nepieciešamie parametri (izmēra apzīmējums, slodzes indekss, ātruma kategorija, sezona).

73. Vai riepu pārbaudes kritēriji M un N kategorijas transportlīdzekļiem attiecas uz visu Eiropas tirgu vai arī katrai valstij ir konkrēti kritēriji?

Riepu tehniskās pārbaudes kritēriji M un N kategorijas transportlīdzekļiem izriet no ES regulas, un tādējādi tie attiecas uz Eiropas tirgu, bez konkrētām valstīm noteiktām atšķirībām. Attiecībā uz visiem deleģētajā aktā paredzētajiem kritērijiem to izpilde būtu nepieciešama arī attiecībā uz darbībām, kas notiek ārpus ES. C1, C2 un C3 klases riepas tiek reģistrētas ar riepu klases norādi.

74. Vai I pielikuma 6.2., 6.6., 6.8., 6.9., 6.10., 6.12., 6.14., 6.15., 6.16. un 6.17. punktā noteiktais kritērijs par klimata pārmaiņu mazināšanas būtisku sekmēšanu ir jāsaprot tādējādi, ka kravas vagonus vai kuģus un degvielas sadales infrastruktūru nevar paredzēt izmantot vienīgi fosilā kurināmā/degvielu transportēšanai vai glabāšanai.

Piemērojot šo kritēriju, lai izslēgtu aktīvus, darbības un infrastruktūru, kas paredzēta fosilā kurināmā/degvielu transportēšanai, ir jāņem vērā dažādie izmantošanas veidi, kā arī īpašumtiesību, ar lietotājiem noslēgto vienošanos un kurināmā/degvielu sajaukšanas koeficientu atšķirības saskaņā ar attiecīgo esošo tirgus praksi. Apsvērumos cita starpā būtu jāiekļauj aplūkojamā mobilā aktīva vai infrastruktūras veids un to citi izmantošanas veidi, tajā skaitā tas, vai tos paredzēts izmantot arī mazoglekļa alternatīvu transportēšanai un glabāšanai.

Piemēram, attiecībā uz jūras transportu, lai gan jēlnaftas tankkuģus var skaidri identificēt kā kuģus, kas paredzēti tikai fosilā kurināmā/degvielu tirgum, šādu pašu pieņēmumu nevar izdarīt attiecībā uz tankkuģiem, kas pārvadā produktus vai ķīmikālijas, vai beramkravu jūras kuģiem. Pēdējie no minētajiem ir kuģu veidi, kurus var izmantot nefosilā kurināmā/degvielu produktu pārvadāšanai, un tos nevajadzētu pilnībā izslēgt.

Atkarībā no plānotā lietojuma un konteksta attiecīgā esošā tirgus prakse, kas minēta Deleģētā akta par klimatisko komponentu 35. apsvērumā, varētu būt, piemēram, Eiropas Investīciju bankas ⁽⁷⁾ vai Klimata obligāciju iniciatīvas ⁽⁸⁾ izmantotā prakse. Piemēram, 6.2. iedaļā minētajā *dzelzceļa kravas pārvadājumu* gadījumā universālie kravas vagoni, kas iegādāti tieši ogļu pārvadāšanai, neatbilstu kritērijam, ka tie nedrīkst būt īpaši paredzēti fosilā kurināmā/degvielu transportēšanai.

Visos gadījumos apgrozījums, kas iegūts no fosilā kurināmā/degvielu transportēšanas ar aktīviem, kuri nav paredzēti fosilā kurināmā/degvielu transportēšanai, ir jāizslēdz no apgrozījuma KPI skaitītāja saskaņā ar Deleģēto aktu par informācijas atklāšanu.

75. Vai amonjaks ir uzskatāms par degvielu, kas nerada nekādas tiešās (izpūtēja) CO₂ emisijas?

Amonjaks (NH₃) pēc definīcijas ir bezoglekļa viela, un, to sadedzinot vai izmantojot degvielas elementā, tas nerada CO₂ emisijas. Tāpēc to var uzskatīt par degvielu, kas nerada nekādas tiešās (izpūtēja) CO₂ emisijas.

⁽⁷⁾ Projektu finansēšanai saistībā ar vērēnīgo klimata novērtējumu. "Īpaši paredzēts" definēts kā uzbūvēts un iegādāts ar nepārprotamu nolūku galvenokārt pārvadāt vai uzglabāt fosilo kurināmo/degvielas visa projekta darbības laikā.

⁽⁸⁾ "Īpaši paredzēts" ir definēts atkarībā no transporta veida, piemēram, ja vairāk nekā 25 % ritošā sastāva ir paredzēti fosilā kurināmā/degvielu tonnkilometros veido fosilais kurināmais/degvielas vai vairāk nekā 25 % ritošā sastāva ir paredzēti fosilā kurināmā/degvielu pārvadājumiem, vai 25 % no gadā pārvadātās tonnāžas ir fosilais kurināmais/degvielas (robežvērtība samazinās ģeometriski par 5,3 %, sākot ar 2020. gadu). Sk.: https://www.climatebonds.net/files/files/CBI%20Transport%20Criteria%20document_Aug2022%281%29.pdf; <https://www.climatebonds.net/files/files/standards/Waterborne%20Transport%20%28Shipping%29/CBI%20Certification%20-%20Shipping%20Criteria%20V1b%2020211215.pdf>; kā arī [https://www.climatebonds.net/files/files/CBI%20Transport%20Criteria%20document_Jan2020\(1\).pdf](https://www.climatebonds.net/files/files/CBI%20Transport%20Criteria%20document_Jan2020(1).pdf).

Tomēr ir svarīgi atzīmēt, ka gadījumā, ja amonjaks tiek izmantots kopā ar naftas produktu ogleņūdeņražu degvielām, ko izmanto pilotaizdedzei, proti, kuģu iekšdedzes dzinējos, ar to būs saistītas CO₂ emisijas, kas rodas vairāku degvielu sadegšanas procesā.

B. Starppilsētu dzelzceļa pasažieru pārvadājumi (6.1. iedaļa)

76. Vai sevišķi zema CO₂ saturs dīzeļlokomotīves ir klasificējamas kā pārejas tehnoloģija darbības “Starppilsētu dzelzceļa pasažieru pārvadājumi” aprakstā 6.1. iedaļā un darbības “Dzelzceļa kravas pārvadājumi” aprakstā 6.2. iedaļā?

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu tehnoloģijas nav klasificētas. Saskaņā ar I pielikuma 6.1. un 6.2. iedaļā minētajiem kritērijiem, kas definē klimata pārmaiņu mazināšanas būtisku sekmēšanu, lai lokomotīve atbilstu kritērijiem, tai jāspēj darboties tā, ka netiek radītas nekādas tiešās izpūtēja CO₂ emisijas. Tāpēc šiem kritērijiem neatbilst jebkuras lokomotīves, kas rada emisijas — arī nelielas CO₂ emisijas — un kas neatbilst prasībai par to, lai netiktu radītas nekādas izpūtēja CO₂ emisijas, ja to ekspluatē uz sliežu ceļa ar vajadzīgo infrastruktūru (t. i., tā nav elektrodiēzeļlokomotīve jeb bimodālā lokomotīve). Bimodālas lokomotīves, kuras nerada nekādas izpūtēja emisijas, ja tās ekspluatē uz elektrificētiem sliežu ceļiem, bet kuras var darbināt ar dīzeļdzinējiem, ja sliežu ceļi nav elektrificēti, ir uzskatāmas par pārejas darbību.

77. Kāda veida vilcienu varētu klasificēt kā pārejas tehnoloģiju 6.1. iedaļā aprakstītajā darbībā “Starppilsētu dzelzceļa pasažieru pārvadājumi”?

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu tehnoloģijas nav klasificētas. Attiecībā uz saimniecisko darbību klasificēšanu saskaņā ar ES taksonomiju, darbības, kas atbilst 1.b punkta būtiskas sekmēšanas kritērijiem, kā arī principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijiem, tiktu uzskatītas par pārejas darbībām, kā izklāstīts darbības aprakstā I pielikuma 6.1. iedaļā.

Bimodālas lokomotīves, kuras nerada nekādas izpūtēja emisijas, ja tās ekspluatē uz elektrificētiem sliežu ceļiem, bet kuras var darbināt ar dīzeļdzinējiem, ja sliežu ceļi nav elektrificēti, ir uzskatāmas par pārejas darbību.

C. Dzelzceļa kravas pārvadājumi

78. Vai 6.2. iedaļā aprakstītajai darbībai “Dzelzceļa kravas pārvadājumi” ir noteikta robežvērtība tam, cik lielu daļu no ekspluatācijas laika vilcienu var darbināt ar parasto dzinēju, piemēram, 80 % no ekspluatācijas laika uz sliedēm ar nepieciešamo infrastruktūru un ne vairāk kā 20 % no ekspluatācijas laika ar parasto dzinēju?

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu šādas robežvērtības nav noteiktas. Lai izpildītu TPK, vilcieni var izmantot parasto dzinēju tikai tad, ja nav pieejama infrastruktūra, kas nerada nekādas tiešās izpūtēja CO₂ emisijas.

79. Ko vēl, izņemot pašreizējo pārvades infrastruktūru, apzīmē frāze “sliežu ceļš ar vajadzīgo infrastruktūru”, kā minēts 6.1. iedaļas “Starppilsētu dzelzceļa pasažieru pārvadājumi” un 6.2. iedaļas “Dzelzceļa kravas pārvadājumi” darbību būtiskas sekmēšanas kritēriju aprakstos?

Vajadzīgā infrastruktūra, kas minēta I pielikuma 6.1. un 6.2. iedaļas 1.b punktā par būtiskas sekmēšanas kritērijiem (atsauce uz bimodālo ritošo sastāvu), attiecas uz elektrificētiem sliežu ceļiem.

80. **Attiecībā uz principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijiem pārejai uz aprites ekonomiku 6.2. iedaļā “Dzelzceļa kravas pārvadājumi” — kad tieši tiek panākta atbilstība atkritumu apsaimniekošanas hierarhijai? Vai ir kādas procentuāli izteiktas prasības?**

Procentuālas prasības nav noteiktas. Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriji pārejai uz aprites ekonomiku attiecībā uz “dzeltceļa kravas pārvadājumiem” 6.2. iedaļā vienkārši prasa pierādīt, ka ir ieviesti pasākumi, lai nodrošinātu, ka priekšroka tiek dota atkritumu apstrādes iespējām, kas atrodas augstāk atkritumu apsaimniekošanas hierarhijā, kā noteikts Atkritumu pamatdirektīvas 4. pantā.

81. **Attiecībā uz 6.2. iedaļā aprakstītās darbības “Dzelzceļa kravas pārvadājumi” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijiem piesārņojuma novēršanai un kontrolei — vai saistībā ar lokomotīvu piedziņas motoriem (RLL) un automotrišu piedziņas motoriem (RLR), kas atbilst Regulas (ES) 2016/1628 II pielikumā noteiktajām emisiju robežvērtībām, var vispārīgi uzskatīt, ka dzinēji, kas nerada nekādas CO₂ emisijas, atbilst emisiju robežvērtībām?**

Jā, kopumā var uzskatīt, ka tādi dzinēji kā RLL un RLR, kas nerada nekādas CO₂ emisijas, atbilst principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijos noteiktajām emisiju robežvērtībām dzeltceļa kravas pārvadājumiem (6.2. iedaļa).

- D. Personiskās mobilitātes ierīču ekspluatācija, veloloģistika (6.4. iedaļa)

82. **Kādi ir daži konkrēti 6.4. iedaļā aprakstītās darbības “Personiskās mobilitātes ierīču ekspluatācija, veloloģistika” izmantošanas gadījumi? Piemēram, vai tās tvērumā ir iekļauti pastnieka vilkti pasta ratiņi (ja to dzinējspēks ir lietotāja fiziskā aktivitāte)?**

6.4. iedaļā aprakstītā darbība “Personiskās mobilitātes ierīču ekspluatācija, veloloģistika” ietver “tādu personiskās mobilitātes vai transporta ierīču pārdošanu, iegādi, izpirkumnomu, nomu un ekspluatāciju, kuru dzinējspēks ir lietotāja fiziskā aktivitāte, bezemisiju motors vai bezemisiju motora un fiziskās aktivitātes kombinācija. Te ietilpst kravas pārvadājumu pakalpojumu sniegšana ar (kravas) velosipēdiem.”

Pasta ratiņus var uzskatīt par transporta līdzekli, kas līdzinās kravas velosipēdam (kas ir skaidri minēts darbības aprakstā), jo to:

- galvenais mērķis ir transportēt priekšmetu no vienas vietas uz citu;
- dzinējspēks ir tikai lietotāja fiziskā aktivitāte.

- E. Pārvadājumi ar motocikliem, vieglajiem automobiļiem un komerciālajiem transportlīdzekļiem (6.5. iedaļa)

83. **Kāpēc darbībai “Pārvadājumi ar motocikliem, vieglajiem automobiļiem un komerciālajiem transportlīdzekļiem” 6.5. iedaļā N1 kategorijas transportlīdzekļiem ir noteikts cits piemērošanas datums nekā darbībai “Kravas autopārvadājumu pakalpojumi” 6.6. iedaļā?**

Pārejas periodā N1 kategorijas transportlīdzekļiem 6.5. iedaļā ir ņemtas vērā vieglo automobiļu un vieglo komerciālo transportlīdzekļu īpatnības un pašreizējais tehnoloģiju stāvoklis, kas ir atšķirīgi 6.6. iedaļā aprakstītajiem kravas transportlīdzekļiem.

84. **Transportlīdzekļu N1 kategorija (klasificēta kā transportlīdzeklis preču pārvadājumiem) ir ietverta 6.5. iedaļā “Pārvadājumi ar motocikliem, vieglajiem automobiļiem un mazas noslodzes komerciālajiem transportlīdzekļiem”, kā arī 6.6. iedaļā “Kravas autopārvadājumu pakalpojumi”. Kāpēc N1 kategorija ir ietverta abās darbībās? Kādas ir atšķirības?**

N1 kategorijas transportlīdzekļi ir autofurģoni, t. i., mehāniskie transportlīdzekļi, kuri projektēti un konstruēti galvenokārt preču pārvadāšanai un kuru maksimālā masa nepārsniedz 3,5 tonnas. Tomēr to emisijas var tikt regulētas saskaņā ar diviem dažādiem režīmiem atkarībā no attiecīgo transportlīdzekļu “atsauces masas”. Lielākajā daļā gadījumu transportlīdzekļiem, kuru atsauces masa ir mazāka par 2 610 kg, ir jāievēro “mazas noslodzes transportlīdzekļu” tipa apstiprinājuma noteikumi attiecībā uz CO₂ un piesārņotāju emisijām — Euro 6 Regula (EK) Nr. 715/2007), kas attiecas arī uz vieglajiem automobiļiem, un tiem piemēro autoparka CO₂ standartus. N1 kategorijas transportlīdzekļiem, kuru atsauces masa pārsniedz 2 610 kg, parasti ir jāievēro “lielas noslodzes transportlīdzekļu” tipa apstiprinājuma noteikumi (Euro VI Regula (EK) Nr. 595/2009), un tiem parasti CO₂ standartus nepiemēro.

Šā iemesla dēļ 6.6. iedaļā darbības apraksts ir šāds: “Tādu transportlīdzekļu iegāde, finansēšana, izpirkumnoma, noma un ekspluatācija, kas pieder pie N1, N2 vai N3 kategorijas un ko aptver EURO VI E posma vai nākamā posma noteikumi, un ko izmanto kravas autopārvadājumu pakalpojumu sniegšanai.” Tādējādi uz visiem transportlīdzekļiem, kuru tips apstiprināts saskaņā ar mazas noslodzes transportlīdzekļu sistēmu (vieglajiem automobiļiem un autofurģoniem ar atsaucē masu, kas mazāka par 2 610 kg), attieksies 6.5. iedaļa, savukārt uz dažiem N1 kategorijas transportlīdzekļiem (autofurģoniem, kas izmanto iepriekš minēto atkāpi) attieksies 6.6. iedaļa.

85. **Attiecībā uz darbību “Pārvadājumi ar motocikliem, vieglajiem automobiļiem un komerciālajiem transportlīdzekļiem” 6.5. iedaļā un darbību “Kravas autopārvadājumu pakalpojumi” 6.6. iedaļā — vai M1 un N1 kategorijas transportlīdzekļu atsaucē masa nedrīkst pārsniegt 2 610 kg, lai šādas darbības būtu taksonomijai atbilstīgas?**

Uz N1 kategorijas transportlīdzekļiem attiecas I pielikuma 6.5. vai 6.6. iedaļas noteikumi atkarībā no tā, vai tiem piemērojami Euro 6 (Regula (EK) Nr. 715/2007) vai Euro VI (Regula (EK) Nr. 595/2009) noteikumi, tāpēc tiem piemēro dažādas masas robežvērtības. Šo regulu piemērošanas jomu nosaka attiecīgo transportlīdzekļu atsaucē masa.

Uz M1 kategorijas transportlīdzekļiem attiecas tikai 6.5. iedaļas noteikumi (vieglie automobiļi un vieglie komerciālie transportlīdzekļi), kuros sniegta atsaucē uz Euro 6 (Regula (EK) Nr. 715/2007), un tādējādi tie attiecas tikai uz transportlīdzekļiem, kuru atsaucē masa nepārsniedz 2 610 kg.

- F. Kravas pārvadājumi iekšzemes ūdeņos (6.8. iedaļa)

86. **Vai 6.8. iedaļā aprakstītajai darbībai “Kravas pārvadājumi iekšzemes ūdeņos” ir kādas kategorijas/klases atsevišķām upēm atsevišķām darbības kategorijām?**

Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu TPK saistībā ar kravas pārvadājumiem iekšzemes ūdeņos nav aplūkoti jautājumi, kas saistīti ar iespējamām papildu kategorijām vai klasēm.

87. **Kāda ir I pielikuma 6.8. iedaļas 245. zemspējas piezīmē minētā termina “kuģa vispārējais komercdarbības modelis” definīcija?**

Kā norādīts I pielikuma 6.8. iedaļas 253. zemspējas piezīmē, norādījumi par to, kā aprēķināt šo rādītāju, ir sniegti SJO dokumentā MEPC.1/Circ. 684.

88. **Kāda ir definīcija terminam “energoefektivitātes operacionālais rādītājs”, kas izmantots darbības “Kravas pārvadājumi iekšzemes ūdeņos” aprakstā 6.8. iedaļā?**

Termina “energoefektivitātes operacionālais rādītājs” definīcija ir sniegta I pielikuma 6.8. iedaļas 245. zemspējas piezīmē. Tas definēts kā emitētā CO₂ masas attiecība pret pārvadāšanas darba vienību. Tā ir reprezentatīva vērtība, kas raksturo kuģa darbības energoefektivitāti nepārtrauktā periodā un atspoguļo kuģa vispārējo komercdarbības modeli. Norādījumi par to, kā aprēķināt šo rādītāju, ir sniegti SJO dokumentā MEPC.1/Circ. 684.

89. **Kas aprēķinās energoefektivitātes operacionālo rādītāju?**

Informācija, kas vajadzīga pārskatu sniegšanai, būtu jāiegūst tās darbības veicējam, par kuru tiek ziņots kā par taksonomijai atbilstīgu.

90. **Vai 6.8. iedaļā “Kravas pārvadājumi iekšzemes ūdeņos” minētais izņēmums attiecībā uz “labāko savā klasē” pārejas darbībām ir piemērojams tikai 2025. gadā kuģiem, ar ko veic kravas pārvadājumus iekšzemes ūdeņos?**

Deleģētais akts par klimatisko komponentu ierobežo dažu pārejas darbību atzīšanu attiecībā uz ūdens transportu līdz 2025. gada beigām.

91. **Ko nozīmē “var darbināt ar [...] degvielu no atjaunīgiem avotiem”?**

Tas nozīmē, ka kuģis var izmantot atjaunīgas vai mazoglekļa degvielas. Tās ir degvielas, kas atbilst I pielikuma 3.10. un 4.13. iedaļā norādītajiem TPK.

G. Kuģi, ko izmanto kravas pārvadājumos jūrā un piekrastes ūdeņos, ostas operācijās un palīgdarbībās (6.10. iedaļa)

92. **Ko ietver “fraktēšana” ar apkalpi un bez tās, kā minēts 6.10. iedaļā “Kuģi, ko izmanto kravas pārvadājumos jūrā un piekrastes ūdeņos, ostas operācijās un palīgdarbībās”?**

Deleģētajā aktā fraktēšana nav definēta. Tomēr tā ir komerciālās kuģniecības nozarē vispāratzīta terminoloģija, ko izmanto visas lielākās organizācijas, piemēram, Starptautiskā Kuģniecības kamera (ICS) vai Baltijas un starptautiskā jūrniecības padome (BIMCO).

Kuģa fraktēšana ir kuģa īpašnieka veikta kuģa noma citam uzņēmumam (fraktētājam), lai pārvadātu preces ierobežotā un precīzi noteiktā laikposmā.

Divas galvenās puses kuģu fraktēšanā ir kuģa īpašnieks un fraktētājs. Citas puses var būt kuģu mākleri, kas risina sarunas starp kuģu īpašniekiem un fraktētājiem, kuģu aģenti, kas nodrošina vajadzīgo informāciju ostā, un kuģa pārvaldnieks, kas par samaksu īpašnieka vārdā nodrošina kuģa ekspluatāciju un apkalpi.

Frakts līgums ir kuģa īpašnieka un fraktētāja vienošanās par frakta likmi, fraktēšanas ilgumu un noteikumiem. Praksē pastāv daudz dažādu frakts līgumu veidu:

- reisa fraktēšana — kuģa un tā apkalpes pamata noma reisam starp iekraušanas ostu un izkraušanas ostu, ko dēvē par reisa fraktēšanu. Šāda veida līgumos fraktētājs kuģa īpašniekam vai nu maksā par tonnu, vai arī veic vienreizēju maksājumu. Ostas izmaksas, izņemot stividoru pakalpojumus, degvielas izmaksas un apkalpes izmaksas sedz īpašnieks, un maksu par kuģa izmantošanu sauc par fraktu;
- laika fraktēšana — kuģa noma uz noteiktu laiku, kad īpašnieks joprojām pārvalda kuģi, bet fraktētājs izvēlas ostas, nosaka maršrutus un līguma darbības laikā pilnībā kontrolē kuģi. Tas sedz degvielas izmaksas, ostas nodevas, kravas pārkraušanas izmaksas, komisijas maksas un dienas nomas maksas;
- berbouta fraktēšana — fraktēšanas līgums, kurā fraktētājam ir pilnīga kontrole pār kuģi. Izņemot kuģa būvēšanas kapitālizmaksas, par kurām atbild īpašnieks, visas pārējās izmaksas — arī degvielas izmaksas, apkalpes izmaksas, ostu maksas un apdrošināšanu — sedz fraktētājs. Juridisko un finansiālo atbildību par kuģi uzņemas fraktētājs.

93. **Kā uzņēmumi, kas fraktē vai ekspluatē kuģus, pierāda atbilstību 6.10. iedaļā izklāstītās darbības “Kuģi, ko izmanto kravas pārvadājumos jūrā un piekrastes ūdeņos, ostas operācijās un palīgdarbībās” tehniskās pārbaudes kritērijiem?**

Uzņēmumiem, kas fraktē vai ekspluatē kuģus, atbilstīgums taksonomijai būtu jāpierāda, pamatojoties uz attiecīgajiem fraktēšanas līguma noteikumiem.

Par šādu pierādīšanu parasti ir atbildīgs uzņēmums, kuram piešķirts finansējums, pamatojoties uz atbilstīgumu taksonomijai saskaņā ar attiecīgajiem TPK. Ja tas piešķirts kuģa īpašniekam, tad fraktētāja vai operatora attiecīgais pienākums būtu iesniegt visu informāciju par iegādāto degvielu īpašniekam, kurš ir atbildīgs attiecībā pret finansēšanas iestādi. Ja savukārt finansējums tika piešķirts fraktētājam, lai segtu pamatdarbības izdevumus, tad attiecīgā atbildība par to, lai pierādītu, ka darbība ir taksonomijai atbilstīga, būtu jāuzņemas fraktētājam tieši attiecībā pret finansēšanas iestādi.

Saistībā ar obligāto informācijas atklāšanu saskaņā ar Deleģēto aktu par informācijas atklāšanu uzņēmumam, kurš gūst ieņēmumus un/vai kuram rodas ar šo darbību saistīti kapitālizdevumi (CapEx) un pamatdarbības izdevumi (OpEx), ir jānovērtē to piederīgums un atbilstīgums taksonomijai un jāziņo par to savos KPI.

94. **Ko nozīmē 6.10. iedaļā aprakstītās darbības “Kuģi, ko izmanto kravas pārvadājumos jūrā un piekrastes ūdeņos, ostas operācijās un palīgdarbībās” kritērijs “labākais savā klasē”?**

Ņemot vērā, ka kuģošanai vēl nav komerciāli pieejamas tehnoloģiski un ekonomiski realizējamas mazoglekļa alternatīvas, tā ir uzskatāma par Taksonomijas regulas 10. panta 2. punktā minēto pārejas darbību. Kritērijs “labākais savā klasē” šajā kontekstā atspoguļo to, ka attiecīgajām prasībām atbilstošs kuģis: a) rada siltumnīcefekta gāzu emisijas, kuru līmenis atbilst labākajiem nozares raksturlielumiem; b) nekavē mazoglekļa alternatīvu izstrādi un izmantošanu un c) neizraisa iesūksti oglekļietilpīgos aktīvos.

Kritērijs "labākais savā klasē" attiecīgi ļauj noteiktiem kuģiem izpildīt būtiskas sekmēšanas kritērijus, pat ja līdz 2025. gada beigām nebūs panākts, ka netiek radītas nekādas tiešās CO₂ izpūtēja emisijas. Tas jo īpaši attiecas uz 6.10. iedaļas 1. punkta d) apakšpunktu, saskaņā ar kuru kuģiem ir jāsasniegt *EEDI* vērtība, kas ir par 10 % zemāka, nekā paredzēts *EEDI* prasībās, kas piemērojamas 2022. gada 1. aprīlī. Lai pierādītu, ka netiek izraisīta iesākste oglekļietilpīgos aktīvos, kuģus ir jāspēj darbināt ar degvielu, kas nerada nekādas tiešās (izpūtēja) CO₂ emisijas, vai degvielu no atjaunīgiem avotiem (kas atbilst I pielikuma 3.10. un 4.13. iedaļā noteiktajiem tehniskās pārbaudes kritērijiem).

95. Vai attiecībā uz 6.10. iedaļā aprakstīto darbību "Kuģi, ko izmanto kravas pārvadājumos jūrā un piekrastes ūdeņos, ostas operācijās un palīgdarbībās" kuģis ir jādarbina ar degvielu, kas nerada nekādas tiešās emisijas, vai ar degvielu no atjaunīgiem avotiem, lai attiecīgā darbība būtu taksonomijai atbilstīga, vai arī pietiek ar to, ka kuģis ir sertificēts darbībai ar degvielām no atjaunīgiem avotiem, piemēram, biodegvielām?

I pielikuma 6.10. iedaļā noteiktajos būtiskās sekmēšanas kritērijos ir precizēti četri alternatīvi veidi, kā pierādīt atbilstību. Konkrēti, attiecībā uz 1. punkta d) apakšpunktā minēto kritēriju kuģi, kura sasniegtā projektētās energoefektivitātes indeksa (*EEDI*) vērtība ir par 10 % zemāka nekā 2022. gada 1. aprīlī piemērojamās *EEDI* prasības, cita starpā būtu jāspēj darbināt ar degvielām, kas nerada nekādas CO₂ emisijas, vai ar degvielām no atjaunīgiem avotiem, kas atbilst I pielikuma 3.10. iedaļā "Ūdeņraža un sintētisko degvielu uz ūdeņraža bāzes ražošana" vai 4.13. iedaļā "Transportā izmantojamas biogāzes un biodegvielu, kā arī bioloģiskā šķidrā kurināmā ražošana" noteiktajiem kritērijiem.

Šajā I pielikuma 6.10. iedaļas 1. punkta d) apakšpunktā galvenais kritērijs ir sasniegtā *EEDI* atsaucēs vērtība. Spēja darbināt kuģi ar degvielām, kas nerada nekādas tiešās CO₂ emisijas, vai ar degvielām no atjaunīgiem avotiem, ir kritērijā ietverts veicinošs noteikums, kas obligāti nenosaka un sīkāk neprecizē, kāda veida degviela jāizmanto.

Turklāt šis kritērijs neparedz papildu ierobežojumus dažādu veidu degvielu izmantošanai ekspluatācijas laikā. Praksē veicinošo nosacījumu pārbaudi veic, ņemot vērā uz kuģa uzstādīto enerģijas pārveides sistēmu, nevis izmantoto degvielu.

Piemēram, kuģis, kas aprīkots ar duālās degvielas gāzes dzinējiem, var izmantot sašķidrinātu dabasgāzi (*LNG*), bet "spētu izmantot" arī sašķidrinātu biometānu vai sintētisko metānu.

Tādējādi, lai izpildītu TPK, ir pietiekami, ka kuģis atbilst minimālajām *EEDI* prasībām un ir aprīkots ar sertificētām enerģijas pārveides sistēmām, kas spēj darboties ar degvielu, kura atbilst 3.10. vai 4.13. iedaļā minētajiem kritērijiem.

96. Vai saistībā ar darbību "Kuģi, ko izmanto kravas pārvadājumos jūrā un piekrastes ūdeņos, ostas operācijās un palīgdarbībās" (6.10. iedaļa) uz kuģiem, kuri darbināmi ar biodegvielām, attiecas kritērijs, ka degvielas nedrīkst radīt nekādas tiešās izpūtēja CO₂ emisijas?

Nē, neattiecas. Norāde TPK uz to, ka nedrīkst būt nekādas tiešās izpūtēja emisijas, neietekmē izvēlēto degvielas veidu. Iekšdedzes dzinēji, neatkarīgi no tā, vai tajos izmanto biodegvielas vai citas degvielas, parasti rada tiešās CO₂ emisijas, vai tās būtu saistītas ar galveno izmantoto degvielu vai arī ar pilotaizdedzei izmantotajām degvielām. Kuģis ar šādām emisijām neatbilst prasībai par to, ka nedrīkst būt nekādas izpūtēja CO₂ emisijas. Arī degvielas elementu iekārtas, kurās izmanto citu degvielu, nevis ūdeņradi vai amonjaku, radīs CO₂ emisijas, kas saistītas ar degvielas riforminga procesu.

Tas, ka nav nekādu tiešo izpūtēja emisiju, ir jāpierāda, pamatojoties uz tehnoloģisko izvēli, kas izdarīta attiecībā uz dzinēja iekārtu.

Neņemot vērā iespēju kuģi uzstādīt oglekļa uztveršanas un uzglabāšanas (*CCS*) iekārtas, vienīgie iespējamie risinājumi, kā panākt to, ka nav nekādu izpūtēja CO₂ emisiju, ir tehnoloģiski risinājumi, piemēram:

- elektriski kuģi, kuri darbojas tikai ar elektroenerģiju un kuru enerģija tiek uzglabāta akumulatoros;
- ūdeņraža degvielas elementu iekārtas, kuru enerģijas avots ir ūdeņradis vai ūdeņraža nesējs;
- amonjaka degvielas elementu iekārtas, kurās enerģijas avots ir amonjaks;
- dažādas atjaunīgo enerģijas avotu kombinācijas, ko izmanto tieši kā piedziņas palīgīdzekļus (piemēram, piedziņa ar vēja palīdzību) vai kā enerģijas avotu elektroenerģijas ražošanai (vēja ģeneratori vai fotoelementi).

97. **Kā var piemērot projektētās energoefektivitātes indeksu (EEDI), kas minēts 6.10. iedaļā darbības “Kuģi, ko izmanto kravas pārvadājumos jūrā un piekrastes ūdeņos, ostas operācijās un palīgdarbībās” apraksta c) un d) punktā, ja kuģis neietilpst EEDI tvērumā?**

Uz kuģi var neattiekties EEDI, ja:

- tas neatbilst attiecīgajiem MARPOL konvencijas VI pielikuma 4. nodaļas 19. un 24. noteikumam attiecīgi par kuģa lielumu un pilno kravnesību;
- uz tā tipu neattiecas EEDI (MARPOL konvencijas VI pielikuma 4. nodaļas 24. punkts).

Saskaņā ar I pielikuma 261. zemsvītras piezīmi kuģi, kuru tips atbilst MARPOL konvencijas VI pielikuma 2. noteikumam, bet kuri saskaņā ar minēto noteikumu nav uzskatāmi par jauniem kuģiem, var norādīt sasniegto EEDI vērtību, kas brīvprātīgi aprēķināta saskaņā ar MARPOL konvencijas VI pielikuma 4. nodaļu, un verificēt šos aprēķinus saskaņā ar MARPOL konvencijas VI pielikuma 2. nodaļu.

Kuģiem, kas neietilpst to kuģu tipu grupā, kurus ņem vērā EEDI aprēķināšanai, neatkarīgi no to lieluma vai pilnās kravnesības, nav iespējams piemērot EEDI metodiku, un tāpēc piemēro tikai I pielikuma 6.10. iedaļas 1. punkta a) un b) apakšpunktā noteiktos kritērijus.

Visbeidzot — un jo īpaši attiecībā uz mazākiem kuģiem un kuģiem ar mazāku pilno kravnesību — ir ļoti iespējams, ka varētu izmantot pilnībā elektriskos risinājumus vai ūdeņraža degvielas elementu sistēmas. Šādos gadījumos EEDI nebūtu jāattiecinā, un šādiem kuģiem piemērojami kritēriji ir iekļauti I pielikuma 6.10. iedaļas 1. punkta a) un b) apakšpunktā.

98. **Kāpēc 6.10. iedaļā aprakstītās darbības “Kuģi, ko izmanto kravas pārvadājumos jūrā un piekrastes ūdeņos, ostas operācijās un palīgdarbībās” būtiskas sekmēšanas kritēriju 1. punkta c) apakšpunktā ir sniegta norāde uz atsaucē vērtību, kas piemērojama lielas noslodzes transportlīdzekļiem? Kāda tai ir nozīme saistībā ar kuģošanu? Kāda ir šīs atsaucē faktiskā vērtība?**

Kā izklāstīts Delegētā akta par klimatisko komponentu ietekmes novērtējumā, šis kritērijs ir izstrādāts, lai stimulētu modālo pārvirzi no autotransporta uz ilgtspējīgākiem transporta veidiem. Tāpēc kritērija izmanto sauszemes un jūras transporta radīto emisiju salīdzinājumu. Līdz 2025. gada 31. decembrim par TPK atbilstošām darbībām tiek uzskatītas tādas darbības:

- kuras ir paredzētas, lai pašlaik pa sauszemi transportētās kravas novirzītu uz jūras transportu;
- kuru emisijas ir uz pusi mazākas par emisijām, kas noteiktas lielas noslodzes transportlīdzekļu 5-LH apakšgrupai.

Dati par vidējo CO₂ emisiju atsaucē vērtību, kas noteikta lielas noslodzes transportlīdzekļiem saskaņā ar Regulas (ES) 2019/1242 11. pantu, ir atrodamā Komisijas Īstenošanas lēmumā (ES) 2021/781. CO₂ emisiju atsaucē vērtība 5-LH transportlīdzekļu apakšgrupai ir 56,60 g CO₂/tkm.

H. Pasažieru pārvadājumi jūrā un piekrastes ūdeņos (6.11. iedaļa)

99. **Kādi kritēriji attiecas uz 6.11. iedaļā aprakstīto darbību “Pasažieru pārvadājumi jūrā un piekrastes ūdeņos” attiecībā uz kuģiem, kas pārvadā gan pasažierus, gan kravas?**

Kuģiem, kas pārvadā gan kravas, gan pasažierus, var piemērot vai nu iedaļā par kravas pārvadājumiem, vai arī iedaļā par pasažieru pārvadājumiem noteiktos kritērijus. Jebkurā gadījumā kritēriji ir kopumā vienādi, izņemot 1. punkta c) apakšpunktu, ar ko stimulē modālo pārvirzi.

I. Dzelzceļa transporta infrastruktūra (6.14. iedaļa)

100. **Vai lidostu infrastruktūra, kas paredzēta dzelzceļa-gaisa multimodālo pakalpojumu sniegšanai lidostas pasažieriem un saistībā ar kravām, ir iekļauta 6.14. iedaļas darbībā “Dzelzceļa transporta infrastruktūra”?**

Ja darbība atbilst I pielikuma 6.14. iedaļas darbības “Dzelzceļa transporta infrastruktūra” aprakstam, lidostu iekārtas vai ar tām saistītās lidostās būtu taksonomijai piederīgas, jo īpaši, ja “*infrastruktūra un iekārtas ir paredzētas pasažieru pārvirzīšanai no dzelzceļa uz dzelzceļu vai no citiem transporta veidiem uz dzelzceļa transportu*”, kā arī “*infrastruktūra un iekārtas ir paredzētas kravu pārkraušanai no viena transporta veida citā: termināļu infrastruktūra un suprastruktūras preču iekraušanai, izkraušanai un pārkraušanai.*”

J. Mazoglekļa autotransportam un sabiedriskajam transportam paredzēta infrastruktūra (6.15. iedaļa)

101. **Vai 6.15. iedaļā aprakstītā darbība “Mazoglekļa autotransportam un sabiedriskajam transportam paredzēta infrastruktūra” attiecas uz infrastruktūru, kas paredzēta pilsētu gaisa transportam (piemēram, uz infrastruktūru, kas paredzēta, lai izmantotu elektriskos vertikālās pacelšanās un nosēšanās (eVTOL) transportlīdzekļus, kuri nerada nekādas izpūtēja CO₂ emisijas) pasažieru un preču pārvadāšanai pilsētās? Vai tas ietver intelektiskās transporta sistēmas (ITS), kas ļauj, piemēram, optimizēt satiksmes plūsmas un veicināt autotransporta energoefektivitāti?**

Lai infrastruktūru uzskatītu par iekļautu I pielikuma 6.15. iedaļā, tai jābūt vai nu paredzētai tādu sauszemes transportlīdzekļu ekspluatācijai, kas nerada nekādas izpūtēja CO₂ emisijas, vai arī paredzētai pilsētas un piepilsētas sabiedriskajam pasažieru transportam, t. i., regulāriem pasažieru pārvadājumu pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, ko sabiedrībai sniedz bez diskriminācijas un nepārtraukti. Tas ietvertu, piemēram, autobusu un metro līnijas, bet ne taksometru pakalpojumus.

Tāpēc infrastruktūru, kas paredzēta pilsētas gaisa transportam, var uzskatīt par iekļautu I pielikuma 6.15. iedaļā tikai tad, ja sniegtais pakalpojums ir pilsētas sabiedriskais pasažieru transports, kas ir pieejams sabiedrībai bez diskriminācijas un nepārtraukti.

Darbības “intelektisko transporta sistēmu” jomā varētu būt piederīgi inženierdarbību un ar tām saistītu tehnisko konsultāciju pakalpojumi saskaņā ar I pielikuma 6.15. iedaļu, ja tie ietver sistēmas, kas nodrošina savienotu un automatizētu multimodālu pasažieru mobilitāti, satiksmes plūsmu optimizāciju, sastrēgumu mazināšanu, energoefektivitātes veicināšanu autotransporta nozarē un/vai elektroniskās ceļa lietošanas nodevu iekasēšanas sistēmas.

Būvniecība un nekustamais īpašums (7. iedaļa)

A. Vispārīgi

102. **Vai attiecībā uz būvlaukuma atkritumu sagatavošanu reciklēšanai (princips “nenodarīt būtisku kaitējumu” saistībā ar pāreju uz aprites ekonomiku) var pieņemt, ka pietiek ar valsts tiesību aktu un piemērojamo robežvērtību ievērošanu, lai attiecīga būvniecības darbība būtu uzskatāma par taksonomijai atbilstīgas darbību?**

7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriji saistībā ar pāreju uz aprites ekonomiku paredz, ka vismaz 70 % nebīstamo būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu, kas radušies jaunu ēku un nozīmīgu renovāciju būvlaukumos, sagatavo atkalizmantošanai, reciklēšanai un citai materiālu atgūšanai, tostarp aizbēršanai, kur ar atkritumiem aizstāj citus materiālus. TPK paredz, ka būvlaukumā būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumiem ir piemērojama īpaša robežvērtība atkalizmantošanai, reciklēšanai un citai materiālu atgūšanai. Tas nozīmē, ka šī robežvērtība ir jāsasniedz katram konkrētajam projektam un to nevar uzskatīt par izpildītu, vienīgi ievērojot attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktās robežvērtības (t. i., transponējot Atkritumu pamatdirektīvu). Aicinām iepazīties arī ar nesaistošajām vadlīnijām “ES protokols par būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu apsaimniekošanu”⁽⁵⁹⁾.

103. **Kādā veidā nekustamā īpašuma aktīvus ārpus ES var klasificēt kā taksonomijai atbilstīgus? Kā būvniecības standarti (LEED, BREEAM, DGNB) tiek traktēti saistībā ar ES taksonomiju? Vai ir kāds veids, kā pierādīt, ka LEED vai BREEAM ēka ir taksonomijai atbilstīga?**

Minētie standarti Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu nav skaidri aplūkoti. Ja tie var palīdzēt pierādīt TPK izpildi, tos var pieņemt, lai nodrošinātu TPK izpildi.

104. **Pašlaik dažās dalībvalstīs daudzu energoefektivitātes sertifikātu (EPC) pamatā ir enerģijas patēriņš, nevis enerģijas pieprasījums. Vai šos uz patēriņu balstītos energoefektivitātes sertifikātus var izmantot kā līdzvērtīgu pamatu, lai pierādītu atbilstīgumu taksonomijai?**

Ja tas ir oficiāli izdots EPC, to var pieņemt un izmantot ar vienādiem nosacījumiem.

⁽⁵⁹⁾ Sk. https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/eu-construction-and-demolition-waste-protocol-2018-09-18_en.

B. Jaunu ēku būvniecība (7.1. iedaļa)

105. Kādas ir faktiskās gandrīz nulles enerģijas ēku (NZEB) robežvērtības katrā dalībvalstī (reģionā)?

Šo informāciju var iegūt no attiecīgās valsts iestādēm. Jebkurai jaunai ēkai ES ir jābūt energoefektivitātes sertifikātam (EPC), un EPC ir norādīta attiecīgās ēkas attiecīgā vērtība un sniegts tās salīdzinājums ar atsaucēs vērtībām, piemēram, NZEB.

106. Vai 7.1. iedaļā aprakstītajā darbībā “Jaunu ēku būvniecība” būvatļaujas pieteikuma iesniegšanas datums ir noteicošais tehniskās pārbaudes kritēriju piemērošanai?

Jā, pilna pieteikuma iesniegšanas datums ir relevantais datums, ko izmanto, lai pieņemtu lēmumu par to, kurus TPK piemērot attiecīgajā brīdī.

107. Vai 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” tvērums attiecas tikai uz uzņēmumiem, kas būvē jaunas ēkas, vai arī uz uzņēmumiem, kas pasūta ēku būvniecību (piemēram, automobiļu ražošanas uzņēmums, kas noslēdz līgumu ar būvniecības uzņēmumu par biroja ēkas būvniecību)?

Tas attiecas gan uz būvniecības uzņēmumiem, gan struktūrām, kas pasūta jaunas ēkas būvniecību. Tomēr veidi, kādos tie var pieteikt attiecīgo apgrozījumu/*CapEx/OpEx* kā taksonomijai piederīgus/atbilstīgus, var atšķirties, un attiecībā uz struktūru, kurai pieder attiecīgā ēka, ir iespējams izmantot arī attiecīgos I pielikuma 7.7. iedaļā minētos kritērijus.

108. Vai 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” prasības attiecībā uz gaiscaurlaidību, siltumnoturības mērījumiem un aprites cikla globālās sasilšanas potenciālu (GSP) attiecas uz nedzīvojamām ēkām?

Jā, ierosinātie TPK attiecībā uz gaiscaurlaidību, siltumnoturības mērījumiem un aprites cikla globālās sasilšanas potenciālu (GSP) nav diferencēti starp dzīvojamām un nedzīvojamām ēkām, tāpēc tie attiecas uz šīm abām grupām.

109. Vai attiecībā uz dzīvojamām ēkām atbilstību 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” tehniskās pārbaudes kritērijiem var pierādīt, izmantojot tikai ierobežotu dzīvokļu apakšgrupu, nevis pārbaudot atbilstību visā īpašumā? Vai šī iespēja attiecas arī uz nedzīvojamām ēkām?

Attiecībā uz enerģijas robežvērtību tas ir atkarīgs no valsts noteikumiem, t. i., vai EPC attiecas uz visu ēku vai uz katru dzīvokli. Neatkarīgi no tā, kāda ir valsts līmeņa prasība, tā būtu jāpiemēro gan dzīvojamām, gan nedzīvojamām ēkām. Jebkurā gadījumā tiks nodrošināts pareizs EPC saskaņā ar valsts noteikumiem. Identiskiem dzīvokļiem, kuriem parasti ir identiski EPC, var izmantot ierobežotu apakšgrupu. Tomēr, ja ir dažādu tipu dzīvokļi ar dažādiem EPC, ir jāpārbauda visi tipi.

Attiecībā uz konkrēto TPK ēkām, kuru platība pārsniedz 5 000 m², ir jāpierāda atbilstība prasībām, ka “*tiek testēta [uzbūvētās ēkas pēc pabeigšanas] gaiscaurlaidība un siltumnoturība*” un “*[uzbūvētās ēkas pēc pabeigšanas] aprites cikla globālās sasilšanas potenciāls (GSP) ir aprēķināts par katru aprites cikla posmu un pēc pieprasījuma tiek atklāts investoriem un klientiem*” gan attiecībā uz dzīvojamām, gan nedzīvojamām ēkām (nevis dzīvokļiem).

110. Attiecībā uz siltumnoturības mērījumu pierādījumiem — kā rīkoties saistībā ar ēkām, kuras ir pabeigtas vai nodotas ārpus noteiktās apkures sezonas? Vai siltumnoturības mērījumu pierādījumus var iesniegt tikai pēc ēkas nodošanas un līdz tam to var reģistrēt kā atbildīgo personu paziņojumu par nodomu saskaņā ar ES tiesību aktiem?

Jā, ja nepieciešamās pārbaudes pirms ēkas nodošanas veikt nav iespējams, pierādījumus var iesniegt vēlāk.

111. Attiecībā uz aprites cikla globālās sasilšanas potenciāla (GSP) noteikšanu, kā minēts 7.1. iedaļā aprakstītajā darbībā “Jaunu ēku būvniecība”, —

- kāds process jāievēro, ja atsevišķi aprites cikla posmi (piemēram, “C posms — ēkas likvidācija”, bet jo īpaši “D posms — ieguvumi un spiediens ārpus sistēmas robežām”) pašlaik nav pieejami atbilstošu (konkrētam produktam specifisku) vidisko rādītāju veidā saskaņā ar standartu EN 15978 / EN 15804 (jo īpaši GSP), proti, stabilu ražojumu reģistru veidā valsts līmenī? Vai šajā gadījumā var pieņemt “daļēju atbilstību vai atbilstību, pamatojoties uz valsts pamatnosacījumiem”, nosaucot attiecīgās aprites cikla daļas (piemēram, A posms, B posms; C posma daļas)?
- Kāds ir process, ja papildus iespējamiem vispārējās novērtēšanas pieejas ierobežojumiem, ņemot vērā ticamu vidisko rādītāju pieejamību attiecībā uz ēku inženiertehnisko aprīkojumu, to nevar iekļaut samēra pārbaudē vai arī to var iekļaut tikai ļoti ierobežotā apjomā? Vai šajā gadījumā, pieminot šo ierobežojumu, var pieņemt “daļēju atbilstību vai atbilstību, pamatojoties uz valsts pamatnosacījumiem”?
- Vai atbilstības pierādīšanai ir atļautas valsts līmenī noteiktas novērtēšanas procedūras, ja tām pašlaik ir ierobežojumi, bet vienlaikus tās ir lielā mērā iedibinātas praksē (piemēram, ēku novērtēšanas sistēmās, saistībā ar mājokļu subsīdiju piešķiršanu)?

Kā norādīts I pielikuma 294. zemspītras piezīmē, GSP norāda kā skaitlisku rādītāju par katru aprites cikla posmu, un to izsaka kā kg CO_{2e}/m² (no iekštelpu lietderīgās platības), kas vidējots par vienu gadu references pētījuma periodā, kura ilgums ir 50 gadi. Datu atlase, scenāriju definēšana un aprēķini tiek veikti saskaņā ar standartu EN 15978 (EN 15978:2011. Ilgtspējīga būvniecība. Ēku vidiskā snieguma novērtējums. Aprēķinu metode). Tas, kādi ēkas elementi un tehniskais aprīkojums ir aptverti, ir definēts vienotajā ES satvarā “Level(s)” (1.2. rādītājs).

Ja valstī ir izveidots vai ir nepieciešams kāds rīks, ko izmantot informācijas atklāšanai un būvatļauju saņemšanai, šo rīku var izmantot, lai sniegtu prasīto informāciju. Var izmantot citus aprēķina rīkus, ja tie atbilst minimālajiem kritērijiem, kas paredzēti vienotajā ES satvarā “Level(s)”⁽⁶⁰⁾; sk. lietotāja rokasgrāmatu par 1.2. rādītāju.

112. Vai jaunu būvju būvniecībai paredzētā apbūves zeme vairs netiek uzskatīta par aramzemi un apstrādātu zemi neatkarīgi no vēl neapbūvētās zemes augsnes auglības? Vai arī taksonomijas deleģētā akta izpratnē ir vispārēji aizliegts būvēt jaunu ēku uz aramzemes un apstrādātas zemes ar vidēju līdz augstu augsnes auglības līmeni un apakšzemes bioloģisko daudzveidību neatkarīgi no tās lietojuma jomas saskaņā ar būvniecības tiesību aktiem?

Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērija iekļaušanas nolūks saistībā ar mērķi “biodaudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana” ir nodrošināt, lai jaunā būve nenodarītu būtisku kaitējumu zemes veidiem, kam ir augsta biodaudzveidības un ekosistēmu vērtība. Konkrētāk, tā mērķis ir panākt, lai trīs principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijā noteiktie zemes veidi netiktu pārveidoti par zemi būvniecības vajadzībām.

Pamatojoties uz to, uzskatāms, ka jebkurš projekts, kas saistīts ar jaunu būvi uz aramzemes un augkopības zemes ar vidēju līdz augstu augsnes auglības līmeni un apakšzemes bioloģisko daudzveidību, var nodarīt būtisku kaitējumu biodaudzveidībai un ekosistēmām.

113. Vai 7.1. iedaļā aprakstītajā darbībā “Jaunu ēku būvniecība” apbūves zeme, kurā gaidāma apbūve (apbūvei atvēlēta, bet vēl neapbūvēta apbūves zeme) parasti ir izslēgta no apbūves saskaņā ar ES taksonomiju?

Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērija iekļaušanas nolūks saistībā ar biodaudzveidības un ekosistēmu aizsardzības un atjaunošanas mērķi ir nodrošināt, lai jaunā būve atbilstu D papildinājumā noteiktajiem kritērijiem un neradītu būtisku kaitējumu zemes veidiem, kam ir augsta biodaudzveidības un ekosistēmu vērtība. Konkrētāk, tā mērķis ir panākt, lai trīs principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijā noteiktie zemes veidi netiktu pārveidoti par zemi jaunai būvei.

Pamatojoties uz to, visi zemes veidi, izņemot 6. punkta a), b) un c) apakšpunktā minētos, tiek uzskatīti par piemērotiem, lai izpildītu principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriju saistībā ar biodaudzveidību un ekosistēmām. Tāpēc apbūves zeme, kurā gaidāma apbūve (apbūvei atvēlēta, bet vēl neapbūvēta apbūves zeme) var atbilst principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijam saistībā ar biodaudzveidību un ekosistēmām.

⁽⁶⁰⁾ <https://susproc.jrc.ec.europa.eu/product-bureau/product-groups/412/documents>

114. 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” būtiskas sekmēšanas kritēriju 1. punktā noteikts, ka *“primārās enerģijas pieprasījums [...] ir vismaz 10 % zemāks par robežvērtību, kas valsts tiesību aktos, ar kuriem īsteno [...] Direktīvu 2010/31/ES, noteikta attiecībā uz gandrīz nulles enerģijas ēkām [...]”* Ja nesen mainījušies valsts tiesību akti, kas saistīti ar Direktīvas par ēku energoefektivitāti un NZEB koncepciju, vai šā kritērija izpilde ir jānodrošina, izmantojot tiesību aktus, kas bija spēkā ēkas būvatļaujas izsniegšanas brīdī (vecos tiesību aktus), vai arī pašlaik spēkā esošos tiesību aktus?

Būtu jāizmanto TPK, kas ir piemērojami būvatļaujas izsniegšanas brīdī (t. i., datumā, kad saņemts pilnīgs būvatļaujas pieteikums).

115. 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” būtiskas sekmēšanas kritērija aprakstā norādīts, ka energoefektivitāte ir sertificēta, izmantojot *“gatavās būves energoefektivitātes sertifikātu (EPC)”*. Ko nozīmē jēdziens “gatavās”? Vai būvniecības posmā var izmantot aplēsto primārās enerģijas pieprasījumu (PED), lai noteiktu atbilstīgumu taksonomijai, līdz tiek veikts galīgais energoefektivitātes novērtējums? Ja būvniecības posmā aplēstā PED vērtība ir pieejama tikai ēkas līmenī, nevis atsevišķas ēkas vienības līmenī (kā tas bieži ir dzīvokļu gadījumā), vai būvniecības posmā visas ēkas PED vērtību var izmantot kā aptuveno PED vērtību atsevišķam dzīvoklim?

Jaunām ēkām ir derīgs vai nu EPC (derīgs 10 gadus), vai arī gatavās būves EPC. Ir saprotams, ka bieži vien būvniecības projektiem aizdevums tiek piešķirts pirms darbu uzsākšanas, un līdzekļi tiek piešķirti darbu gaitā. Tā kā līdz projekta beigām nav iespējams iegūt gatavās būves EPC, būtu jābūt iespējai kā pagaidu pasākumu iegūt un izmantot projektētās būves EPC. Tas ļautu sākt būvniecības procesu. Tomēr pēc darbu pabeigšanas ir jāsaņem gatavās būves EPC, lai apliecinātu, ka ēka patiešām atbilst kritērijam, ka tās energoefektivitāte ir vismaz par 10 % labāka nekā NZEB.

Tas ir atkarīgs arī no EPC pieejamības un projekta mēroga. Ja projekts attiecas uz visu ēku, EPC pārbaudīt katram atsevišķam dzīvoklim nav nepieciešams. Ja projekts attiecas uz dzīvokļa būvniecību vai iegādi / īpašumtiesību iegūšanu, var izmantot attiecīgā dzīvokļa EPC.

116. 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” būtiskas sekmēšanas kritēriju 2. punktā ir norādīts: *“Alternatīvā kārtā, ja būvniecības procesā tiek izmantoti pamatīgi un izsekojami kvalitātes kontroles procesi, tā ir pieļaujama alternatīva siltumnoturības testēšanai.”* Kāds kvalitātes process ir uzskatāms par izsekojamu kvalitātes kontroles procesu un tādējādi garantē šā kritērija izpildi?

Par izsekojamu kvalitātes kontroles procesu ir uzskatāma attiecīgās jomas būvniecības vai montāžas uzņēmumu sertifikācija.

117. Deleģētā akta II pielikuma 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijos saistībā ar klimata pārmaiņu mazināšanu ir noteikts: *“Ēka nav paredzēta fosilā kurināmā/degvielu ieguvei, uzglabāšanai, transportēšanai vai ražošanai.”* Vai ar to jāsaprot, ka ir izslēgtas fosilā kurināmā sistēmu darbības?

II pielikuma 7.1. iedaļā noteiktais principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijs attiecībā uz klimata pārmaiņu mazināšanu nozīmē to, ka par taksonomijai atbilstīgām netiek uzskatītas pielāgošanās darbības saistībā ar ēkām, kas paredzētas noteiktām darbībām, kurās izmanto fosilo kurināmo. Šis kritērijs no principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērija izpildes neizslēdz ēkas, kurās var būt nepieciešams uzglabāt vai transportēt nelielu daudzumu kurināmā, piemēram, lai nodrošinātu enerģijas ražotņu darbību uz vietas, bet gadījumos, kuros ēka ir paredzēta pavisam citai izmantošanai (piemēram, dzīvojamā ēka).

118. 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijos piesārņojuma novēršanai un kontrolei noteikts: *“Ēku renovācijā izmantotās būvdetaļas un materiāli, kas var nonākt saskarē ar ēkas iemītniekiem, izdala mazāk par 0,06 mg formaldehīda uz m³ materiāla vai būvdetaļas (nosaka testēšanā saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1907/2006 XVII pielikuma noteikumiem) un mazāk par 0,001 mg citu 1A un 1B kategorijas kancerogēnu gaistošo organisko savienojumu uz m³ materiāla vai būvdetaļas (nosaka testēšanā saskaņā ar CEN/EN 16516 un ISO 16000-3:2011 vai citiem salīdzināmiem standartizētiem testēšanas nosacījumiem un noteikšanas metodēm).”*

— REACH regulas XVII pielikumā nosacījumi formaldehīda emisiju noteikšanai nav norādīti. Kāda testēšanas metodika ir jāizmanto: kāds konkrēts standarts vai testēšanas metode, piemēram, EN 16516?

— Kāpēc kritērijos ir atsauce uz “0,06 mg formaldehīda uz m³ materiāla vai būvdetaļas”, ja formaldehīda emisija ir izteikta kā koncentrācija gaisā?

Saistībā ar 1. punktu atsauce uz REACH regulas XVII pielikumu ir atbilstoša, jo pašlaik regula attiecībā uz formaldehīdu tiek pārskatīta, un pārskatītajā versijā tiks iekļauti noteikumi par formaldehīda emisiju testēšanas metodēm. Gaidāms, ka jaunais formaldehīda un formaldehīdu izdalošu vielu ierobežojums tiks pievienots REACH regulas XVII pielikumam un tiks publicēts 2023. gada 2. ceturksnī.

Attiecībā uz 2. punktu atsauce attiecas uz m³ kameras gaisa testa sistēmā. Šo formulējumu varētu izlabot, pārskatot deleģēto aktu.

119. 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijos piesārņojuma novēršanai un kontrolei ir prasība ievērot C papildinājumā noteiktos kritērijus. Vai atbilstība C papildinājumam jau ir nodrošināta, ievērojot Savienības tiesību aktus, kas minēti principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijos 7.1. iedaļā, vai arī ir jāņem vērā citi aspekti?

Pilnīga atbilstība C papildinājumā minētajiem tiesību aktiem (t. i., Regulām (ES) 2019/1021, 2017/852, 2009/1005, 1907/2006 un Direktīvai 2011/65/ES) nav pietiekama, lai izpildītu principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” vispārīgos kritērijus saistībā ar piesārņojuma novēršanu un kontroli attiecībā uz C papildinājumā norādīto ķīmikāliju lietošanu un klātbūtni. Minētajā papildinājumā atsauce uz ES tiesību aktiem norāda uz vielām, uz kurām attiecas principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” vispārīgie kritēriji. Prasības, kas jāizpilda attiecībā uz šīm ķīmikālijām, ir norādītas C papildinājumā.

120. Ēku būvniecībā tiek izmantoti tūkstošiem vielu/produktu, ko nodrošina ļoti plašs piegādātāju loks, kuri paši integrē trešo personu komponentus. Var būt ļoti sarežģīti savākt šādu lielu informācijas apjomu. Vai varat norādīt kādu metodiku vai atbilstības panākšanas procesu, ar ko nodrošināt atbilstību C papildinājumam?

Visi C papildinājumā izklāstītie nosacījumi (t. i., a)–g) apakšpunkts) ir piemērojami vienmēr, kad tiek sniegta atsauce uz C papildinājumu.

Būvizrādājumiem un būvdetaļām nav pieejams vienkāršots vielu saraksts. Tomēr vielas, uz kurām attiecas principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriju a)–e) apakšpunkts, ir uzskaitītas atsauces norādīto attiecīgo regulu attiecīgajos noteikumos.

To vielu saraksts, uz kurām attiecas f) apakšpunkts, ir pieejams, iepazīstoties ar vielu, kas rada ļoti lielas bažas, kandidātu sarakstu, ko pārvalda Eiropas Ķīmikāliju aģentūra saskaņā ar REACH regulas 59. panta 10. punktu. Šis kandidātu saraksts ir pieejams tiešsaistē⁵².

Informācija par vielām, uz kurām attiecas g) punkts, ir pieejama vairākos avotos atkarībā no tā, kurā REACH regulas 57. panta punktā tās ir iekļautas:

attiecībā uz REACH regulas 57. panta a)–c) punktu: viens no avotiem ir klasifikācijas un marķējumu saraksts, ko pārvalda Eiropas Ķīmikāliju aģentūra saskaņā ar CLP regulas 42. pantu. Sarakstā ir sniegta informācija par vielu bīstamības klasifikāciju, ko var salīdzināt ar REACH regulas 57. panta a)–c) punktā noteiktajiem kritērijiem. Sarakstā ir uzskaitītas vielas ar saskaņotu klasifikāciju (ko novērtējušas un noslēgušas iestādes), kā arī ar pašklasifikāciju (ko novērtējusi un noslēgusi pati nozare). Klasifikācijas un marķējumu saraksts ir pieejams tiešsaistē: klasifikācijas un marķējumu saraksta datubāze — ECHA tīmekļa vietnē echa.europa.eu.

Attiecībā uz REACH regulas 57. panta d)–f) punktu: šajos punktos minētās bīstamības kategorijas klasifikācijas un marķējumu sarakstā vēl nav iekļautas. ECHA pārvalda to vielu sarakstus, kuras novērtē tās neformālās ECHA ekspertu grupas. Sarakstos ir norādītas vielas, kas varētu atbilst REACH regulas 57. panta d)–f) punktā noteiktajiem kritērijiem, kā arī vielas, kas, iespējams, neatbilst šiem kritērijiem, vai vielas, kuras pašlaik tiek novērtētas. Noturīgu, bioakumulatīvu un toksisku (PBT) vielu novērtējuma sarakstā ir sniegta informācija par tām vielu īpašībām, kuras var salīdzināt ar REACH regulas 57. panta d)–e) punktā noteiktajiem kritērijiem. Saraksts ir pieejams tiešsaistē: <https://echa.europa.eu/pbt>.

Endokrīno disruptoru (ED) novērtējuma sarakstā ir sniegta informācija par tām vielu īpašībām, kuras var salīdzināt ar REACH regulas 57. panta f) punktā noteiktajiem kritērijiem. Saraksts ir pieejams tiešsaistē: <https://echa.europa.eu/ed-assessment>.

Saskaņā ar Ilgtspēju sekmējošā ķīmikāliju stratēģijā pausto apņemšanos Komisija gatavo jaunu bīstamības klašu (tajā skaitā PBT, vPvB un ED) iekļaušanu CLP regulā (EK) Nr. 1272/2008. Ja un kad bīstamības klases tiks iekļautas CLP regulā, klasifikācijas un marķējumu sarakstā pakāpeniski tiks iekļauta informācija par C papildinājuma g) punktā minēto vielu bīstamības klasifikāciju.

121. 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijs piesārņojuma novēršanai un kontrolei paredz: **“Ja jaunā būve atrodas potenciāli kontaminētā vietā (degradētā teritorijā), vieta ir izpētīta, vai tajā nav potenciālu kontaminantu, piemēram, izmantojot ISO 18400 standartu”. Ja tiek konstatēts piesārņojums, vai ir jāveic dekontaminācija, lai izpildītu šo kritēriju? Kādas robežvērtības būtu jāņem vērā, lai noteiktu, vai teritorija ir kontaminēta? Vai ir kāda starptautiska atsauce vai arī jāizmanto valsts/vietējās atsauces?**

Kritērija mērķis ir pieprasīt, lai pirms jaunas ēkas vai nekustamā īpašuma projekta būvniecības potenciāli kontaminētā vietā tiktu veikta piesārņotāju izpēte. Tas ietver tādu vietu izpēti, kurās notikušas darbības, kam ir potenciāls kontaminēšanas risks, vai tādu vietu izpēti, kurās ir aizdomas par augsnes kontamināciju (piemēram, pēc avārijas vai katastrofas). Kritērijs paredz, ka izmeklēšanas mērķis ir savākt nepieciešamo informāciju, lai apstiprinātu augsnes kontaminācijas esību un noteiktu riska novērtējumu. Kad ir veikts riska novērtējums, kritēriju prasības ir izpildītas.

Kontaminēto vietu nosaka katrā gadījumā atsevišķi pēc augsnes izpētes un augsnes paraugu ņemšanas (piemēram, saskaņā ar standartā ISO 18400 sniegtajiem norādījumiem). Pašlaik ES nav vienotu robežvērtību, ko izmantot, lai novērtētu, vai teritorija ir kontaminēta. Lielākajā daļā dalībvalstu ir spēkā valsts tiesību akti augsnes kontaminācijas novēršanai, un tie dažos gadījumos ietver īpašas robežvērtības un prasības attiecībā uz augsnes izpēti, paraugu ņemšanu, riska novērtējumu un sanāciju.

122. 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijs attiecībā uz ūdeņu un jūras resursiem nepārprotami izslēdz no prasību piemērošanas jomas **“ierīces dzīvojamo ēku vienībās”**. Kā to saprast? Vai tas nozīmē vispārēju atbrīvojumu dzīvojamām ēkām?

Dzīvojamo ēku vienības ir viengimenes mājas vai dzīvokļi daudzdzīvokļu ēkās. Tās ir izslēgtas no principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijiem, lai samazinātu administratīvo slogu individuālo māju īpašniekiem un ar tiem saistītajiem būvniecības vai renovācijas projektiem.

Tomēr uz daudzdzīvokļu vai vairākmāju apbūvi, ko veic viens ekonomikas dalībnieks, attiecas principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriji attiecībā uz ūdeņu un jūras resursiem. Tāpēc kritēriji neparedz vispārēju atbrīvojumu dzīvojamām ēkām.

123. 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijā attiecībā uz ūdeņu un jūras resursiem noteikts: **“klozetu, tostarp klozeta komplektu, podu un skalojamo kastu maksimālais pilnais noskalošanas tilpums ir 6 litri un maksimālais vidējais noskalošanas tilpums ir 3,5 litri”**. Kā aprēķina maksimālo vidējo noskalošanas tilpumu? Vai ir piemērojama BREEAM metodika?

Lai aprēķinātu maksimālo vidējo noskalošanas tilpumu klozeti (tajā skaitā klozeta komplektiem, podiem un skalojamajām kastēm) piemēro Lielbritānijas Būvniecības pētniecības institūta vides novērtēšanas metodi (BREEAM) vai līdzvērtīgu instrumentu.

124. Vai attiecībā uz 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriju pārejai uz aprites ekonomiku ir pieņemami, ka materiālu, kas sagatavots enerģijas atgūšanai (incinerācijai), var pieskaitīt saistībā ar prasību, ka 70 % nebīstamo būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu, kas radušies būvlaukumos, sagatavo atkalizmantošanai, reciklēšanai un citai materiālu atgūšanai? Vai arī materiāli incinerācijai / enerģijas atgūšanai būtu jāuzskata par tādiem, kas neietilpst 70 %?

Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērija iekļaušana saistībā ar mērķi “Pāreja uz aprites ekonomiku” ir paredzēta, lai noteiktu, ka 70 % (pēc svara) nebīstamo būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu, kas radušies būvlaukumos, sagatavo atkalizmantošanai, reciklēšanai un citai materiālu atgūšanai, tostarp aizbēršanai, kur ar atkritumiem aizstāj citus materiālus.

Saskaņā ar Taksonomijas regulas 17. panta 1. punkta d) apakšpunktu būtu jāuzskata, ka saimnieciskās darbības, kuru rezultātā būtiski palielinās atkritumu rašanās, incinerācija vai likvidēšana, izņemot nereciklējamu bīstamo atkritumu incinerāciju, būtiski kaitē aprites ekonomikai.

Pamatojoties uz to, uzskatāms, ka tādu nebīstamo būvgružu un ēku nojaukšanas atkritumu izmantošana, kas ievērojami palielinātu incinerācijas apjomu, kaitē aprites ekonomikai, un tāpēc to neieskaita 70 % robežvērtības sasniegšanai (pēc masas).

125. **Kādā pakāpē ir jāpierāda atbilstība ISO 20887 vai citiem standartiem, pēc kuriem novērtē ēku demontējamību vai pielāgojamību, lai izpildītu 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriju saistībā ar pāreju aprites ekonomiku? Kā atbildīgā iestāde izvērtēs/pārbaudīs atbilstību šai prasībai?**

Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērija iekļaušanas mērķis saistībā ar pāreju uz aprites ekonomiku ir parādīt, ka, projektējot un būvējot ēku, tas tiek darīts tā, lai izmantotos materiālus varētu atkalizmantot un reciklēt.

Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijs nenosaka pakāpi, kādā jāpierāda atbilstība ISO 20887 vai citiem standartiem, lai novērtētu ēku demontējamību vai pielāgojamību. Lai izpildītu TPK, būvniecības uzņēmumam ir jāievieš attiecīgs pasākumu kopums, lai pierādītu, ka jaunā ēka ir a) resursefektīvāka, b) pielāgojamāka, c) elastīgāka un d) demontējamāka nekā no jauna uzbūvēta ēka ar vidējiem rādītājiem.

126. **Kādi elementi ir jāiesniedz, lai pierādītu, ka jaunā būve nav uzbūvēta kādā no vietām, kas minētas 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijos saistībā ar biodaudzveidību (piemēram, aramzeme vai zeme ar lielu biodaudzveidību)?**

Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērija iekļaušanas nolūks saistībā ar biodaudzveidības un ekosistēmu aizsardzības un atjaunošanas mērķi ir nodrošināt, lai jaunā būve atbilstu D papildinājumā noteiktajiem kritērijiem un neradītu būtisku kaitējumu zemes veidiem, kam ir augsta biodaudzveidības un ekosistēmu vērtība. Konkrētāk, tas paredz, ka trīs principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijā noteiktie zemes veidi netiek pārveidoti par zemi jaunai būvei.

Pamatojoties uz to, kā atbilstības apliecinājumu, lai pierādītu, ka jauna būve nav veikta uz kritērija a), b) un c) apakšpunktā minētajiem zemes veidiem, var izmantot būvatļauju.

127. **Kā būtu jāpierāda, ka uz jaunu būvi neattiecas 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērija a) punkts saistībā ar biodaudzveidību, ja attiecībā uz šo zemes gabalu augsnes auglība ES līmenī vēl tiek pētīta un augsnes biodaudzveidības kartes vēl nav publicētas?**

Darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” izklāsta a) punktā iekļautais kritērijs saistībā ar biodaudzveidību ir iekļauts nolūkā izslēgt iespēju, ka ēkas uz auglīgas aramzemes vai augkopības zemes (vai jebkuras citas zemes kategorijas, kas minētas b) un c) apakšpunktā) tiktu uzskatītas par vides ziņā jeb vidiski ilgtspējīgām, jo šādas zemes izmantošana negatīvi ietekmē vidi.

128. **Kā būtu jāsaprot 7.1. iedaļā aprakstītās darbības “Jaunu ēku būvniecība” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijs saistībā ar biodaudzveidību, kurā norādīts, ka “ir pabeigts vides ietekmējuma novērtējums (VIN) vai sākotnējā caurskatīšana saskaņā ar Direktīvu 2011/92/ES”?**

Saskaņā ar darbības “Jaunu ēku būvniecība” kritērijiem nekustamā īpašuma projekti ietilpst Direktīvas par vides ietekmējuma novērtējumu II pielikumā, un tiem piemērojama pārbaude. Katrā dalībvalstī kompetentā iestāde lemj, vai šādiem projektiem ir nepieciešams vides ietekmējuma novērtējums. Šāds lēmums ir balstīts uz pārbaudes procedūru, kurā nosaka, vai projekti ir jānovērtē, pamatojoties uz robežvērtībām/kritērijiem vai arī uz individuālu pārbaudi, ņemot vērā attiecīgos pārbaudes kritērijus, kas noteikti direktīvas III pielikumā.

Lai nodrošinātu vides un cilvēku veselības augsta līmeņa aizsardzību, sākotnējās novērtēšanas procedūrās un vides ietekmējuma novērtējumā būtu jāņem vērā visa attiecīgā projekta ietekme, cita starpā attiecīgā gadījumā tā pazemes un apakšzemes ietekme būvniecības fāzē, darbības fāzē un attiecīgā gadījumā nojaukšanas fāzē.

Papildu norādījumi saistībā ar Direktīvas par vides ietekmējuma novērtējumu īstenošanu ir pieejami šajā vietnē: https://environment.ec.europa.eu/law-and-governance/environmental-assessments/environmental-impact-assessment_en.

C. Esošu ēku renovācija (7.2. iedaļa)

129. **Attiecībā uz 7.2. iedaļā aprakstīto darbību “Esošu ēku renovācija” — kāda ir termina “nozīmīga renovācija (atjaunošana)” definīcija katrā dalībvalstī?**

Saskaņā ar Direktīvu par ēku energoefektivitāti 2. panta 1. punkta 10. apakšpunktu “nozīmīga atjaunošana” ir ēkas atjaunošana, ja:

- a) atjaunošanas kopējās izmaksas, kas attiecas uz norobežojošām konstrukcijām vai ēkas inženiertehniskajām sistēmām, pārsniedz 25 % no ēkas vērtības, izņemot zemes vērtību, uz kuras ēka atrodas; vai
- b) atjaunošana jāveic vairāk nekā 25 % norobežojošās konstrukcijas virsmas.

Dalībvalstis var piemērot a) vai b) iespēju pēc izvēles, vai abas. Šo informāciju var pārbaudīt attiecīgajā dalībvalstī.

130. I pielikuma 7.2. iedaļas “Esošu ēku renovācija” 307. zemsvītras piezīmē norādīts, ka “netiek ieskaitīti neto primārās enerģijas pieprasījuma samazinājumi, kas rodas, pateicoties atjaunīgo energoresursu izmantošanai”. Kā tas ir interpretējams?

Minētajā zemsvītras piezīmē norādīts, ka: “Sākotnējo primārās enerģijas pieprasījumu un aplēsto uzlabojumu nosaka, pamatojoties uz detalizētu ēkas apsekojumu, akreditēta neatkarīga eksperta veiktu energoauditu vai jebkādu citu pārredzamu un samērīgu metodi, un validē, izmantojot energoefektivitātes sertifikātu. 30 % uzlabojums radies, pateicoties primārās enerģijas pieprasījuma faktiskajam samazinājumam (proti, netiek ieskaitīti neto primārās enerģijas pieprasījuma samazinājumi, kas rodas, pateicoties atjaunīgo energoresursu izmantošanai), un ir sasniedzams ne vairāk kā trīs gadu laikā, izmantojot virkni secīgu pasākumu.”

No tā izriet, ka primārās enerģijas pieprasījuma samazinājumi ir jāapstiprina ar EPC un jāaprēķina, pamatojoties uz piemērojamo metodiku, saskaņā ar Direktīvas par ēku energoefektivitāti noteikumiem. Direktīvā precizēts, ka “primārā enerģija” ir enerģija no atjaunojamajiem un neatjaunojamajiem enerģijas avotiem, kas nav pārstrādāta vai pārveidota.

Enerģijas avota uzlabošana, lai tiktu izmantota atjaunīgā enerģija, var atbilst 7.6. iedaļas “Atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju uzstādīšana, uzturēšana un remonts” nosacījumiem.

131. Kā uzņēmumi var izpildīt 7.2. iedaļā aprakstītās darbības “Esošu ēku renovācija” principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriju attiecībā uz ūdeņiem, ja nav atbilstošu juridisku ierobežojumu vai ražotāja specifikāciju un līdz ar to nav datu, ar kuriem varētu sekot kritērija izpildei?

Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērija ilgtspējīgai ūdeņu un jūras resursu izmantošanai un aizsardzībai mērķis ir ierobežot ūdens patēriņu konkrētām ūdens ierīcēm, kas uzstādītas nedzīvojamā ēku renovācijas darbu gaitā. Šis ierīces ietver a) izlietņu krānus un virtuves krānus, b) dušas, c) klozetus un d) pisuārus.

Pamatojoties uz to, atbilstību specifiskajam ūdens patēriņam var panākt, pamatojoties uz kādu no šiem elementiem: a) ražojuma datu lapas, b) ēkas sertifikācija un c) Savienībā pastāvošs ražojuma marķējums (piemēram, ES ekomarķējums).

132. Lai noteiktu, vai tiks/ir sasniegts primārās enerģijas pieprasījuma (PED) samazinājums par 30 %, ir jānosaka sākotnējā PED vērtība un galīgā PED vērtība. Vai frāze “validē, izmantojot energoefektivitātes sertifikātu”, kas iekļauta 7.2. iedaļā aprakstītās darbības “Esošu ēku renovācija” tehniskās pārbaudes kritērijos, nozīmē, ka galīgā PED vērtība ir derīga/pieņemama tikai tad, ja tā ir PED vērtība, kas iekļauta jaunā EPC? Vai iepriekšējā teikuma daļa (“nosaka, pamatojoties uz detalizētu ēkas apsekojumu, akreditēta neatkarīga eksperta veiktu energoauditu vai jebkādu citu pārredzamu un samērīgu metodi”) ir piemērojama arī galīgajai PED vērtībai (PED vērtībai pēc renovācijas)?

Samazinājuma aprēķins jāveic, pamatojoties uz EPC vērtībām pirms un pēc renovācijas, pamatojoties uz EPC norādītajiem skaitliskajiem rādītājiem, kas izteikti kWh/m².

133. Vai attiecībā uz 7.2. iedaļā aprakstīto darbību “Esošu ēku renovācija” formulējums “nosaka, pamatojoties uz detalizētu ēkas apsekojumu, akreditēta neatkarīga eksperta veiktu energoauditu vai jebkādu citu pārredzamu un samērīgu metodi” nozīmē, ka, lai noteiktu sākotnējo primārās enerģijas pieprasījuma (PED) vērtību papildus PED mērījumiem uz vietas, ir pieļaujamas alternatīvas metodes, ja vien tās ir “pārredzamas un samērīgas”? Vai būtu pieņemami noteikt (piemēram, izmantojot īpašuma raksturlielumus un būvniecības gadu) esošo energomarķējumu augšējo un apakšējo aplēsto PED vērtību un izmantot augšējo PED vērtību kā sākotnējo PED vērtību, lai noteiktu izejas punktu renovācijai?

Ja energoefektivitātes sertifikāts (EPC) nav pieejams vai to nav iespējams sagatavot, sākotnējo primārās enerģijas pieprasījumu un aplēsto uzlabojumu var pamatot ar detalizētu ēkas apsekojumu, akreditēta neatkarīga eksperta veiktu energoauditu vai jebkuru citu pārredzamu un samērīgu metodi. 30 % uzlabojumam būtu jārodas, pateicoties primārās

enerģijas pieprasījuma faktiskajam samazinājumam (proti, netiek ieskaitīti neto primārās enerģijas pieprasījuma samazinājumi, kas rodas, pateicoties atjaunīgo energoresursu izmantošanai), un tas ir sasniedzams ne vairāk kā trīs gadu laikā, izmantojot virkni secīgu pasākumu.

134. **Vai 7.2. iedaļā aprakstītajā darbībā “Esošu ēku renovācija” var ieskaitīt visus renovācijas pasākumus, kas veikti trīs gadu laikā, lai noteiktu, vai ir sasniegts 30 % samazinājums (salīdzinājumā ar sākotnējo PED vērtību trīs gadu laikposma sākumā)?**

Jā.

D. Energoefektivitātes aprīkojuma uzstādīšana, apkope un remonts (7.3. iedaļa)

135. **Kādas ir energoefektīvu logu, durvju, gaismas avotu un augstefektīvu HVAC tehnoloģiju tehniskās specifikācijas, kas minētas 7.3. iedaļas “Energoefektivitātes aprīkojuma uzstādīšana, apkope un remonts” b)–e) punktā?**

Šīs specifikācijas tiek noteiktas valsts līmenī.

E. Atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju uzstādīšana, uzturēšana un remonts

136. **Kāda ir siltumsūkņu tehniskā specifikācija, lai sasniegtu atjaunīgās enerģijas mērķrādītājus attiecībā uz atjaunīgās enerģijas izmantošanu apsildē un dzesēšanā saskaņā ar RED II direktīvu?**

RED II direktīvas VII pielikumā (“Ar siltumsūkņiem iegūtās siltumapgādei izmantotās atjaunojamās enerģijas uzskaitē”) noteikts, ka “ņem vērā tikai tos siltumsūkņus, kuriem $SPF > 1,15 * 1/\eta$ ”, kur:

— “ SPF = aplēstais sezonālais lietderības koeficients šiem siltumsūkņiem,

— η = attiecība starp kopējo bruto saražoto elektroenerģiju un primārās enerģijas patēriņu elektroenerģijas ražošanai; to aprēķina kā ES vidējo pēc Eurostat datiem.”

137. **Kā atšķirt 4.16. iedaļā (“Elektrisko siltumsūkņu uzstādīšana un ekspluatācija”) minēto siltumsūkņu uzstādīšanu no 7.6. iedaļā (“Atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju uzstādīšana, uzturēšana un remonts”) minētajiem? Ko nozīmē uzstādīšana “uz vietas”? Miniet piemērus!**

7.6. iedaļa attiecas uz siltumsūkņu un tehniskā palīgaprīkojuma uzstādīšanu, uzturēšanu, remontu un modernizāciju, ja tie uzstādīti uz vietas kā ēku inženiertehniskās sistēmas. Uz siltumsūkni, kas uzstādīts uz vietas, lai nodrošinātu siltumapgādi konkrētai ēkai, attiecas 7.6. iedaļa.

4.16. iedaļa attiecas uz tādu citu veidu elektrisko siltumsūkņu uzstādīšanu un ekspluatāciju, kas nav uzstādīti uz vietas kā ēku inženiertehniskās sistēmas (piemēram, rūpnieciskie siltumsūkņi, siltumsūkņi, kas uzstādīti kā centralizētās siltumapgādes sistēmas daļa).

138. **Vai bioenerģija un hidroenerģija ir piederīgas 7.6. iedaļai “Atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju uzstādīšana, uzturēšana un remonts”?**

7.6. iedaļā iekļautās atjaunīgās enerģijas tehnoloģijas ir tās, kuras, visticamāk, tiks uzstādītas uz vietas un par kurām ir veikts novērtējums, kurā secināts, ka tās būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu un nerada būtisku kaitējumu kādiem citiem vidiskajiem mērķiem. Deleģētā akta par klimatisko komponentu 7.6. iedaļā sniegtais saraksts ir izsmeltošs. Tāpēc šī iedaļa neattiecas uz hidroenerģiju un bioenerģiju. Ja tiks veikts detalizētāks novērtējums, nākotnē varētu iekļaut papildu tehnoloģijas.

139. **Kāda ir 4.3. iedaļas (“Elektroenerģijas ražošana, izmantojot vēja enerģiju”) un 7.6. iedaļas (“Atjaunīgās enerģijas tehnoloģiju uzstādīšana, uzturēšana un remonts”) mijiedarbība, ja runa ir par tādu elektrostaciju būvniecību vai ekspluatāciju, kurās ražo elektroenerģiju, izmantojot vēja enerģiju, un vējturbīnu uzstādīšanu, uzturēšanu un remontu? Kādas darbības ir piederīgas 7.6. darbībai?**

7.6. iedaļa attiecas uz vējturbīnu un tehniskā palīgaprīkojuma uzstādīšanu, uzturēšanu un remontu, ja tās uzstādītas uz vietas kā ēku inženiertehniskās sistēmas. Uz vējturbīnu, kas uzstādīta uz vietas, lai nodrošinātu elektroenerģiju konkrētai ēkai, attiecas 7.6. iedaļa.

4.3. iedaļa attiecas uz tādu elektrostaciju būvniecību vai ekspluatāciju, kurās ražo elektroenerģiju, izmantojot vēja enerģiju, visās citās situācijās, kad vējturbīnas nav uzstādītas uz vietas kā ēku inženiertehniskās sistēmas.

F. Ēku iegāde un turēšana īpašumā (7.7. iedaļa)

140. Vai 7.7. iedaļā aprakstītās darbības “Ēku iegāde un turēšana īpašumā” tehniskās pārbaudes kritēriji attiecas tikai uz dzīvojamām ēkām vai arī uz nedzīvojamām ēkām?

Ar ēkas energoefektivitāti saistītie kritēriji attiecas gan uz dzīvojamām, gan nedzīvojamām ēkām. Nedzīvojamai ēkai ir papildu prasība (kas nav piemērojama dzīvojamām ēkām): “Ja ēka ir liela nedzīvojamā ēka (kuras apsildes sistēmu, kombinēto apsildes un ventilācijas sistēmu, gaisa kondicionēšanas sistēmu vai kombinēto gaisa kondicionēšanas un ventilācijas sistēmu lietderīgā nominālā jauda ir lielāka par 290 kW), tās lietderīgu ekspluatāciju nodrošina energosnieguma monitorings un novērtēšana.”

141. 7.7. iedaļā aprakstītās darbības “Ēku iegāde un turēšana īpašumā” būtiskas sekmēšanas kritērijos ir noteikts: “Ja ēka uzbūvēta pēc 2020. gada 31. decembra, tā atbilst tiem šā pielikuma 7.1. iedaļas kritērijiem, kas ir relevanti iegādes brīdī.” Vai tas attiecas gan uz 7.1. iedaļā aprakstītās darbības (“Jaunu ēku būvniecība”) būtiskas sekmēšanas kritērijiem, gan uz principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijiem?

Tā kā šis teksts ir iekļauts būtiskas sekmēšanas kritērijos un aiz tā ir uzskaitīti īpaši kritēriji attiecībā uz principu “nenodarīt būtisku kaitējumu”, tekstā ir atsaucē tikai uz attiecīgajiem kritērijiem, kas 7.1. iedaļā norādīti saistībā ar klimata pārmaiņu mazināšanas būtisku sekmēšanu. Ja 7.7. iedaļā principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijos ir norādīts “Neattiecas”, tas nozīmē, ka attiecīgajam vidiskajam mērķim nav īpašu prasību.

142. Saistībā ar 7.7. iedaļā aprakstīto darbību “Ēku iegāde un turēšana īpašumā” — kas notiek, ja ēkai ir vairāki energoefektivitātes sertifikāti (EPC)?

Ja ēkai ir vairāki EPC, par taksonomijai atbilstīgām uzskatāmas tās ēku daļas, uz kurām attiecas EPC, kas atbilst tehniskās pārbaudes kritērijiem.

143. Saistībā ar 7.7. iedaļā aprakstīto darbību “Ēku iegāde un turēšana īpašumā” — kurš datums būtu jāizmanto, lai noteiktu, kad īpašums ticis “uzbūvēts”:

— datums, kad īpašums faktiski tika pabeigts un nodots īpašniekam/īemītniekam;

— datums, kurā iesniegts pieteikums būvatļaujas saņemšanai; vai

— būvatļaujas apstiprināšanas datums?

Taksonomijas kritēriju piemērošanai relevantais datums ir diena, kad iesniegts pieteikums būvatļaujas saņemšanai.

144. Vai pēc 2020. gada 31. decembra uzbūvētām ēkām jaunuzcelta īpašuma būvniecības posmu var uzskatīt par iegādes procesa daļu? Vai tādējādi uz būvniecības hipotekārā kredīta izmantoto daļu var attiecināt 7.7. iedaļas (“Ēku iegāde un turēšana īpašumā”) 2. punktu? Citiem vārdiem sakot — vai 7.7. iedaļas 2. punkts būtu jāpiemēro tikai attiecībā uz pabeigtām ēkām vai arī attiecībā uz ēkām, kas tiek būvētas? Vai arī par 7.1. iedaļā (“Jaunu ēku būvniecība”) minētās saimnieciskās darbības veicēju būtu jāuzskata patērētājs un realizētā īpašuma daļas atbilstīgums ES taksonomijai būtu jāskata tikai saskaņā ar 7.1. iedaļu?

Jaunas ēkas būvniecības gadījumā būvniecības uzņēmumam (un tā ieņēmumiem, lai tos varētu ņemt vērā saskaņā ar ES taksonomiju) piemēro 7.1. iedaļā minētos kritērijus. Jaunās ēkas īpašniekam (neatkarīgi no tā, vai tas ēku iegūst, iegādājoties, vai arī būvē pats savu ēku) ēkas vērtību var ņemt vērā saskaņā ar ES taksonomiju, pamatojoties uz 7.7. iedaļā minētajiem kritērijiem.

145. **Vai uzņēmumi var izmantot energoefektivitātes sertifikātā (EPC) līdzvērtīgus dokumentus, lai novērtētu atbilstību 7.7. iedaļā aprakstītās darbības “Ēku iegāde un turēšana īpašumā” tehniskās pārbaudes kritērijiem valstīs, kurās EPC netiek piedāvāts?**

Visās ES dalībvalstīs ir EPC. Tomēr dažas dalībvalstis no EPC shēmām var izslēgt konkrētus ēku veidus, piemēram, rūpnieciskās ēkas vai pagaidu būves. Ja attiecīgajai ēkai ir pieejams EPC, ES tas ir jāizmanto. Ja tas nav iespējams, tā vietā var izmantot līdzvērtīgus dokumentus. Ārpus ES EPC vietā var izmantot līdzvērtīgus dokumentus.

146. **Kā tiek novērtētas ēkas valstīs, kurās nav noteikta robežvērtība gandrīz nulles enerģijas ēkā (NZEB), t. i., valstīs ārpus ES? Vai uzņēmumi var izmantot ekvivalentus vai robežvērtības no kādas ES valsts ar līdzīgu klimatu?**

Dažas valstis — pat ārpus ES — ir noteikušas NZEB un zema enerģijas patēriņa ēku definīcijas. Ja šādas definīcijas pastāv, tās var izmantot. Ja NZEB valsts tiesību aktos nav skaidri definēta, ja iespējams, var izmantot ekvivalentus, piemēram, kādas ES valsts ar līdzīgu klimatu ekvivalentus vai robežvērtības.

147. **Vai ēkas būvniecību savām vajadzībām var ieskaitīt 7.1. iedaļā aprakstītajā darbībā “Jaunu ēku būvniecība” vai 7.7. iedaļā aprakstītajā darbībā “Ēku iegāde un turēšana īpašumā”?**

Jā, jaunas ēkas būvniecību savām vajadzībām var iekļaut 7.1. iedaļā “Jaunu ēku būvniecība” vai 7.7. iedaļā “Ēku iegāde un turēšana īpašumā”.

148. **Vai A klases energoefektivitātes sertifikāts (EPC) būtiskās sekmēšanas kritērijos darbībām, kas saistītas ar būvniecības un nekustamā īpašuma nozari, attiecas uz primārās enerģijas pieprasījumu vai kopējo enerģijas pieprasījumu?**

A klases energoefektivitātes sertifikāts (EPC), kas nepieciešams saskaņā ar 7.7. iedaļā (“Ēku iegāde un turēšana īpašumā”) aprakstītās darbības būtiskās sekmēšanas kritērijiem, attiecas uz attiecīgās dalībvalsts EPC shēmas EPC klasi. Skaitliskais rādītājs, kas izteikts kWh/m² un minēts EPC, ir relevants un jāņem vērā.

149. **Kādi ir noteikumi, lai definētu piederību pie 15 % un 30 % no labākajām ēkām valsts tirgū (nošķirot dzīvojamo un komerciālo sektoru), kā minēts 7.7. iedaļā aprakstītās darbības “Ēku iegāde un turēšana īpašumā” tehniskās pārbaudes kritērijos? Ko darīt, ja nav ne energoefektivitātes sertifikāta (EPC), ne datu, ar kuru palīdzību noteikt, vai ēka pieder pie 15 % no valsts ēku fonda labākajām ēkām?**

Lai noteiktu atbilstīgumu taksonomijai, ar pienācīgiem pierādījumiem jāpierāda, ka ēka pieder pie 15 % (vai 30 % attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām) no valsts vai reģionālā ēku fonda labākajām ēkām. Nav īpašu noteikumu, kā definēt 15 % vai 30 % no ēku fonda labākajām ēkām, izņemot prasību atsaukties uz valsts vai reģionālo ēku fondu operacionālā primārās enerģijas pieprasījuma (PED) ziņā, un nošķirt vismaz dzīvojamās ēkas no nedzīvojamām ēkām.

Ja nav attiecīga EPC, var veikt tehnisku pētījumu, lai attiecīgās kategorijas ēkām noteiktu attiecīgo robežvērtību 15 % no valsts (vai reģionālā) ēku fonda labākajām ēkām. Informācija var būt pieejama valstu datubāzēs vai atsevišķu organizāciju (piemēram, Pasaules Zaļās būvniecības padomes) veiktajos pētījumos.

Ja šāds pētījums ir pieejams publiski, to var izmantot. Ja pētījums nav pieejams, tas ir jāveic. Paredzams, ka, piemēram, ieinteresētie tirgus dalībnieki vai apvienības / institūti / publiskās iestādes varētu būt gatavi veikt vai pasūtīt šādus pētījumus un publikot tos, lai pēc tam tos varētu izmantot citas struktūras (jo īpaši mazākas).

EPC joprojām ir vienkāršākais variants ES, jo to var viegli iegūt par lielāko daļu ēku, turklāt tas ir arī obligāts, kad ēka tiek pārdota.

Direktīvas par ēku energoefektivitāti pārskatīšanā tiek apsvērts, kā risināt jautājumu par energoefektivitātes informācijas pieejamību, kā arī par energoefektivitātes sertifikātu datubāzēm.

150. **Kā būtu jārikojas, ja pašlaik nav iespējams kvantitatīvi nosaukt 15 % no ēku fonda labākajām ēkām laikposmā līdz 31.12.2020. un valsts līmenī nav atbilstoša jau izsniegto energoefektivitātes sertifikātu (EPC) novērtējuma, kā arī nav derīgu datu, kas balstīti uz esošā ēku fonda operacionālās enerģijas pieprasījumu? Vai kā pirmo vienkāršošanu var izmantot aprēķinātos energoefektivitātes datus (piemēram, no energoefektivitātes sertifikātiem ar standartizētām energoefektivitātes prasībām attiecībā uz māsaimniecību elektroenerģiju / objektu ekspluatācijas elektroenerģiju) pretstatā reālā patēriņa datiem (no ekspluatācijā esošām ēkām), lai noteiktu atbilstīgumu taksonomijai saistībā ar 7.7. iedaļā aprakstītās darbības “Ēku iegāde un turēšana īpašumā” būtiskas sekmēšanas kritērijiem?**

Lai izmantotu iespēju pierādīt, ka ēka ir starp 15 % no valsts vai reģionālā ēku fonda labākajām ēkām, ir jāiesniedz pienācīgi pierādījumi (piemēram, nesen veikts pētījums), kur relevantā aktīva sniegums ir salīdzināts vismaz ar tā valsts vai reģionālā ēku fonda sniegumu, kas uzbūvēts pirms 2020. gada 31. decembra, un kur ir nošķirtas vismaz dzīvojamās ēkas no nedzīvojamām ēkām. Ja šādi dati nav pieejami, var veikt pētījumu, lai veiktu šādu novērtējumu. Kā alternatīvu var izmantot A klases EPC iespēju.

Lai pierādītu, ka ēka pieder pie 15 % no ēku fonda labākajām ēkām, nav prasības veikt novērtējumu, pamatojoties uz faktiskā patēriņa datiem. Patiesībā ir ieteicams izmantot aplēsto enerģijas patēriņu, kas labāk atspoguļo ēkas energoefektivitāti (jo to mazāk ietekmē ēkas izmantojums un lietotāju rīcības modeļi). Tikai lielām nedzīvojamajām ēkām (kuru apsildes sistēmu, kombinēto apsildes un ventilācijas sistēmu, gaisa kondicionēšanas sistēmu vai kombinēto gaisa kondicionēšanas un ventilācijas sistēmu lietderīgā nominālā jauda ir lielāka par 290 kW), ir jāpierāda, ka ēkas lietderīgu ekspluatāciju nodrošina arī energosnieguma monitorings un novērtēšana.

151. **Vai ir pieļaujams izmantot svērto vērtību, pamatojoties uz spēkā esošajiem jaunajiem pēdējo 15 gadu būvniecības noteikumiem, lai noteiktu nepieciešamo vērtību prasībai, ka ēkai jābūt “starp 15 % no ēku fonda labākajām ēkām”, kā minēts 7.7. iedaļā aprakstītās darbības “Ēku iegāde un turēšana īpašumā” būtiskas sekmēšanas kritērijos?**

Tehniskās pārbaudes kritēriji paredz, ka gadījumā, ja tiek izmantota iespēja, ka ēka “pieder pie 15 % no valsts vai reģionālā ēku fonda labākajām ēkām”, ir nepieciešami “pienācīgi pierādījumi, kur relevantā aktīva sniegums ir salīdzināts vismaz ar tā valsts vai reģionālā ēku fonda sniegumu, kas uzbūvēts pirms 2020. gada 31. decembra, un kur ir nošķirtas vismaz dzīvojamās ēkas no nedzīvojamām ēkām.” Aizstājvērtības (piemēram, ēkas uzbūvēšanas gadu) izmantot nav iespējams.

152. **Piederība pie 15 % no ēku fonda labākajām ēkām ir dinamisks rādītājs. Vai īpašumiem (piemēram, visā zaļās obligācijas termiņā) ir garantētas tiesības saglabāt iepriekš spēkā esošos nosacījumus, ja tie obligācijas izdošanas brīdī bija starp 15 % no ēku fonda labākajām ēkām?**

Paši iepriekš spēkā esošie tehniskās pārbaudes kritēriji netiek saglabāti. Ja kritēriji tiek pārskatīti un mainīti vai darbība neatbilst kritērijiem, kas ir dinamiski, ir jāveic jauns atbilstības novērtējums (un attiecīgā gadījumā jāveic jauni pasākumi, lai nodrošinātu atbilstību), sākot no kritēriju piemērošanas dienas. Tas atšķiras no finanšu instrumentu vai darījumu iepriekš spēkā esošo nosacījumu saglabāšanas, pamatojoties uz kritērijiem aizdevuma izsniegšanas vai darījuma noslēgšanas brīdī, kad tiek piemēroti atsevišķi noteikumi. (Sk., piemēram, Deleģētā akta par informācijas atklāšanu 7. panta 5. punktu, kas ļauj finanšu uzņēmumiem finansētas taksonomijai atbilstīgas darbības uzrādīt kā tādas līdz pieciem gadiem pēc pārskatīto kritēriju piemērošanas / kritēriju aptvēruma mainīšanas.)

153. **Kāda ir operacionālā primārās enerģijas pieprasījuma (PED) definīcija?**

Deleģētā akta I pielikuma 281. zemspēras piezīmē precizēts, ka primārās enerģijas pieprasījums ir “*aprēķinātais enerģijas daudzums, kas vajadzīgs, lai apmierinātu enerģijas pieprasījumu, kas saistīts ar ēkas tipisku izmantošanu, izteikts ar kopējā primārās enerģijas patēriņa skaitlisku rādītāju — kWh/m² gadā — un balstīts uz relevanto valsts aprēķina metodiku, un norādīts energoefektivitātes sertifikātā (EPC)*”.

Direktīvas par ēku energoefektivitāti 2. panta 5. punktā primārā enerģija ir definēta kā “*enerģija no atjaunojamajiem un neatjaunojamajiem enerģijas avotiem, kas nav pārstrādāta vai pārveidota*”. Tās I pielikumā arī paskaidrots, ka “*ēkas energoefektivitāti nosaka, pamatojoties uz aprēķināto vai faktisko enerģijas izmantošanu, un tā atspoguļo tipisko energopatēriņu telpu apkurei, telpu dzesēšanai, māsaimniecības karstā ūdens apgādei, ventilācijai, iebūvētam apgaismojumam un citām ēkas inženiertehniskām sistēmām*”.

154. **Tas, ka dažās dalībvalstīs nav nošķirtas dzīvojamo un nedzīvojamo ēku kategorijas, izraisa to, ka šīs novērtējuma kategorijas faktiski nav piemērojamas nedzīvojamām ēkām, jo īpaši saistībā ar primārās enerģijas pieprasījumu un aprēķinātajām CO₂ emisijām. Tā kā nedzīvojamo ēku elektroenerģijas pieprasījums ir lielāks, A kategorijas iegūšana attiecībā uz primāro enerģijas pieprasījumu un CO₂ emisijām attiecas uz ļoti nedaudzām ēkām (pat augstefektīvām nedzīvojamām ēkām). Kāda pieeja būtu jāievēro šādā situācijā?**

ES dalībvalstīm, nosakot prasības dažādiem ēku veidiem, ir zināma rīcības brīvība. Daudzos gadījumos prasības dzīvojamām un nedzīvojamām ēkām atšķiras. ES taksonomijas vajadzībām būtu jāievēro attiecīgie kritēriji, kas piemērojami attiecīgajam ēkas veidam. Dažās dalībvalstīs kritēriji ir stingri, un EPC A klasei varētu atbilst ļoti neliela daļa ēku. Šādos gadījumos var izmantot iespēju pierādīt, ka ēka ir starp 15 % no valsts vai reģionālā ēku fonda labākajām ēkām.

155. **Kādi būtu jābūt energopārvaldības programmai vai sistēmai (piemēram, saskaņā ar ISO 50001 vai EMAS)? Kurš ir atbildīgs — ēkas īrnieks/lietotājs vai izīrētājs? Kas notiek, ja mainās īrnieki vai tiek mainīts īpašuma izmantošanas veids? Vai būs konkrētas prasības attiecībā uz dokumentāciju?**

Prasība ir šāda: "Ja ēka ir liela nedzīvojamā ēka (kuras apsildes sistēmu, kombinēto apsildes un ventilācijas sistēmu, gaisa kondicionēšanas sistēmu vai kombinēto gaisa kondicionēšanas un ventilācijas sistēmu lietderīgā nominālā jauda ir lielāka par 290 kW), tās lietderīgu ekspluatāciju nodrošina energosnieguma monitorings un novērtēšana". Norādījumi par šo jautājumu un tā interpretācija ir sniegti Komisijas ieteikumā par ēku modernizāciju.

156. **Kāda ir procedūra, ja valsts līmenī nav īstenotas Direktīvas par ēku energoefektivitāti 14. panta 4. punktā un 15. panta 4. punktā ietvertās prasības? Vai līdz brīdim, kad tiek noteiktas valsts prasības, var izmantot līdzvērtīgu faktiski veikto pasākumu sarakstu, lai noteiktu atbilstību 7.7. iedaļā aprakstītās darbības "Ēku iegāde un turēšana īpašumā" tehniskās pārbaudes kritērijiem?**

Tehniskās pārbaudes kritēriji paredz, ka lielām nedzīvojamām ēkām (kuru apsildes sistēmu, kombinēto apsildes un ventilācijas sistēmu, gaisa kondicionēšanas sistēmu vai kombinēto gaisa kondicionēšanas un ventilācijas sistēmu lietderīgā nominālā jauda ir lielāka par 290 kW), to lietderīgu ekspluatāciju nodrošina energosnieguma monitorings un novērtēšana. To var pierādīt, piemēram, ja ēkai ir energoefektivitātes līgums vai tajā ir uzstādīta ēkas automatizācijas un vadības sistēma saskaņā ar Direktīvas par ēku energoefektivitāti 14. panta 4. punktu un 15. panta 4. punktu. Tāpēc ir pieļaujama zināma elastība attiecībā uz to, kā pierādīt, ka ēka tiek ekspluatēta lietderīgi.

Valstīs, kur ir noteikta ēku automatizācijas un vadības sistēmu definīcija, var izmantot šo definīciju. Ja šādas valsts definīcijas nav, tās vietā jāizmanto labākā prakse, un kā atsauci var izmantot Direktīvā par ēku energoefektivitāti iekļautos elementus saistībā ar ēku automatizācijas un vadības sistēmām.

157. **Vai ēkas ar kultūras mantojuma vai aizsargājamas ēkas statusu, kuras saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir atbrīvotas no energoefektivitātes sertifikātu (EPC) izsniegšanas, ir atbrīvotas arī no pienākuma pierādīt atbilstību 7.7. iedaļā ("Ēku iegāde un turēšana īpašumā") noteiktajām prasībām saistībā ar EPC vai primārās enerģijas pieprasījumu?**

7.7. iedaļā nav paredzēta atkāpe attiecībā uz ēkām, kurām ir kultūras mantojuma vai aizsargājamas ēkas statuss. Tāpēc, lai visas ēkas, kas uzbūvētas līdz 2020. gada 31. decembrim, varētu uzskatīt par tādām, kas būtiski sekmē klimata pārmaiņu mazināšanu, tām ir jābūt vismaz A klases energoefektivitātes sertifikātam vai arī tām ir jābūt starp 15 % no valsts vai reģionālā ēku fonda labākajām ēkām operacionālā primārās enerģijas pieprasījuma ziņā.

Tomēr saskaņā ar Deleģētā akta par informācijas atklāšanu I pielikuma 1.2.3. iedaļu uzņēmumiem ir iespēja pārskatu aprakstošajā daļā paskaidrot, kāpēc daži aktīvi nav taksonomijai atbilstīgi, piemēram, tāpēc, ka tie ir ēkas ar kultūras mantojuma statusu.

158. **Vai 7.7. iedaļā (“Ēku iegāde un turēšana īpašumā”) to ieņēmumu atbilstība, kas gūti no ēkas (kas atbilst tehniskās pārbaudes kritērijiem) turēšanas īpašumā, ir diferencēta atkarībā no veiktās saimnieciskās darbības veida? Piemēram, vai attiecībā uz lidostas ēkām un termināļiem, kas atbilst 7.7. iedaļā noteiktajiem tehniskās pārbaudes kritērijiem, var būt ietverti ieņēmumi, kas gūti no ēkas turēšanas īpašumā, neatkarīgi no to veida (piemēram, nomas maksa no beznodokļu veikaliem vai nomas maksa no apkalpošanas uz zemes pakalpojumu sniedzēju darbībām terminālī)?**

Saistībā ar 7.7. iedaļā aprakstītajām darbībām nav noteikts, kāda veida ieņēmumi, kas gūti no ēkas turēšanas īpašumā, var būt vai nebūt piederīgi. Tomēr var ņemt vērā tikai tādus ieņēmumus, kas gūti no ēkas turēšanas īpašumā (piemēram, nomas maksas), neatkarīgi no ēkā veiktajām darbībām (beznodokļu veikali, apkalpošanas uz zemes pakalpojumu sniedzēju darbības). Citus nesaistītus ieņēmumus, piemēram, ieņēmumus, kas nav gūti no ēkas turēšanas īpašumā, bet gūti tieši no aeronavigācijas darbībām, ko veic lidostas ekspluatants, nevar ņemt vērā, un uz tiem šī darbība neattiecas. Piemēram, beznodokļu veikalu maksātās nomas maksas par telpām ēkā ir piederīgi ieņēmumi, bet ne ieņēmumi, ko beznodokļu veikali gūst no produktu pārdošanas patērētājiem.

Informācija un komunikācija (8. iedaļa)

A. Vispārīgi

159. **Vai uz elektronisko sakaru tīkliem (telesakariem) attiecas 8.1. iedaļā aprakstītā darbība “Datu apstrāde, mitināšana un ar to saistītās darbības” vai 8.2. iedaļā aprakstītā darbība “Datvirzīti SEG emisiju samazināšanas risinājumi”?**

Elektronisko sakaru tīkli (telesakari) kā tādi nav ietverti kā darbība, uz ko pašlaik attiecas Deleģētais akts par taksonomiju.

Deleģētā akta par klimatisko komponentu I pielikuma 8.2. iedaļa attiecas uz konkrētiem digitālajiem risinājumiem, kuru izstrādes galvenais mērķis ir samazināt emisijas. Šādi risinājumi var būt inovatīvs digitālo tīklu, tehnoloģiju un lietojumu apvienojums, piemēram, 5G, lietu internets, mākslīgais intelekts (MI) un blokķēde.

Šāda risinājuma piemērs var būt precīzās lauksaimniecības risinājums, risinājumi ēku energoefektivitātes uzlabošanai vai MI balstīti risinājumi, kas samazina 5G bāzes staciju enerģijas patēriņu. Līdz ar to risinājumi, kas ievērojami samazina elektronisko sakaru pakalpojumu emisijas salīdzinājumā ar labākajām pieejamajām alternatīvajām tehnoloģijām, ir piederīgi saskaņā ar Deleģētā akta par klimatisko komponentu I pielikuma 8.2. iedaļu.

Kaut arī vispārējais publiskais elektronisko sakaru tīkls ir svarīga un nepieciešama infrastruktūra iepriekš minētajiem IKT risinājumiem, tā galvenais izmantošanas vai ieviešanas mērķis bieži vien nav emisiju samazināšana. Gadījumos, kad elektronisko sakaru tīkls tiek ieviests un izmantots SEG emisiju samazināšanas risinājuma kontekstā (piemēram, īpaša mašīnas–mašīnas sakaru infrastruktūra, ko paredzēts izmantot precīzajā lauksaimniecībā), tas ir piederīgs saskaņā ar 8.2. iedaļu. Saskaņā ar 8.2. iedaļu piederīgi ir arī publiskās elektronisko sakaru infrastruktūras papildinājumi, kas nepieciešami, lai atbalstītu SEG emisiju samazināšanas risinājuma savienojamības vajadzības (piemēram, tīkla uzlabojumi vai risinājumam nepieciešamo tīkla funkciju atbalsts).

B. Datu apstrāde, mitināšana un ar to saistītās darbības (8.1. iedaļa)

160. **Kā saistībā ar 8.1. iedaļā aprakstīto darbību “Datu apstrāde, mitināšana un ar to saistītās darbības” var revidēt atbilstību Eiropas rīcības kodeksam attiecībā uz datu centru energoefektivitāti?**

Būtiskas sekmēšanas kritēriji klimata pārmaiņu mazināšanai paredz neatkarīgu verificēšanu un regulāru auditu veikšanu (vismaz reizi trijos gados), lai pārbaudītu, kā tiek īstenotas visas paredzētās relevantās prakses, kas noteiktas Eiropas rīcības kodeksā attiecībā uz datu centru energoefektivitāti.

Šis rīcības kodekss drīzumā (2022. gada beigās / 2023. gada sākumā) tiks papildināts ar novērtēšanas sistēmu, lai palīdzētu auditoriem pārbaudīt datu centra atbilstību paredzētajām relevantajām praksēm, kas izklāstītas Eiropas rīcības kodeksā attiecībā uz datu centru energoefektivitāti.

161. Attiecībā uz 8.1. iedaļā aprakstīto darbību “Datu apstrāde, mitināšana un ar to saistītās darbības” — kam ir pienākums pierādīt atbilstīgumu taksonomijai kopvietošanas datu centru gadījumā?

Pierādīšanas pienākums ir saimnieciskās darbības veicējiem, kuriem saskaņā ar Deleģēto aktu par informācijas atklāšanu ir jāatklāj informācija par to taksonomijai atbilstīgu darbību daļu vai kuri vēlas, lai to saimnieciskās darbības tiktu klasificētas kā vides ziņā ilgtspējīgas saskaņā ar Taksonomijas regulu.

Kopvietošanas datu centru gadījumā, lai pierādītu atbilstību Eiropas rīcības kodeksam attiecībā uz datu centru energoefektivitāti, var būt nepieciešama cieša sadarbība un tehnisko datu apmaiņa starp mitinātājiem un nomniekiem.

C. Datvirzīti SEG emisiju samazināšanas risinājumi (8.2. iedaļa)

162. Vai IKT risinājumam, kas minēts 8.2. iedaļā aprakstītās darbības “Datvirzīti SEG emisiju samazināšanas risinājumi” tehniskās pārbaudes kritērijos, ir jābūt galvenokārt vērstam uz datu un analītikas nodrošināšanu, un siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju samazināšanai ir jābūt nepieciešamai blakusietekmei vai arī IKT risinājumam ir jābūt galvenokārt vērstam uz SEG emisiju samazināšanu, izmantojot datus un analītiku?

IKT risinājums var būt būtiski sekmējošs jebkurā no šiem gadījumiem ar nosacījumu, ka gadījumā, ja tirgū jau ir pieejams alternatīvs risinājums/tehnoloģija, IKT risinājums sniedz būtiskus jeb ievērojamus SEG emisiju aiztaupījumus aprites ciklā salīdzinājumā ar labāko alternatīvo risinājumu/tehnoloģiju.

163. Kā definējams jēdziens “ievērojams” 8.2. iedaļā aprakstītās darbības “Datvirzīti SEG emisiju samazināšanas risinājumi” būtiskas sekmēšanas kritēriju 2. punktā, kas attiecas uz “ievērojamiem SEG emisiju aiztaupījumiem aprites ciklā”? Kā definējams termins “labākais alternatīvais risinājums”?

Aicinām iepazīties ar atbildēm uz šā paziņojuma 42.–43. jautājumu attiecībā uz darbību “Citu mazoglekļa tehnoloģiju ražošana”.

Profesionālās, zinātniskās un tehniskās darbības (9. iedaļa)

A. Tirgum tuvināta pētniecība, izstrāde un inovācija (9.1. iedaļa)

164. Vai izdevumi, kas saistīti ar pētniecību un izstrādi, būtu jāuzskata par daļu no darbības, uz kuru tie attiecas, vai par atsevišķu darbību saskaņā ar 9.1. iedaļu (“Tirgum tuvināta pētniecība, izstrāde un inovācija”)?

Ir iespējami abi scenāriji.

Ja pētniecība un izstrāde ir darbības, uz kuru attiecas Deleģētais akts par klimatisko komponentu (iekšēja pētniecība un izstrāde, kas ir integrēta attiecīgajā darbībā), neatņemama daļa, to var ieskaitīt šajā darbībā un attiecīgi uzrādīt izdevumus.

Citos gadījumos, ja pētniecība nav integrēta taksonomijas darbībā, bet palīdz citām taksonomijas darbībām sasniegt to būtiskas sekmēšanas robežvērtību, to var uzskatīt par atsevišķu veicinošu darbību saskaņā ar 9.1. iedaļu un attiecīgā gadījumā uzrādīt kā ienākumus nesošu darbību.

III IEDAĻA

JAUTĀJUMI PAR PRINCIPA "NENODARĪT BŪTISKU KAITĒJUMU" KRITĒRIJIEM, KAS ATKĀRTOJAS

A. papildinājums

Vispārīgie kritēriji: būtiska kaitējuma nenodarīšana mērķim "pielāgošanās klimata pārmaiņām"

165. Kāda ir atšķirība starp II pielikumā noteiktajiem tehniskās pārbaudes kritērijiem attiecībā uz pielāgošanās klimata pārmaiņām būtisku sekmēšanu un I pielikumā noteiktajiem tehniskās pārbaudes kritērijiem principam "nenodarīt būtisku kaitējumu" saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām (klimata pārmaiņu mazināšana)?

Principa "nenodarīt būtisku kaitējumu" kritēriji saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām, kas iekļauti Deleģētā akta par klimatisko komponentu I pielikumā, aptver daļu no būtiskas sekmēšanas kritērijiem saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām — proti, lai noteiktu pielāgošanās risinājumus, ir jāveic riska un neaizsargātības novērtējums.

Tomēr būtiskās sekmēšanas kritēriji attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām, kas ietverti Deleģētā akta par klimatisko komponentu II pielikumā, paredz arī prasību īstenot identificētos pielāgošanās risinājumus. To īstenošanas kritēriji ir norādīti būtiskas sekmēšanas kritēriju 4. punktā. Tādējādi attiecībā uz tādu pielāgošanās risinājumu īstenošanu, kas ievērojami samazina svarīgākos fiziskos klimatriskus, kuri ir būtiski attiecībā uz pārbaudāmo darbību, būtiskas sekmēšanas kritēriji attiecībā uz pielāgošanos (kas iekļauti Deleģētā akta par klimatisko komponentu II pielikumā) atspoguļo augstāku ieceru līmeni nekā tie, kuri attiecas uz principu "nenodarīt būtisku kaitējumu" un kuri minēti Deleģētā akta par klimatisko komponentu I pielikuma A papildinājumā.

Dažas saimnieciskās darbības aptver tikai daļu no vērtības ķēdes un neietekmē to vērtības ķēdes daļu, kuru galvenokārt apdraud klimata pārmaiņas. Kā tas būtu jāņem vērā klimatriska un neaizsargātības novērtējumā?

Būtu nepārprotami jāpārliecinās, ka pārbaudāmo saimniecisko darbību nevar skart sekundāra ietekme vai kaskādes efekts, jo bieži vien lielu kaitējumu var nodarīt vairāki notikumi pēc kārtas (piemēram, zemes nogrūvums pēc spēcīgām lietavām). To var veikt iepriekš vai pamatojoties uz klimatriska un neaizsargātības novērtējumu.

Var atšķirties arī novērtējuma detalizācijas pakāpe, kamēr vien tā ir pietiekama, lai apzinātu fiziskos klimatriskus, kas ir būtiski konkrētajai darbībai. Piemēram, to, cik lielā mērā riski var pastāvēt piegādes ķēdē vai augšupējos ražošanas procesos, un to, vai šie aspekti ir jāņem vērā novērtējumā, var izvērtēt atsevišķi katrai darbībai. Noteicošie faktori izvēlētais novērtēšanas pieejas samērīguma ziņā var būt uzņēmuma lielums, darbības veids, mērogs un konteksts, uzņēmējdarbības modelis vai vieta piegādes ķēdē.

Veicot klimatriska un neaizsargātības novērtējumu, saimnieciskā darbība (cik vien iespējams) ir jāsadala atsevišķās vienībās, piemēram, ražotnēs, transporta līnijās, blakus esošās administratīvajās ēkās, kritisko materiālu piegādātājos, to ģeogrāfiskajā izvietojumā utt.

Uzticama klimatriska novērtējuma pamatā ir izpratne par to, kā apdraudējumi var ietekmēt katru atsevišķu vienību saistībā ar novērtējamo darbību. Dažu apdraudējumu ietekme ir acīm redzama, piemēram, plūdu vai vētras nodarīti tieši ražotņu bojājumi. Tomēr ne visi klimata ietekmes aspekti izpaužas tieši, bet drīzāk secīgi ar iespējamu sekundāru ietekmi ķēdes reakcijas veidā (tā dēvētais kaskādes efekts). Piemēram, vētras var sabojāt kritiski svarīga piegādātāja objektu vai enerģētikas infrastruktūru un izraisīt elektroenerģijas padeves pārtraukumus. Turklāt riski var pastiprināt cits cits. Daži riski pat rodas tikai vairāku klimata apdraudējumu kombinētās ietekmes rezultātā — dažus riskus pastiprina secīgi apdraudējumi, piemēram, plūdu risks pastiprinās, kad spēcīgas lietusgāzes nokļūst izžuvušā augsnē.

166. Klimata pārmaiņu starpvaldību padome (IPCC), iesniedzot savu sesto novērtējuma ziņojumu, nāca klajā ar jauniem klimata scenārijiem. Vai tie ir jāņem vērā ES taksonomijā minēto esošo scenāriju vietā?

Būtiskās sekmēšanas kritērija 3. kritērijā attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām ir noteikts, ka "klimata projekciju un ietekmes novērtējuma pamatā ir paraugprakse un pieejamās vadlīnijas, un tajos ir ņemtas vērā gan jaunākās zinātniskās atziņas par neaizsargātības un riska analīzi, gan saistītās metodikas, kas saskan ar jaunākajiem Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes ziņojumiem."

Tāpēc lietotājiem būtu jāatsaucas uz jaunākajiem IPCC novērtējuma ziņojumiem, tiklīdz tie būs pieejami.

167. Līdz kuram laikam būtu jācenšas ieviest reģionālos augstas detalizācijas klimata scenārijus? Kā šajā gadījumā tiks nodrošināta atbilstība ES taksonomijas prasībām?

Ir vērojams progress ar Eiropas pētniecības programmas "Apvārsnis Eiropa" starpniecību īstenotajā aktīvu līmeņa modelēšanā un īpašu reģionālo augstas detalizācijas projekciju izstrādē. Visticamāk, jo lielāks būs pieprasījums pēc augstas detalizācijas klimata scenārijiem, jo ātrāk pielāgosies piedāvājuma puse. Eiropas līmenī ir pieejami reģionālie klimata modeļi ar aptuveni 12,5*12,5 km² detalizācijas pakāpi reprezentatīvās koncentrāciju trajektorijas (RCP) scenārijiem RCP 2,6, RCP 4,5 un RCP 8,5. Par dažām valstīm ir pieejami papildu reģionalizēti dati ar 5*5 km² detalizācijas pakāpi.

168. Vai ir jāizmanto visas četras IPCC trajektorijas (RCP 2,6, RCP 4,5, RCP 6,0 un RCP 8,5)? Vai katras analīzes rezultāti ir jānovērtē atsevišķi?

Visas četras Klimata pārmaiņu starpvaldību padomes (IPCC) trajektorijas obligāti nav jāizmanto.

Lai sāktu novērtēšanu, ir svarīgi noskaidrot, vai darbība, par kuru tiek veikts klimatriska un neaizsargātības novērtējums, pagātnē bijusi pakļauta dažu apdraudējumu ietekmei (piemēram, jūras līmeņa celšanās). Pretējā gadījumā saskaņā ar piesardzības principu vienmēr jāizmanto RCP 8,5 (t. i., zems mazināšanas līmenis). Ja tomēr šāda ietekme bijusi, varētu izmantot zemākas vērtības scenārijus, piemēram, RCP 4,5.

Katras analīzes rezultāti jānovērtē atsevišķi.

169. Kā uzņēmumam rīkoties, ja nav pieejami visi četri galvenie IPCC scenāriji?

Principā pieejamie IPCC modeļi būtu jāizmanto tādā mērogā, kas ir jēgpilns un samērīgs, lai novērtētu apdraudējumu iespējamo ietekmi saimnieciskās darbības laikā (vairāk par 10 gadiem).

Uzņēmumam būtu jānodrošina, ka tam ir pieejami klimatiskie dati, kas ir relevanti klimatriska novērtējumam. Šie dati parasti ir pieejami CORDEX. No valstu meteoroloģiskajiem dienestiem būtu jāpieprasa reģionalizēti klimatiskie dati ar iespējami augstāku detalizācijas pakāpi. Eiropas Vides aģentūra (EVA) nodrošina interaktīvu ziņojumu ar klimatiskajiem datiem (pamatojoties uz CMIP5 un EURO-CORDEX), kas apkopoti administratīvo reģionu līmenī un jau ir attiecināti uz klimata apdraudējumiem. Turklāt klimatiskos datus atsevišķiem scenārijiem var iegūt no Eiropas klimatisko datu pārlūka.

Attiecībā uz atbilstošas reprezentatīvās koncentrāciju trajektorijas (RCP) izvēli, kas jāņem vērā, saskaņā ar paziņojumu "Tehniskie norādījumi par infrastruktūras klimatrošināšanu 2021.–2027. gada periodā" ⁽⁶¹⁾ RCP 4,5 var izmantot klimata projekcijām līdz 2060. gadam, jo līdz šim gadam atšķirības starp scenārijiem ir vien nelielas. Tomēr turpmākajos gados RCP 4,5 atspoguļotais pārmaiņu līmenis varētu būt pārāk zems, ja SEG emisijas izrādītos lielākas nekā gaidīts. Līdz ar to pašreizējām projekcijām līdz 2100. gadam relevantāka varētu būt RCP 6,0 un RCP 8,5 trajektorija. Pastāv vispārējs uzskats, ka sasīšana saskaņā ar RCP 8,5 scenāriju ir lielāka nekā saskaņā ar pašreizējiem *status quo* scenārijiem, taču tā ir būtiska no riska pārvaldības viedokļa, jo IPCC projekcijās nevarēja pilnībā ņemt vērā kritiskos punktus, savukārt klimata pārmaiņu ietekme jau ir bijusi izteiktāka nekā gaidīts.

170. Kā samērīgums ietekmē stingra klimatriska un neaizsargātības novērtējuma, kas jāveic kā daļa no principa "nenodarīt būtisku kaitējumu" pielāgošanās klimata pārmaiņām kritērijiem, tvērumu?

Stingra klimatriska un neaizsargātības novērtējuma mērķis ir apzināt būtiskus fiziskus klimatriskus saimnieciskās darbības veikšanai. Šis novērtējums pēc tam veido pamatu tādu piemērotu pielāgošanās pasākumu noteikšanai, kas tiek iesniegti kā daļa no pielāgošanās plāna.

Saskaņā ar Deleģētā akta par klimatisko komponentu 1. pielikuma A papildinājumu klimatriska un neaizsargātības novērtējumā jāievēro vismodernākā metodika un jāņem vērā jaunākie pieejamie dati ar visaugstāko detalizācijas pakāpi. Lai saglabātu samērīgumu, šā mērķa sasniegšanai izmantotā novērtējuma tvērums, metodes un dati var atšķirties.

⁽⁶¹⁾ Komisijas paziņojums "Tehniskie norādījumi par infrastruktūras klimatrošināšanu 2021.–2027. gada periodā" (OV C 373, 16.9.2021., 1. lpp.).

Piemēram, daudzos gadījumos var pietikt ar pesimistiska scenārija (piemēram, RCP 8,5) izmantošanu un var neapsvērt visus četrus RCP scenārijus, ja paredzams, ka papildu scenāriju izskatīšana, visticamāk, nesniegs jaunu, riska novērtējumam būtisku informāciju.

Var atšķirties arī novērtējuma detalizācijas pakāpe, kamēr vien tā ir pietiekama, lai apzinātu fiziskos klimatriskus, kas ir būtiski konkrētajai darbībai. Piemēram, to, cik lielā mērā riski var pastāvēt piegādes ķēdē vai augšupējos ražošanas procesos, un to, vai šie aspekti ir jāņem vērā novērtējumā, var izvērtēt atsevišķi katrai darbībai. Noteicošie faktori izvēlētais novērtēšanas pieejas samērīguma ziņā var būt uzņēmuma lielums, darbības veids, mērogs un konteksts, uzņēmējdarbības modelis vai vieta piegādes ķēdē. Piemēram, logu nomainībai biroja ēkā nolūkā uzlabot energoefektivitāti ir nepieciešams mazāk detalizēts klimatriska novērtējums nekā aizsprosta būvniecībai elektroenerģijas ražošanai, izmantojot hidroenerģiju.

Turklāt klimatriska un neaizsargātības novērtējuma veikšanas biežumam jābūt samērīgam ar tā mērķiem. Piemēroti gadījumi novērtējuma un no tā izrietošā pielāgošanās plāna atjaunināšanai ir pārmaiņas, kas palielina identificēto risku ietekmi vai kas var radīt jaunus riskus vai būtiski mainīt jau identificētos riskus saimnieciskās darbības veikšanai, piemēram, pārmaiņas saistībā ar šādiem aspektiem:

- novērtētā saimnieciskā darbība, piemēram, jauni piegādātāji vai jaunas ražotnes;
- novērtējuma pamatā esošie klimatiskie dati, piemēram, neparedzētas izmaiņas klimata sistēmās, izmaiņas klimata modeļu pieņēmumos vai tehnoloģiski jauninājumi klimata modeļēšanā.

171. Kādi dokumenti jāiesniedz, lai izpildītu principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” prasības saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām?

Ja ir identificēti klimatriski, lai izpildītu prasības, kas ES taksonomijas mērķiem noteiktas kādai saimnieciskai darbībai attiecībā uz principu “nenodarīt būtisku kaitējumu” saistībā ar pielāgošanos klimata pārmaiņām, ir būtiski iesniegt saskanīgu pielāgošanās plānu. Plānā iekļautajiem pasākumiem būtu jābūt sistemātiski novērtētiem, lai noteiktu to piemērotību attiecīgajai darbībai svarīgāko fizikālo klimatrisku samazināšanai, un tiem vienlaikus jāatbilst papildu prasībām, kas izklāstītas Deleģētajā aktā par klimatisko komponentu. Pielāgošanās plānā būtu jāiekļauj arī pasākumu īstenošanas grafiks un jau īstenoto pasākumu dokumentācija. Pielāgošanās pasākumi ir jāīsteno attiecībā uz jauniem aktīviem to pabeigšanas brīdī un attiecībā uz esošajiem aktīviem piecu gadu laikā pēc saistīto klimatrisku identificēšanas.

Svarīgākie fiziskie klimatriski ir jānosaka, izmantojot stingru, saprotamu un samērīgu klimatriska un neaizsargātības novērtējumu.

172. Vai pašlaik būs pietiekami izmantot esošos vidisko risku pārskatus (piemēram, saistībā ar plūdiem vai lavīnām), ņemot vērā īpaši relevantus vidisko risku scenārijus (piemēram, attiecībā uz temperatūru, nokrišņiem vai vēju)?

Pašlaik pietiek ar esošajiem vidisko risku pārskatiem, kas ietver svarīgākos un būtiskākos klimatiskos parametrus.

173. Kādas ir minimālās prasības klimatriska un neaizsargātības novērtējumam attiecībā uz tā tvērumu un detalizācijas pakāpi (risku būtiskums utt.)?

- Ilgums.
- Būtu jāņem vērā visi attiecīgie saimnieciskās darbības objekti.
- Dažādas klimata projekcijas, kas balstītas uz nākotnes scenārijiem.
- Klimatisko “apdraudējumu, kas jāņem vērā” katalogs (Deleģētais akts par klimatisko komponentu, I pielikuma A papildinājums).

174. Kādi standarti jāizmanto, lai veiktu klimatriska un neaizsargātības analīzi (ISO, ES vadlīnijas par infrastruktūras projektu klimatnoturību)? Vai uzņēmumi var brīvi izvēlēties savu metodi?

Nav vienas metodes, kā izstrādāt klimatriska un neaizsargātības novērtējumu. Šādu metožu pamatā var būt dažādas informācijas vākšanas pieejas: sākot ar pieejām, kas balstītas uz datiem un modeļiem (piemēram, klimatiskie dati, ietekmes modeļi), un beidzot ar vairāk uz pārskatīšanu vai ekspertu ieguldījumu balstītām pieejām. Tomēr ISO standartā (ISO/DIS 14091: "Pielāgošanās klimata pārmaiņām — vadlīnijas neaizsargātības, ietekmes un riska novērtējuma sagatavošanai")⁽⁶²⁾, kas dalībvalstīs transponēts arī kā Eiropas standarts un valstu standarti, ir aprakstīta virkne noderīgu instrumentu, kas aptver visu novērtējuma sagatavošanas, veikšanas un rezultātu paziņošanas procesu. Konkrētāk, šie rīki sniedz norādījumus, piemēram, par ietekmes ķēžu izstrādi, rādītāju un riska komponentu apkopošanu vai adaptīvās spējas novērtēšanu. Nesen tika sagatavots arī uzaicinājums pieteikties dotāciju saņemšanai⁽⁶³⁾, kura viens no gaidāmajiem iznākumiem ir "operatīvs, konsekvents un modernāks vairāku risku novērtēšanas pamatinstruments dažādos pārvaldības līmeņos un mērogos, ko var izmantot visi Eiropas reģioni un kopienas".

175. Ko nozīmē "pašas jaunākās klimata projekcijas", kas minētas būtiskas sekmēšanas kritērijos attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām?

Tās ir jaunākās projekcijas, ņemot vērā jaunāko zinātnisko informāciju (piemēram, par kritiskajiem punktiem).

C papildinājums

Vispārīgie kritēriji: būtiska kaitējuma nenodarīšana mērķim "piesārņojuma novēršana un kontrole" attiecībā uz ķīmikāliju izmantošanu un klātbūtni

176. Kā jāpiemēro C papildinājuma d), e) un f) apakšpunktā minētie kritēriji?

Deleģētā akta I pielikuma C papildinājumā izklāstītajos principa "nenodarīt būtisku kaitējumu" vispārīgajos kritērijos piesārņojuma novēršanai un kontrolei attiecībā uz ķīmikāliju izmantošanu un klātbūtni precizēts, ka darbība nerada būtisku kaitējumu piesārņojuma novēršanai un kontrolei, ja tās rezultātā netiek ražotas, laistas tirgū vai izmantotas divas vielu grupas (tīrā veidā, maisījumos vai izstrādājumos).

Šīs vielas ir (norādītas f) un g) apakšpunktā):

- Vienas, kas atbilst REACH regulas 57. panta kritērijiem un ir identificētas saskaņā ar minētās regulas 59. panta 1. punktu (t. i., vielas, kas identificētas kā tādas, kas rada ļoti lielas bažas, un iekļautas REACH "kandidātu sarakstā"), izņemot gadījumus, kad ir pierādīts, ka to izmantošana ir būtiski nepieciešama sabiedrībai;
- citas vielas, kas atbilst REACH regulas 57. panta kritērijiem (t. i., vielas, kas atbilst kritērijiem vielām, kas rada ļoti lielas bažas), izņemot gadījumus, kad ir pierādīts, ka to izmantošana ir būtiski nepieciešama sabiedrībai.

Lai piemērotu jēdzienu "izmantošana ir būtiski nepieciešama sabiedrībai", ir jānosaka, vai šis jēdziens ir piemērojams, t. i., vai saimnieciskās darbības rezultātā tiek ražotas, laistas tirgū vai izmantotas f) vai g) apakšpunktā minētās vielas (t. i., vielas, kas identificētas kā tādas, kas rada ļoti lielas bažas, un vielas, kas atbilst kritērijiem vielām, kas rada ļoti lielas bažas). Šī informācija būtu jāiegūst, izmantojot piegādes ķēdi.

Saskaņā ar Ilgtspēju sekmējošā ķīmikāliju stratēģijā pausto apņemšanos Komisija gatavo horizontālu dokumentu, lai definētu būtiski nepieciešamas izmantošanas kritērijus un nodrošinātu, ka pašas kaitīgākās ķīmikālijas ir atļautas tikai tad, ja to lietošana ir nepieciešama veselībai, drošībai vai ir būtiska sabiedrības funkcionēšanai un ja nav vides un veselības ziņā pieņemamu alternatīvu. Mērķis ir saskanīgi definēt kritērijus visos ES tiesību aktos un izskaidrot, kā novērtēt, vai ķīmikāliju izmantošana ir būtiski nepieciešama sabiedrībai. Šajā darbā ir ņemti vērā Monreālas protokolā noteiktie būtiskas izmantošanas kritēriji, un vienlaikus tie ir pielāgoti tā, lai tos varētu piemērot visam ES ķīmikāliju *acquis*. Komisija plāno pabeigt šo darbu 2023. gada sākumā.

⁽⁶²⁾ Šis standarts ir daļa no ISO 14090 standartu saimes, kas attiecas uz pielāgošanos klimata pārmaiņām pirmsplānošanas, ietekmes (tajā skaitā iespēju) novērtēšanas, pielāgošanās plānošanas, īstenošanas, uzraudzības un izvērtēšanas, kā arī ziņošanas un komunikācijas posmos. ISO 14091 ir detalizēti aprakstīta ietekmes (tajā skaitā iespēju) novērtēšana.

⁽⁶³⁾ Uzaicinājums iesniegt piedāvājumus HORIZON-MISS-2021-CLIMA-02-01: "Klimata pārmaiņu riska novērtējumu izstrāde Eiropas reģionos, pamatojoties uz pārredzamu un saskaņotu klimata pārmaiņu riska novērtēšanas pieeju".

Atbilstība C papildinājuma d) apakšpunktam attiecas tikai uz Direktīvas 2011/65/ES (RoHS direktīva) darbības jomu. RoHS direktīvas darbības joma ir noteikta šīs direktīvas 2. pantā, piemēram, tā neattiecas uz lielām stacionārām iekārtām vai cilvēku vai preču pārvadāšanai paredzētiem transportlīdzekļiem, izņemot divriteņu elektriskos transportlīdzekļus, kuriem nav tipa apstiprinājuma.

177. Vai saistībā ar formaldehīdu un citiem 1A un 1B kategorijas kancerogēnajiem gaistošajiem organiskajiem savienojumiem (“kas var nonākt saskarē ar ēkas iemītniekiem”) atbilstības pierādīšanai piemēro tādu pašu ierobežojumu attiecībā uz būvniecībā izmantotajām būvdetaļām un materiāliem kā 7.1. iedaļā aprakstītajai darbībai (“Jaunu ēku būvniecība”) un 7.2. iedaļā aprakstītajai darbībai (“Esošu ēku renovācija”)?

Lai pierādītu atbilstību 7.1. un 7.2. iedaļā izklāstīto principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriju prasībām attiecībā uz piesārņojuma novēršanu un kontroli, būvniecībā izmantotajām būvdetaļām un materiāliem, kas var nonākt saskarē ar ēkas iemītniekiem, jāatbilst diviem tālāk minētajiem nosacījumiem.

- Šīs būvdetaļas un materiāli nesatur C papildinājumā norādītās vielas. Tas ir vispārējs nosacījums, un to var panākt, pieprasot piegādātājiem informāciju par vielas klātbūtni ražošanā, materiālos un izstrādājumos. Ja ir konstatēta C papildinājuma f) un g) apakšpunktā norādītās vielas klātbūtne, ir jāiesniedz pierādījumi, kas pamato, ka tās lietošana ir būtiska sabiedrībai.
- Ja tiek lietots formaldehīds, formaldehīdu izdalošas vielas vai gaistoši organiskie kancerogēni (un ja šī izmantošana ir būtisks sabiedrībai), minēto vielu izmantošanai jāatbilst principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” piesārņojuma novēršanas un kontroles kritēriju otrajā daļā noteiktajiem emisiju ierobežojumiem. Atbilstība šādiem emisiju ierobežojumiem ir jāpārbauda, veicot testēšanu.

178. Konkrēti attiecībā uz atbilstību REACH regulai un CLP regulai — vai pastāv kāds konkrēts, saīsināts to piesārņotāju saraksts, no kuriem jāizvairās un kuru klātbūtne jāsamazina attiecībā uz būvizstrādājumiem un būvdetaļām, vai arī iepriekš minētās regulas attiecībā būvizstrādājumiem un būvdetaļām ir jāpiemēro pilnā apjomā? Ja tā ir, tad kādus ES mērogā pieejamu datus / produktu sarakstus attiecībā uz produktu atbilstību var izmantot šajā nolūkā?

Visus C papildinājumā izklāstītos nosacījumus (proti, a)–g) apakšpunktu) piemēro vienmēr, kad principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijos par piesārņojuma novēršanu un kontroli ir atsauce uz C papildinājumu.

Būvizstrādājumiem un būvdetaļām nav pieejams vienkāršots vielu saraksts. Tomēr vielas, uz kurām attiecas principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriju a)–e) apakšpunkts, ir uzskaitītas atsaucēs norādīto attiecīgo regulu attiecīgajos pantos un/vai pielikumos.

To vielu saraksts, uz kurām attiecas f) apakšpunkts, ir pieejams, iepazīstoties ar vielu, kas rada ļoti lielas bažas, kandidātu sarakstu, ko pārvalda Eiropas Ķīmikāliju aģentūra saskaņā ar REACH regulas 59. panta 10. punktu. Kandidātu saraksts ir pieejams tiešsaistē šajā saitē: Īpaši bīstamu kandidātu saraksta vielu saraksts licencēšanai — ECHA (europa.eu).

Informācija par vielām, uz kurām attiecas g) punkts, ir pieejama vairākos avotos atkarībā no tā, kurā REACH regulas 57. panta punktā tās ir iekļautas:

attiecībā uz REACH regulas 57. panta a)–c) punktu: viens no avotiem ir klasifikācijas un marķējumu saraksts, ko pārvalda Eiropas Ķīmikāliju aģentūra saskaņā ar CLP regulas 42. pantu. Sarakstā ir sniegta informācija par vielu bīstamības klasifikāciju, ko var salīdzināt ar REACH regulas 57. panta a)–c) punktā noteiktajiem kritērijiem. Sarakstā ir uzskaitītas vielas ar saskaņotu klasifikāciju (ko novērtējušas un noslēgušas iestādes), kā arī ar pašklasifikāciju (ko novērtējusi un noslēgusi pati nozare). Klasifikācijas un marķējumu saraksts ir pieejams tiešsaistē: klasifikācijas un marķējumu saraksta datubāze — ECHA tīmekļa vietnē [europa.eu](http://echa.europa.eu).

Attiecībā uz REACH regulas 57. panta d)–f) punktu: šajos punktos minētās bīstamības kategorijas klasifikācijas un marķējumu sarakstā vēl nav iekļautas. ECHA pārvalda to vielu sarakstus, kuras novērtē tās neformālās ECHA ekspertu grupas. Sarakstos ir norādītas vielas, kas varētu atbilst REACH regulas 57. panta d)–f) punktā noteiktajiem kritērijiem, kā arī vielas, kas, iespējams, neatbilst šiem kritērijiem, vai vielas, kuras pašlaik tiek novērtētas. Noturīgu, bioakumulatīvu un toksisku (PBT) vielu novērtējuma sarakstā ir sniegta informācija par tām vielu īpašībām, kuras var salīdzināt ar REACH regulas 57. panta d)–e) punktā noteiktajiem kritērijiem. Saraksts ir pieejams tiešsaistē: <https://echa.europa.eu/pbt>.

Endokrīno disruptoru (ED) novērtējuma sarakstā ir sniegta informācija par tām vielu īpašībām, kuras var salīdzināt ar REACH regulas 57. panta f) punktā noteiktajiem kritērijiem. Saraksts ir pieejams tiešsaistē: <https://echa.europa.eu/ed-assessment>.

Saskaņā ar Ilgtspēju sekmējošā ķīmikāliju stratēģijā pausto apņemšanos Komisija gatavo jaunu bīstamības klašu (tajā skaitā PBT, vPvB un ED) iekļaušanu CLP regulā (EK) Nr. 1272/2008. Ja un kad bīstamības klases tiks iekļautas CLP regulā, klasifikācijas un marķējumu sarakstā pakāpeniski tiks iekļauta informācija par C papildinājuma g) punktā minēto vielu bīstamības klasifikāciju.

179. C papildinājuma g) apakšpunkts šķiet līdzīgs f) apakšpunktam. Vai tas ir domāts, lai paplašinātu darbības jomu, iekļaujot tajā arī citas vielas, kas pašlaik netiek aplūkotas, un, ja tā, kā tas būtu jāpiemēro?

C papildinājuma g) apakšpunktā minētā kritērija mērķis ir paplašināt to vielu sarakstu, kurām iespējams piemērot C papildinājumu. Šā kritērija mērķis ir identificēt vielas — neatkarīgi no tā, vai tās ir tīrā veidā, maisījumos vai izstrādājumos —, kas atbilst REACH regulas 57. pantā noteiktajiem kritērijiem, bet vēl nav iekļautas kandidātu sarakstā iespējamai iekļaušanai šīs regulas XIV pielikumā.

Ja viela atbilst REACH regulas 57. pantā noteiktajiem kritērijiem, bet vēl nav iekļauta kandidātu sarakstā iespējamai iekļaušanai XIV pielikumā, uz šo vielu attiecas g) apakšpunktā minētais kritērijs.

Informācija par vielām, uz kurām attiecas g) punkts, ir pieejama vairākos avotos atkarībā no tā, kurā REACH regulas 57. panta punktā tās ir iekļautas:

attiecībā uz REACH regulas 57. panta a)–c) punktu: viens no avotiem ir klasifikācijas un marķējumu saraksts, ko pārvalda Eiropas Ķīmikāliju aģentūra saskaņā ar CLP regulas 42. pantu. Sarakstā ir sniegta informācija par vielu bīstamības klasifikāciju, ko var salīdzināt ar REACH regulas 57. panta a)–c) punktā noteiktajiem kritērijiem. Sarakstā ir uzskaitītas vielas ar saskaņotu klasifikāciju (ko novērtējušas un noslēgušas iestādes), kā arī ar pašklasifikāciju (ko novērtējusi un noslēgusi pati nozare). Klasifikācijas un marķējumu saraksts ir pieejams tiešsaistē: klasifikācijas un marķējumu saraksta datubāze — ECHA tīmekļa vietnē echa.europa.eu.

Attiecībā uz REACH regulas 57. panta d)–f) punktu: šajos punktos minētās bīstamības kategorijas klasifikācijas un marķējumu sarakstā vēl nav iekļautas. ECHA pārvalda to vielu sarakstus, kuras novērtē tās neformālās ECHA ekspertu grupas. Sarakstos ir norādītas vielas, kas varētu atbilst REACH regulas 57. panta d)–f) punktā noteiktajiem kritērijiem, kā arī vielas, kas, iespējams, neatbilst šiem kritērijiem, vai vielas, kuras pašlaik tiek novērtētas. Noturīgu, bioakumulatīvu un toksisku (PBT) vielu novērtējuma sarakstā ir sniegta informācija par tām vielu īpašībām, kuras var salīdzināt ar REACH regulas 57. panta d)–e) punktā noteiktajiem kritērijiem. Saraksts ir pieejams tiešsaistē: <https://echa.europa.eu/pbt>.

Endokrīno disruptoru (ED) novērtējuma sarakstā ir sniegta informācija par tām vielu īpašībām, kuras var salīdzināt ar REACH regulas 57. panta f) punktā noteiktajiem kritērijiem. Saraksts ir pieejams tiešsaistē: <https://echa.europa.eu/ed-assessment>.

Saskaņā ar Ilgtspēju sekmējošā ķīmikāliju stratēģijā pausto apņemšanos Komisija gatavo jaunu bīstamības klašu (tajā skaitā PBT, vPvB un ED) iekļaušanu CLP regulā (EK) Nr. 1272/2008. Ja un kad bīstamības klases tiks iekļautas CLP regulā, klasifikācijas un marķējumu sarakstā pakāpeniski tiks iekļauta informācija par C papildinājuma g) punktā minēto vielu bīstamības klasifikāciju.

180. Vai C papildinājumā noteiktie principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” vispārīgie kritēriji attiecas uz ražošanas procesu? Kā uzņēmumiem jārikojas attiecībā uz C papildinājuma g) punktā iekļauto vielu sarakstu saistībā ar atbilstīguma novērtējumu?

Jā, C papildinājumā izklāstītie kritēriji attiecas uz ražošanas procesu.

Informācija par vielām, uz kurām attiecas g) punkts, ir pieejama vairākos avotos atkarībā no tā, kurā REACH regulas 57. panta punktā tās ir iekļautas:

attiecībā uz REACH regulas 57. panta a)–c) punktu: viens no avotiem ir klasifikācijas un marķējumu saraksts, ko pārvalda Eiropas Ķīmikāliju aģentūra saskaņā ar CLP regulas 42. pantu. Sarakstā ir sniegta informācija par vielu bīstamības klasifikāciju, ko var salīdzināt ar REACH regulas 57. panta a)–c) punktā noteiktajiem kritērijiem. Sarakstā ir uzskaitītas vielas ar saskaņotu klasifikāciju (ko novērtējušas un noslēgušas iestādes), kā arī ar pašklasifikāciju (ko novērtējusi un noslēgusi pati nozare). Klasifikācijas un marķējumu saraksts ir pieejams tiešsaistē: klasifikācijas un marķējumu saraksta datubāze — ECHA tīmekļa vietnē echa.europa.eu.

Attiecībā uz REACH regulas 57. panta d)–f) punktu: šajos punktos minētās bīstamības kategorijas klasifikācijas un marķējumu sarakstā vēl nav iekļautas. ECHA pārvalda to vielu sarakstus, kuras novērtē tās neformālās ECHA ekspertu grupas. Sarakstos ir norādītas vielas, kas varētu atbilst REACH regulas 57. panta d)–f) punktā noteiktajiem kritērijiem, kā

arī vielas, kas, iespējams, neatbilst šiem kritērijiem, vai vielas, kuras pašlaik tiek novērtētas. Noturīgu, bioakumulatīvu un toksisku (PBT) vielu novērtējuma sarakstā ir sniegta informācija par tām vielu īpašībām, kuras var salīdzināt ar REACH regulas 57. panta d)–e) punktā noteiktajiem kritērijiem. Saraksts ir pieejams tiešsaistē: <https://echa.europa.eu/pbt>.

Endokrīno disruptoru (ED) novērtējuma sarakstā ir sniegta informācija par tām vielu īpašībām, kuras var salīdzināt ar REACH regulas 57. panta f) punktā noteiktajiem kritērijiem. Saraksts ir pieejams tiešsaistē: <https://echa.europa.eu/ed-assessment>.

Saskaņā ar Ilgtspēju sekmējošā ķīmikāliju stratēģijā pausto apņemšanos Komisija gatavo jaunu bīstamības klašu (tajā skaitā PBT, vPvB un ED) iekļaušanu CLP regulā (EK) Nr. 1272/2008. Ja un kad bīstamības klases tiks iekļautas CLP regulā, klasifikācijas un marķējumu sarakstā pakāpeniski tiks iekļauta informācija par C papildinājuma g) punktā minēto vielu bīstamības klasifikāciju.

181. Kāds ir nepieciešamās analīzes tvērums sarakstā iekļauto vielu “izmantošanas” gadījumā?

Deleģētā akta I pielikuma C papildinājumā izklāstītie principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” vispārīgie kritēriji piesārņojuma novēršanai un kontrolei attiecībā uz ķīmikāliju izmantošanu un klātbūtni paredz, ka darbība nerada būtisku kaitējumu saistībā ar piesārņojuma novēršanu un kontroli, ja tās rezultātā netiek ražotas, laistas tirgū vai izmantotas konkrētas vielas (tīrā veidā, maisījumos vai izstrādājumos).

Informācija par vielu ražošanu, laišanu tirgū vai izmantošanu ir jāiegūst piegādes ķēdē, pieprasot informāciju tiešajam piegādātājam.

Apliecinājumu tam, ka vielu ražošana, laišana tirgū vai izmantošana atbilst C papildinājuma noteikumiem, var iegūt, pieprasot šo informāciju no piegādātājiem.

D papildinājums

Vispārīgie kritēriji: būtiska kaitējuma nenodarišana mērķim “biodaudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana”

182. Vides ietekmējuma novērtējumi (VIN) ne vienmēr ir nepieciešami saskaņā ar valsts tiesību aktiem. Ja ES tiesību akti neprasa veikt VIN, vai atteikšanās no VIN nekaitē atbilstīguma taksonomijai novērtējumam?

Saskaņā ar ES tiesību aktiem VIN obligāti nav jāveic attiecībā uz visām darbībām. Tomēr, lai saimnieciskā darbība atbilstu principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijam, kas paredz D papildinājuma prasību izpildi, šai darbībai ir jāatbilst abiem šiem nosacījumiem:

- ir pabeigts vides ietekmējuma novērtējums vai caurskatīšana un īstenoti nepieciešamie ietekmes mazināšanas un kompensācijas pasākumi; un
- attiecīgā gadījumā ir veikts atbilstošs novērtējums (Dzīvotņu direktīvas 92/43/EEK 6. panta 3. punkta nozīmē) attiecībā uz objektiem/operācijām, kas izvietoti biodaudzveidības ziņā jutīgās teritorijās vai to tuvumā, un ir īstenoti ietekmes mazināšanas pasākumi.

Tāpēc VIN visos gadījumos nav nepieciešams. Kritērijos ir prasība veikt procesu, ar ko nosaka, vai ir nepieciešams veikt VIN: “Ir pabeigts vides ietekmējuma novērtējums (VIN) vai sākotnējā caurskatīšana saskaņā ar Direktīvu 2011/92/ES”. Ja ir veikta caurskatīšana un secināts, ka VIN nav nepieciešams, šī prasības daļa ir izpildīta.

Pieejā attiecībā uz darbībām ārpus ES ir izklāstīta D papildinājuma 2. zemsvītras piezīmē: “Ja darbība notiek trešās valstīs, tad saskaņā ar līdzvērtīgiem piemērojamiem valsts tiesību aktiem vai starptautiskiem standartiem, kas paredz, ka jāpabeidz VIN vai caurskatīšana, piemēram, IFC snieguma standarts Nr. 1: “Vidisko un sociālo risku novērtēšana un pārvaldība”.”

183. Kādas ir minimālās prasības vides ietekmējuma novērtējumam, lai panāktu atbilstīgumu taksonomijai?

Oficiālā procedūra vides ietekmējuma novērtējuma (VIN) veikšanai ir izklāstīta Direktīvā 2011/92/EK. Praksē VIN procedūra īsumā ir šāda:

- projekta attīstītājs var pieprasīt kompetentajai iestādei paziņot, kas būtu jāiekļauj iesniedzamajā VIN ziņojumā (darbības jomas noteikšanas posms);

- attīstītājam ir jāiesniedz VIN ziņojums, kurā iekļauta informācija, kas noteikta direktīvas 5. panta 1. punktā un IV pielikumā;
- tiek informētas vides iestādes, vietējās un reģionālās iestādes un sabiedrība (kā arī skartās dalībvalstis), kā arī ar tām notiek apspriešanās;
- kompetentā iestāde, ņemot vērā apspriešanās rezultātus, pieņem lēmumu par projekta apstiprināšanu vai noraidīšanu;
- sabiedrība tiek informēta par lēmumu un var to apstrīdēt attiecīgajās tiesās.

184. Ko praksē nozīmē frāze “objekti/operācijas izvietoti biodaudzveidības ziņā jutīgās teritorijās vai to tuvumā”?

Tā attiecas vai nu uz darbībām, kas varētu notikt šādās teritorijās, vai arī uz darbībām, kas varētu būtiski ietekmēt šādas teritorijas (tāpēc arī norādīts “vai to tuvumā”). Tika uzskatīts, ka vārdkopai “vai to tuvumā” nav iespējams noteikt kilometros izteiktu rādiusu, jo tas būs atšķirīgs atkarībā no objekta (piemēram, dambis uz upes daudzus kilometrus tālu lejtecē varētu ietekmēt aizsargājamo zivju sugu (piemēram, lašu) migrāciju *Natura 2000* teritorijā, kas atrodas upes augštecē). Citiem vārdiem sakot, ja pastāv iespēja, ka projekta attīstīšana teritorijā vai ārpus tās varētu radīt būtisku risku šādai teritorijai vai vietai (t. i., tām varētu kavēt teritorijas saglabāšanas mērķu sasniegšanu), ir jāveic atbilstīgs novērtējums, pirms tiek dota piekrišana projekta attīstīšanai. ES šis nosacījums atbilst ES Putnu direktīvas (Direktīva 2009/147/EK) un Dzīvotņu direktīvas (Direktīva 92/43/EEK) prasībām. Pieeja attiecībā uz darbībām ārpus ES ir izklāstīta D papildinājuma 3. zemsvītras piezīmē.

185. Šķiet, ka daži principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritēriji vairāk lidzinās uzņēmumu stratēģijām vai plāniem, nevis ir uz konkrētu darbību vērsti kritēriji. Vai pietiek ar atbilstības panākšanu uzņēmuma līmenī vai arī tā ir jāsadala pa darbībām vai produktiem?

Jā, atbilstība uzņēmuma līmenī ir pietiekama tajos gadījumos, kad informācija uzņēmuma līmenī ir pietiekama, lai noteiktu, vai atbilstība ir panākta darbības līmenī.

186. Taksonomijas kritērijus, kas attiecas uz atbilstošu novērtējumu saskaņā ar Direktīvu 2009/147/EK un Direktīvu 92/43/EEK attiecībā uz UNESCO Pasaules mantojuma vietām un galvenajām bioloģiskās daudzveidības teritorijām, kā arī citām aizsargājamām teritorijām, ir sarežģīti īstenot, ja nav noteikti aizsardzības mērķi. Kā var veikt atbilstošu novērtējumu minētajās teritorijās un aizsargājamās teritorijās, ja nav noteikti aizsardzības mērķi?

Vietām, kas noteiktas saskaņā ar Dzīvotņu direktīvu (tiklīdz tās tiek noteiktas kā “īpaši aizsargājamas dabas teritorijas” — SAC) un Putnu direktīvu (“īpaši aizsargājamās teritorijas” — SPA), ir jānosaka konkrētām teritorijām specifiski aizsardzības mērķi ⁽⁶⁴⁾

Jebkurš atbilstošs novērtējums saskaņā ar Dzīvotņu direktīvas 6. panta 3. punktu būtu jāveic, ņemot vērā šos mērķus ⁽⁶⁵⁾.

Gadījumā, ja projektam ir nepieciešams attiecīgs novērtējums, jo tas varētu būtiski ietekmēt kādu teritoriju (SAC vai SPA), kurai vēl nav noteikti aizsardzības mērķi (bet ir pagājis sešu gadu termiņš, lai to noteiktu par SAC), pirms attiecīgā novērtējuma veikšanas būtu jānosaka aizsardzības mērķi. Projekts, kam nepieciešams šāds novērtējums, neatbilstu principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijiem saistībā ar biodaudzveidību, ja nebūtu noteikti konkrētajai teritorijai specifiski aizsardzības mērķi.

187. Lūdzu, precizējiet Dzīvotņu direktīvas (Direktīva 92/43/EEK) 6. panta 4. punkta piemērošanu attiecībā uz kompensācijas pasākumu piemērošanu! Ja ir noteikti kompensācijas pasākumi, vai projektu var uzskatīt par ilgtspējīgu saskaņā ar Deleģētā akta par klimatisko komponentu kritērijiem?

Natura 2000 teritorijās kompensācijas pasākumi ir nepieciešami saistībā ar projektiem, kas negatīvi ietekmēs teritorijas viengabalainību (Dzīvotņu direktīvas 6. panta 4. punkts). Šādi projekti neatbilst principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” kritērijiem attiecībā uz biodaudzveidību, tāpēc tie nav taksonomijai atbilstīgi.

⁽⁶⁴⁾ Sk. https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/commission_note/commission_note2_EN.pdf

⁽⁶⁵⁾ Sk.: https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/pdf/methodological-guidance_2021-10/LV.pdf